

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

**MODELE ȘI PROIECTE PEDAGOGICE
PRIVIND DEZVOLTAREA PARTENERIATULUI
ȘCOALĂ–FAMILIE–COMUNITATE**

GHID METODOLOGIC

Aprobată spre editare
de Consiliul Științifico-Didactic al Institutului de Științe ale Educației

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Proiectului instituțional 15.817.06.05 F:
Elaborarea mecanismelor și metodologiilor pedagogice de conjugare a parteneriatului școală–familie–comunitate pentru asigurarea coeziunii sociale și oferirea unei educații de calitate.

Coordonatori:

VASILE ANDRIEȘ – doctor în științe politice, IȘE.

LILIAN ORÎNDAȘ – cercetător științific, IȘE.

AUTORI:

Vasile ANDRIEȘ, dr. – 1.1; 3.1; 4.1; 4.2; 4.3.

Angela CARA, dr., conf. cerc. – 3.4; 3.5.

Ina GRIGOR, dr. – 1.3; 2.1; 2.2.

Nelea GLOBU, dr. – 1.4; 3.3.

Lilian ORÎNDAȘ, cerc. șt. – 1.1; 1.2; 3.2; 3.6.

Recenzenți:

Solovei Rodica, dr., conf. univ., Institutul de Științe ale Educației.

Baciu Sergiu, dr. hab., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei.

CUPRINS:

INTRODUCERE	4
I. MODELE PEDAGOGICE DE PARTENERIAT ȘCOALĂ–FAMILIE–COMUNITATE ÎN CONTEXTUL STANDARDELOR DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE	
1.1. Rolul standardelor de competență profesională în procesul educațional	5
1.2. Modele pedagogice privind parteneriatul școală–familie	15
1.3. Modele de interviuri, discuții, consultări realizate cu structurile asociative ale elevilor, părinților și comunității	21
1.4. Model de inițiere a parteneriatelor educaționale	28
II. MECANISME DE ANTRENARE A STRUCTURILOR ASOCIATIVE ÎN PROIECTE EDUCAȚIONALE: ABORDARE ECOSISTEMICĂ	
2.1. Abordarea structural-funcțională a ecosistemului școlar	32
2.2. Ambientul copilului /tânărului – aspecte de influență	47
III. PROIECTE EDUCAȚIONALE PRIVIND VALORIFICAREA DOMENIILOR DE PARTENERIAT DINTRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI COMUNITATE	
3.1. Componentele unui proiect educațional	57
3.2. Proiect educațional: <i>Extinderea fondului forestier și crearea spațiilor verzi</i>	60
3.3. Proiect educațional: <i>Părinți din nou la școală!</i>	66
3.4. Proiect educațional: <i>Parteneriate – calea spre dialog</i>	69
3.5. Proiect educațional: <i>„Săptămâna Internațională a Educației Financiare”</i>	70
3.6. Proiect educațional: <i>A fi părinte e o artă.</i>	73
IV. VALORIFICAREA VOLUNTARIATULUI ÎN INSTITUȚIILE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GENERAL	
4.1. Aspecte conceptuale și normative ale voluntariatului	78
4.2. Aspecte reglatorii privind instituționalizarea voluntariatului în școli	84
4.3. Proiect educațional în domeniul voluntariatului	92
BIBLIOGRAFIE	95

INTRODUCERE

În contextul în care devine tot mai relevant faptul că pentru realizarea unei finalități educaționale de calitate, vizibile în societate, activizarea procesului de promovare a unor servicii calitative în educație, adaptarea ofertei educaționale la necesitățile curente și de perspectivă ale celor ce învață, sunt necesare în mod obligatoriu eforturi concordate, demonstrate de toți partenerii implicați în relația școală–familie–comunitate.

Actualitatea cercetării a fost determinată de necesitatea dezvoltării domeniului de competență 5: Parteneriate educaționale din cadrul Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general.

Scopul studiului constă în identificarea așteptărilor reale ale actorilor educaționali și oferirea soluțiilor în implementarea proiectelor educaționale. Dimensiunea cantitativă axată pe date empirice, rezultate din aplicarea celor două chestionare, este corelată cu cea conceptuală.

Prezentul studiu, se axează pe **abordarea ecosistemică** a procesului educațional, bazată pe interferența atât a diverselor sisteme: normativ, social, cultural, comunicațional, politic, cât și mediilor de învățare: familie, clasă, școală, cartier, comunitate etc. În acest sens, a fost examinat suportul teoretic a parteneriatului școală–familie, școală–comunitate.

O primă componentă vizează analiza modelelor și strategiilor de inițiere a unei colaborări multidimensionale și constructive a școlii cu familia și comunitatea în vederea asigurării unei educații de calitate, abordând diferite modele de implicare a elevilor, părinților și reprezentanților comunității în vederea inițierii și implementării proiectelor educaționale.

Cea de-a doua componentă a vizat elaborarea mecanismelor de antrenare a structurilor asociative în proiecte educaționale, în baza abordării ecosistemice.

A treia componentă se referă la elaborarea unor proiecte educaționale privind valorificarea domeniilor de parteneriat dintre școală, familie și comunitate. Orice proiect educațional prevede o schimbare și soluționarea unor probleme complexe. Schimbarea poate viza atât obiectul proiectului (categorii sociale), cât și subiectul – elevii implicați. În cazul elevilor, schimbarea ar consta în dezvoltarea noilor valori, aptitudini, comportamente, spirit de echipă etc. Au fost examinate modul de elaborare a unui proiect, componentele unui proiect educațional și prezentarea unor modele de proiecte relevante.

Valorificarea voluntariatului în instituțiile din învățământul general a fost reflectată în capitolul final al studiului, fiind examinate aspectele conceptuale și normative ale voluntariatului, aspectele reglatorii privind instituționalizarea voluntariatului în școli și prezentate proiecte în domeniul voluntariatului.

I. MODELE PEDAGOGICE DE PARTENERIAT ȘCOALĂ-FAMILIE-COMUNITATE ÎN CONTEXTUL STANDARDELOR DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE

Pornind de la beneficiile pe care parteneriatul cu actorii educaționali poate să le aducă școlii și elevilor, este necesară aplicarea anumitor strategii care să stabilească prioritățile școlii, să atragă și să sensibilizeze factorii interesați. Pentru promovarea unei educații de calitate este deosebit de importantă participarea nemijlocită a părinților și reprezentanților comunităților locale în activitatea organelor consultative și de conducere a instituțiilor de învățământ general, implicarea lor în activitățile extracurriculare.

Acest obiectiv este reflectat în Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general. Aplicarea prevederilor Standardelor presupune pregătirea resurselor umane ale școlii în vederea inițierii și implementării proiectelor educaționale, precum și stabilirii unei colaborări durabile și eficiente.

Instrumentele cheie de stabilire a dialogului constructiv sunt modelele de inițiere a colaborării și comunicării cu părinții și comunitatea.

1.1. Rolul standardelor de competență profesională în procesul educațional

Dicționarul explicativ al limbii române definește standardul ca normă sau ansamblu de norme care reglementează calitatea, caracteristicile, forma etc. unui produs; document în care sunt consemnate aceste norme. Potrivit altor aprecieri, termenul standard este utilizat cu sensul de document, stabilit prin consens și aprobat de către un organism recunoscut, care asigură, pentru uz comun și repetat, reguli, linii directoare sau caracteristici pentru activități și rezultate, cu scopul de a se obține gradul optim de ordine într-un anumit context. La fel, conceptul de standard este asociat direct cu cel de criteriu de calitate.

Articolul 39 al Codului educației al Republicii Moldova stipulează: (1) Standardele educaționale de stat constituie un ansamblu de documente normative și reprezintă un sistem de criterii și norme referitoare la nivelul de calitate care se dorește a fi atins de diverse componente și aspecte ale sistemului educațional. (2) Standardele educaționale de stat în învățământul general vizează:

- a) elaborarea Curriculumului național ca document de reglementare;
- b) structurarea la elevi a competențelor definite prin Curriculumul național;
- c) dezvoltarea competențelor profesionale ale cadrelor manageriale și didactice;
- d) elaborarea manualelor și a altor suporturi și resurse educaționale;
- e) asigurarea condițiilor și a resurselor materiale necesare pentru un proces educațional eficient.

În anul 2010 au fost aprobate Standarde de învățare și dezvoltare pentru copilul de la naștere până la 7 ani și Standarde profesionale naționale pentru cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie. În 2011 – Standarde de eficiență a învățării; 2013 – Standarde de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului; 2015 – Standarde operaționale minime pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general.¹

Prin Ordinul ministrului educației nr. 623 din 28 iunie 2016, au fost aprobate **Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general**, care prezintă un sistem de referință important pentru autoevaluarea nivelului de performanță al cadrelor didactice din învățământul general și reprezintă cerințele de bază pe care trebuie să le demonstreze cadrul didactic, mereu deschis și motivat spre dezvoltare profesională și atingerea de performanțe superioare.

Standardele constituie un cadru de referință pentru dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în raport cu necesitățile educaționale, tendințele existente și gradul didactic solicitat, de motivare a autoformării și realizării unei activități didactice de calitate. De asemenea, standardele sânt repere de bază în organizarea eficientă a procesului de evaluare a cadrelor didactice, de dezvoltare profesională și avansare în carieră. Fiecare cadru didactic, cunoscând standardele, va fi capabil să își identifice punctele forte ale profilului profesional, precum și ariile dezvoltării profesionale, care necesită îmbunătățiri continue.

Îndeplinirea standardelor trebuie să fie criteriul de bază în aprecierea performanțelor fiecărui cadru didactic în parte. Standardele permit părților interesate să evalueze calitatea activității cadrelor didactice, să mo-

¹ Ceapa V. *Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general*. http://www.ipp.md/old/public/files/Prezentare_-_StandardeDidactice.pdf

nitorizeze progresele în vederea atingerii sau depășirii lor și să evalueze eficiența. Standardele pot fi utilizate pentru a încuraja responsabilitatea cadrelor didactice pentru autodezvoltare continuă, având rolul de a orienta, impulsiona și regla această dezvoltare.

Standardele de competență profesională se aplică:

- de către cadrele didactice, pentru autoevaluarea activității, elaborarea planurilor individuale de dezvoltare profesională;
- de către evaluatorii externi, pentru determinarea nivelului calității activității cadrului didactic, elaborarea instrumentelor de evaluare-diagnostic pe fiecare dintre dimensiunile standardelor; elaborarea recomandărilor pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice;
- de către instituțiile abilitate în formare inițială și continuă a cadrelor didactice, pentru conceperea planurilor de învățământ în cadrul dezvoltării profesionale, elaborarea suportului curricular pentru respectivele activități.

În anul 2017, a fost elaborată **Metodologia de evaluare a cadrelor didactice din învățământul general**, care reglementează procedura de evaluare și stabilește obiectivele, baza metodologică, procedura de evaluare internă anuală a cadrelor didactice, procedura de acordare și cuantificare a punctajului în procesul de autoevaluare/evaluare a cadrelor didactice, instrumentele aferente evaluării.

Deși standardele urmau a fi implementate încă în 2018, până în prezent nu a fost aprobată metodologia de aplicare. Din acest considerent, unele instituții din învățământul preuniversitar utilizează standardele de competență în calitate de reper în procesul de evaluare a cadrelor didactice, altele nu.

Această realitate ne-a determinat să realizăm un studiu de diagnoză a situației existente, identificând dificultățile cu care se confruntă cadrele didactice și manageriale în procesul de valorificare a standardelor de competență. În acest sens, au fost elaborate și aplicate două chestionare. Primul, destinat cadrelor didactice și aplicat pe un eșantion de 130 de respondenți în perioada aprilie-mai 2019. Cel de-al doilea, destinat cadrelor manageriale și aplicat pe un eșantion de 101 respondenți în perioada august-septembrie 2019.

Marea majoritate a managerilor școlari chestionați, aplică Standardele de competență profesională în evaluarea anuală internă și le consideră extrem de necesare pentru aprecierea performanțelor demonstrate de profesori. Totodată, mai mult de jumătate din respondenți susțin că aceste standarde sunt prea dificile în sensul complexității pentru a putea fi implementate toate domeniile. Circa 63% consideră că numărul de indicatori și descriptori la fiecare domeniu este prea extins pentru a fi realizați, din care cauză doar 53% se conduc de toate domeniile incluse în fișa de evaluare/autoevaluare.

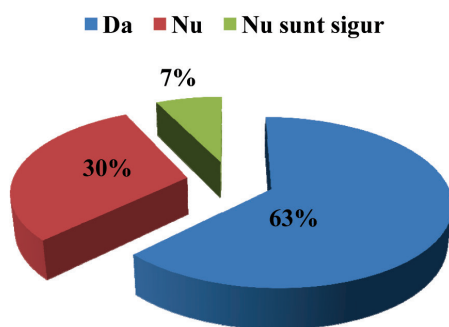

Figura 1: Considerați că numărul de indicatori și descriptori pentru fiecare standard este prea extins pentru a fi realizați?

În ceea ce privește **Domeniul de competență 5 al standardelor** (parteneriate educaționale), mai puțin de jumătate din manageri (48%) îl consideră relevant pentru procesul de evaluare.

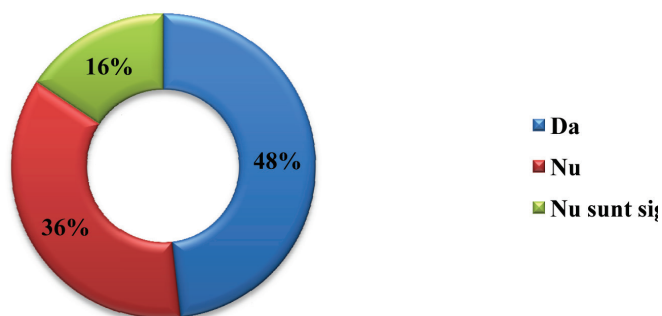

Figura 2: Considerați că Domeniul de competență 5. Parteneriate educaționale este relevant pentru procesul de evaluare?

Cele mai relevante succese în activitatea profesională sunt înregistrate în următoarele domenii: procesul educațional – 28%; proiectarea didactică – 26%; dezvoltarea personală – 17%; mediul de învățare – 17%; parteneriate educaționale – 6%; activități extracurriculare – 5%; dezvoltarea curriculară – 4%.

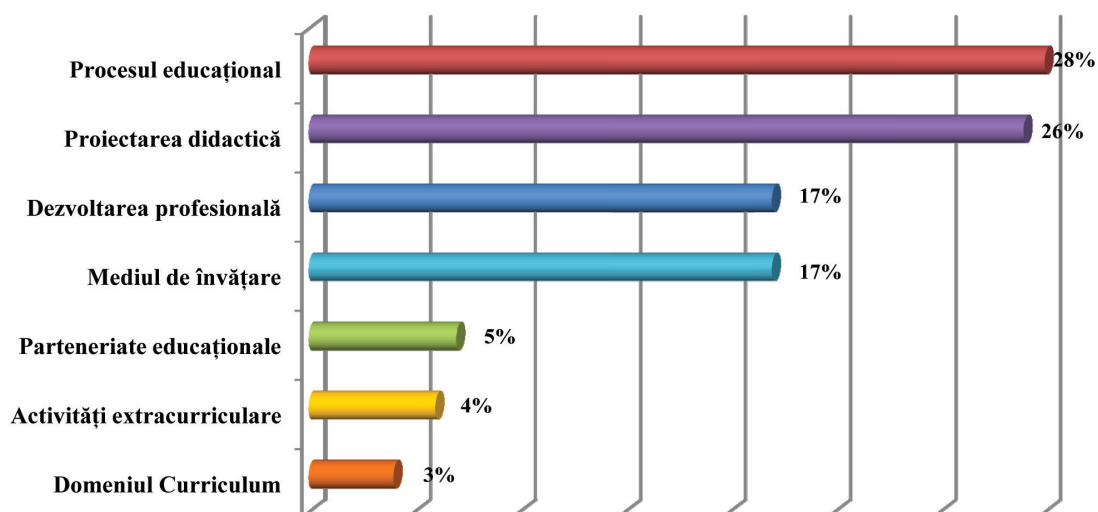

Figura 3: Numiți domeniile în care profesorii înregistrează succese relevante în activitatea profesională

Poziția exprimată de cadrele manageriale este puțin diferită de cea a cadrelor didactice. Astfel, Domeniul de competență 5, prezintă în mare măsură o dimensiune de referință în evaluarea nivelului de performanță pentru 28% din respondenți și suficientă pentru 59%.

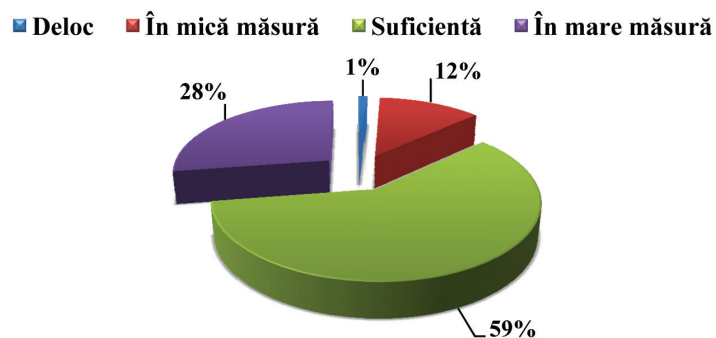

Figura 4: În ce măsură domeniul de competență 5. Parteneriate educaționale prezintă o dimensiune de referință în evaluarea nivelului de performanță a cadrelor didactice?

Cele mai mari dificultăți sunt înregistrate la implementarea indicatorului 5.2 *Antrenarea membrilor familiei și ai comunității în eficientizarea procesului educațional* și în special a descriptorului 5.2.3. *Organizarea evenimentelor interactive cu elevii, părinții și membrii comunității în funcție de interesul, capacitățile și cultura acestora, menite să consolideze relația între școală și comunitatea locală și să eficientizeze procesul educațional.*

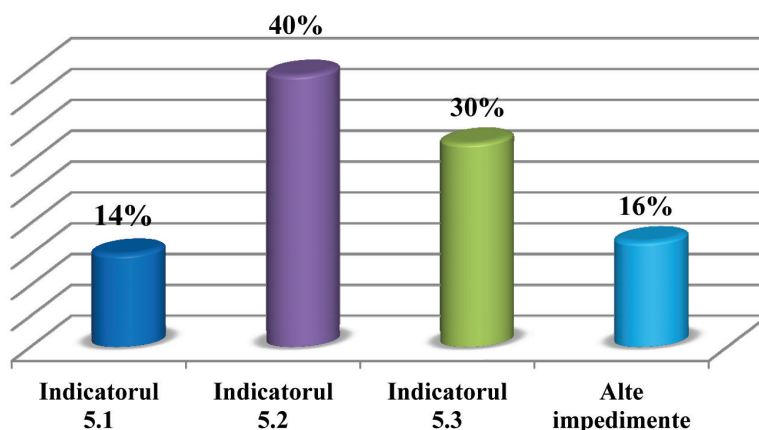

Figura 5: Specificați care indicatori și descriptori din domeniul de competență 5. Parteneriate educaționale vă creează impedimente în realizarea lor?

Este la fel complicată și implementarea indicatorului 5.3. *Facilitarea implicării copiilor/elevilor în realizarea proiectelor comunitare și a acțiunilor de voluntariat*, axat pe următorii descriptori:

- 5.3.1. Implicarea copiilor/elevilor în proiecte sau acțiuni de voluntariat, organizate la nivel de clasă, instituție sau comunitate.
- 5.3.2. Încurajarea, îndrumarea și consultarea subiecților educaționali în implementarea de proiecte și acțiuni de voluntariat, desfășurate în instituție și în comunitate.
- 5.3.3. Antrenarea structurilor asociative ale copiilor/elevilor și ale părinților, precum și instituțiilor partenere din comunitate, în elaborarea proiectelor educaționale în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție.

Dificultățile întâmpinate sunt în primul rând de natură informațională, fiind înregistrat și deficit de materiale metodico-didactice.

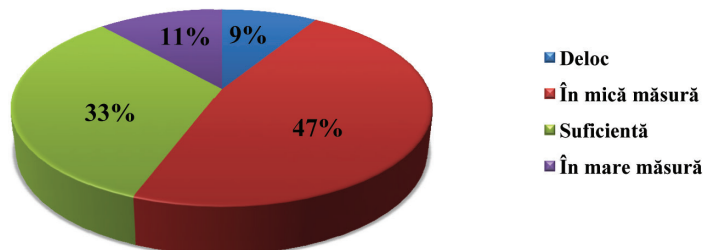

Figura 6: În ce măsură studiile existente în domeniul parteneriatelor educaționale asigură suport metodologic?

Rezultatele chestionării demonstrează un grad sporit de interes al părinților față de problemele școlii, implicându-se activ în eficientizarea procesului educațional. Este vorba de participarea la: ședințe, activități extracurriculare, mese rotunde; comunicare, implicarea în proiecte, activități extrașcolare, inclusiv de voluntariat.

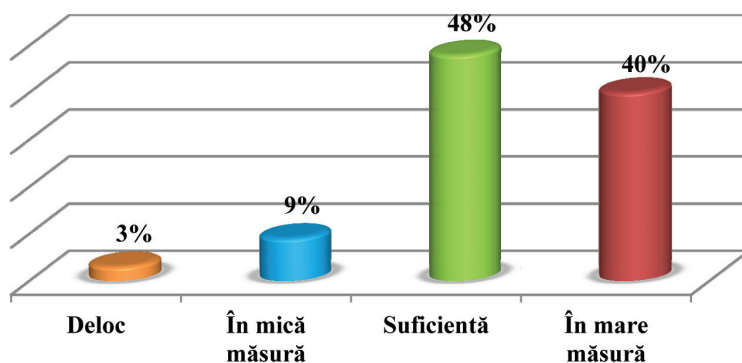

Figura 7: În ce măsură membrii familiei se implică în eficientizarea procesului educațional în cadrul instituției Dvs.?

Din diagrama cu rezultatele obținute la întrebarea „Vă conduceți de Standardele de competență profesională în evaluarea anuală internă a cadrelor didactice?” vom menționa că 89% din respondenți se conduc după Standardele de competență profesională a cadrelor didactice din învățământul general atunci când sunt evaluați; 5% din respondenți au indicat că nu se conduc de Standardele de competență profesională a cadrelor didactice din învățământul general; iar 6% din respondenți nu sunt siguri.

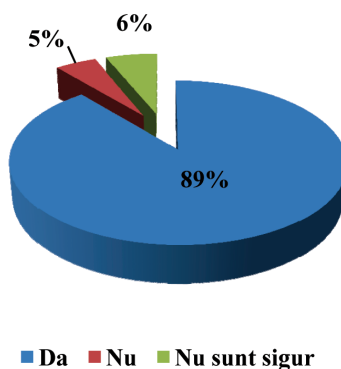

Figura 8: Vă conduceți de Standardele de competență profesională în evaluarea anuală internă a cadrelor didactice?

Parteneriatul școală–familie presupune că ambele părți au o abordare participativă a relației. Aceasta înseamnă că trebuie să fie dezvoltat un dialog constructiv între părinți și profesori, caracterizat prin dorința ambelor părți de a discuta despre conținutul învățării-predării evaluării, precum și al educației, cu respectarea deplină a rolului profesional al cadrelor didactice și a relației personale, apropiate și unice, între copil și părinți.

Parteneriatul cu familia reprezintă esență sustenabilității domeniului educațional. Modalitățile de consultare a părinților și elevilor nu trebuie să se rezume doar la chestionare (47%), convorbiri individuale (24%) și ședințe cu părinții (16%). Existența unui cadru de dialog cu familia ar putea ameliora colaborarea profesorilor de la alte discipline școlare și ar putea stabili punctual ameliorarea și îmbunătățirea situației școlare.

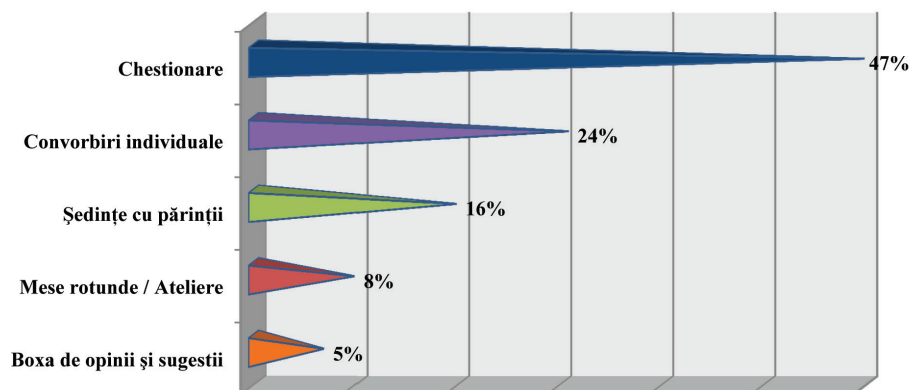

Figura 9: Numiți modalitățile de consultare a părinților și elevilor

Recomandări:

- Utilizarea mijloacelor TIC în managementul instituțiilor școlare, fapt ce ar permite transparentizarea procesului educațional și disciplinarea profesorilor prin crearea de registre electronice, dezvoltarea și plasarea conținuturilor digitale și a temelor pentru acasă în format electronic pentru a putea fi vizualizate de către elevi și părinți.
- Stabilirea unui sistem eficient de comunicare dintre părți. Diversificarea formelor de consultare dintre școală și familie: organizarea zilelor periodice ale ușilor deschise cu activități corespunzătoare, crearea unui site web interactiv și desemnarea unei persoane de legătură.
- Dezvoltarea programelor de voluntariat și de prestare a serviciilor conexe școlii, care presupun implicarea părinților și a membrilor comunităților.
- Organizarea seminarelor de instruire ce ar ajuta părinții să-i asiste pe copii la efectuarea temelor pentru acasă; oferirea de materiale suport ce ar ajuta părinții să monitorizeze efectuarea temelor pentru acasă de către copii.
- Organizarea unei zile de consiliere în școală, cu programare individuală, ar putea îmbunătăți relația cu colectivul de profesori².

Studiile în domeniu relevă că actualmente formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul Parteneriate educaționale nu oferă suficient suport metodologic practic în dezvoltarea competențelor necesare cadrului didactic pentru lucrul în echipă și suport individualizat fiecărui elev. Pentru elaborarea și implementarea unui program de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul Parteneriate educaționale au optat 88% din cadre didactice intervievate.

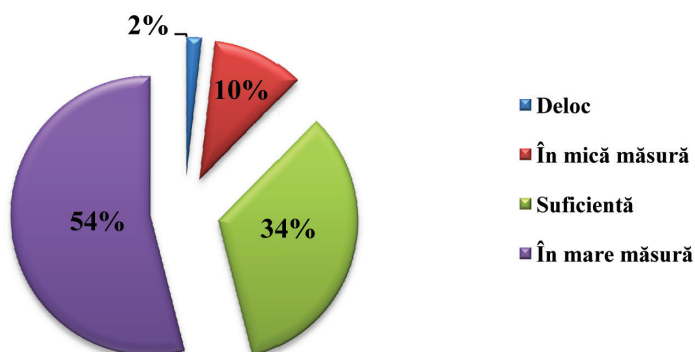

Figura 10: În ce măsură este necesar un Program de formare profesională continuă pentru cadrele didactice în domeniul Parteneriatelor educaționale?

² Cara A. *Implicarea părinților și comunităților în guvernarea educației: de la intenții la acțiuni*. Studiu de politici educaționale. Chișinău, 2019, pag. 27. <http://ipp.md/wp-content/uploads/2019/06/Studiu-Cara-Angela.pdf>

Acțiunile prioritare ale Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020” prevăd acțiuni ce vizează responsabilizarea societății pentru asigurarea unei educații de calitate din perspectiva diversificării formelor de implicare a familiei în procesul decizional, elaborarea mecanismelor de motivare a familiei pentru a participa la procesul decizional și la rezolvarea problemelor școlii.

În scopul transpunerii mecanismului intersectorial de colaborare în procesul educațional conform *Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general*, cadrele didactice au obligația să asigure relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, să dezvolte parteneriate, antrenând membrii familiei și ai comunității în eficientizarea procesului educațional.

În acest context, respondenții au menționat următoarele modalități de implicare a părinților în eficientizarea procesului educațional: ședințe cu părinții (27%); activități extracurriculare (19%); comunicare (17%); mese rotunde, seminare, ateliere (11%); activități extrașcolare (9%); voluntariat (6%); școlarizarea părinților (5%); implicare în proiecte (3%); diplome și scrisori de grațitudine (3%).

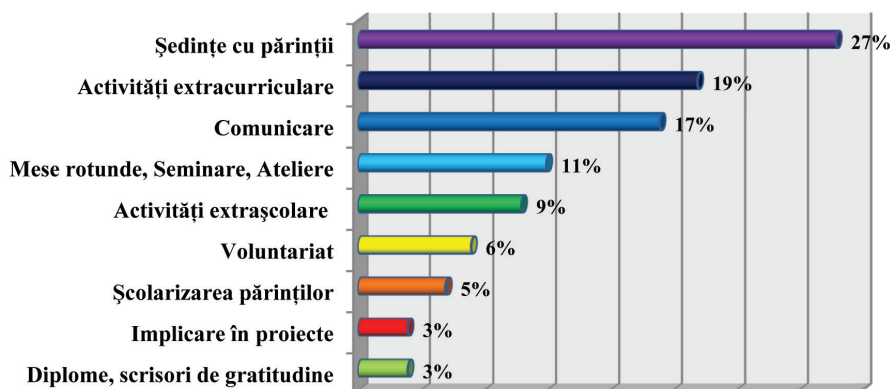

Figura 11: Prin ce modalități motivați implicarea părinților în eficientizarea procesului educațional?

Participarea copiilor la luarea deciziilor ce le afectează viața este un drept fundamental, reflectat în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, care, în particular în articolele 2, 3, 12, 13, 17, 19, 34 și 36, prevede:

- Toți copiii, fără discriminare, au dreptul de a participa.
- Participarea trebuie să promoveze interesul superior al copilului și să susțină dezvoltarea personală a fiecărui copil.
- Copiii au dreptul de a fi ascultați, de a-și exprima în mod liber opiniile în legătură cu chestiuni care îi privesc în mod direct.
- Copiii au dreptul la libera asociere și de a avea acces la informații.
- Toți copiii au dreptul de a fi protejați de orice formă de manipulare, violență, abuz sau exploatare.

Importante în acest sens sunt și acțiunile întreprinse de autorități privind participarea copiilor la luarea deciziilor. În acest context, menționăm funcționarea Consiliului Național al Elevilor, care este o structură reprezentativă și consultativă a elevilor și asigură dreptul copiilor și tinerilor la opinie și libera exprimare și este un mijloc prin care elevii din învățământul preuniversitar oferă feedback Ministerului Educației despre felul în care școala răspunde trebuințelor și intereselor lor.

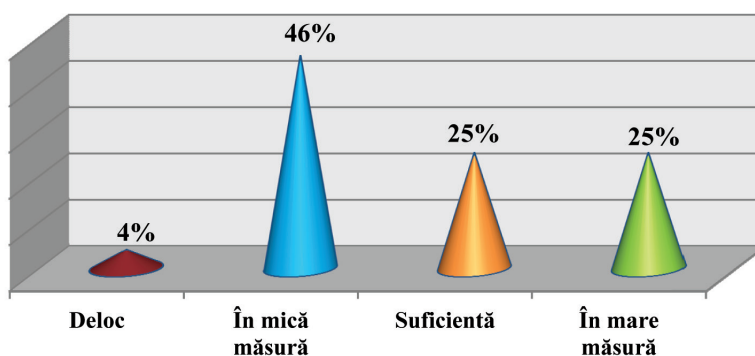

Figura 12: În ce măsură sunt implicați elevii în activități desfășurate în cadrul instituției Dvs.?

În conformitate cu *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general*, ciclul I și II, elevii au dreptul să fie aleși în organele de autoconducere școlară (consiliul elevilor) la nivel de instituție, raion/municipiu și național, a căror activitate este reglementată în Regulamentul-tip al consiliului elevilor, aprobat de Ministerul Educației.

În acest context, prezentăm următoarele proiecte/activități socio-educative în care sunt implicați elevii: activități de voluntariat (37%); activități extrașcolare (26%); proiecte ecologice (13%); activități extracurriculare (9%); modul sănătos de viață (9%); siguranța online (6%).

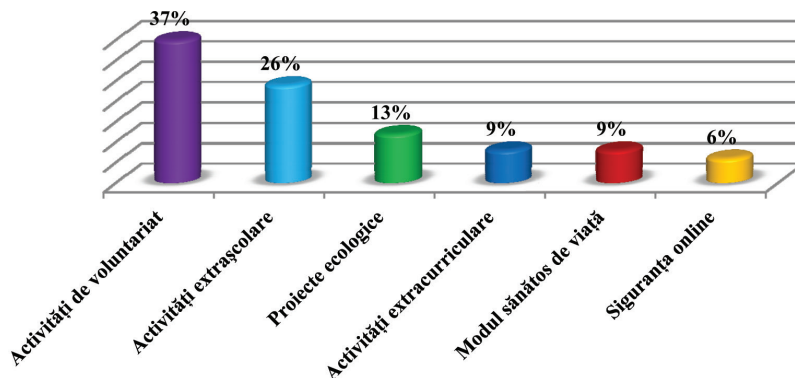

Figura 13: În ce proiecte/activități socio-educative concrete sunt implicați elevii în cadrul instituției Dvs.?

Pentru a transpune conceptul „participare” în compartimente concrete, prezentăm schema de mai jos, care semnifică pașii participării.

Informare	Reflecție	Adoptarea unor atitudini	Dialog și decizie	A acțiune
Elevii:	Elevii:	Elevii:	Elevii:	Elevii:
Citesc; Caută informații; Sunt la curent cu ce se întâmplă în școală, comunitate, țară; Întrebă; Ascultă.	Filtrează informația; Analizează ce este „bun” sau „rău”, care informații sunt „credibile”, din ce surse provin etc.; Analizează posibilitățile; Estimează consecințele unei acțiuni.	Adoptă o anumită atitudine față de anumite evenimente sau fapte; Își exprimă punctul de vedere; Argumentează; Explică.	Discută cu cei din jur; Argumentează opiniile; Ascultă ce au și ceilalți de spus; Respectă punctul de vedere al celorlalți și dreptul lor la opinie; Își asumă responsabilități; Nu stau deoparte când se iau decizii; Conștientizează propriile responsabilități.	Propun soluții; Inițiază acțiuni; Îi ajută pe cei din jur, se alătură acțiunilor colegilor, atunci când sunt de acord cu scopul acestora și cu modul lor de desfășurare; Acțiunile începe cu lucrurile „mici”: respect, solidaritate, sinceritate, responsabilitate etc.

Figura 14: Elemente ale participării³

Stimularea participării este strâns legată de dezvoltarea unei culturi democratice la nivelul școlii și la nivelul comunității, prin:

- promovarea egalității dintre persoane, atât în ceea ce privește drepturile, cât și responsabilitățile;
- respectarea drepturilor și a demnității fiecăruia, fără nici un fel de discriminare;
- asigurarea libertății de exprimare și valorizarea fiecărei persoane;
- soluționarea conflictelor prin dialog și negociere;
- „încurajarea muncii în echipă și a învățării prin cooperare precum și a unei atmosfere amicale și neautoritare de lucru în clasă”;
- stimularea preocupării pentru interesul comun, pentru bunăstarea comună și a calității de membru, a sentimentului de apartenență;

³ Velea L-S., Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Botoșani: Agata, 2006, pag. 17.

- încurajarea cooperării și a asumării responsabilităților; stimularea parteneriatelor la diferite niveluri (local, regional, național sau internațional);
- conștientizarea prejudecăților și prevenirea discriminării și a marginalizării indivizilor sau a grupurilor.

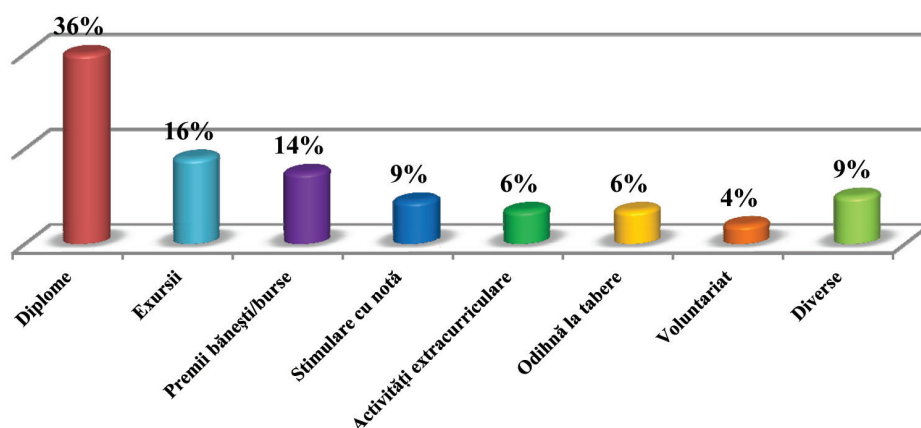

Figura 15: Prin ce modalități încurajați implicarea elevilor în proiectele/activitățile din cadrul instituției Dvs.?

Participarea elevilor la viața școlii și a comunității nu trebuie înțeleasă ca referindu-se exclusiv la activitățile extracurriculare sau exclusiv la luarea deciziilor. În funcție de modul în care fiecare elev este implicat, distingem între:

- *participare directă*, atunci când fiecare are posibilitatea implicării directe și comunicării propriului punct de vedere: grupuri de inițiativă, discuții de grup în consiliile elevilor sau alte structuri etc.;
- *participare indirectă* sau prin reprezentanți, atunci când elevii sunt reprezentați de un membru ales sau de o delegație.

Forme de participare a elevilor în școală și comunitate:

1. Structuri participative
 - Consiliul elevilor, la nivelul clasei, al școlii;
 - Purtător de cuvânt (al clasei, al școlii sau al Consiliului elevilor);
2. Participarea elevilor în procesul de predare-învățare
 - oferta curriculară – stabilirea disciplinelor opționale;
 - proiecte ale clasei;
 - metode interactive etc.;
3. Activități extrașcolare
 - festivități;
 - parteneriate cu alte școli, acțiuni și proiecte comune;
 - competiții școlare etc.;
4. Participare la viața comunității
 - proiecte de participare a elevilor la viața comunității;
 - campanii de informare și de educație a populației;
 - acțiuni ecologice;
 - festivități;
 - voluntariat;
 - ajutorarea elevilor sau a persoanelor aflate în situații dificile etc.

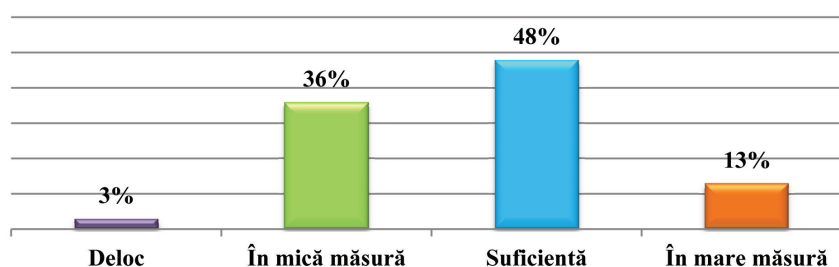

Figura 16: În ce măsură activitățile organizate în instituție permit profesorului organizarea evenimentelor interactive cu elevii și părinții, menite să eficientizeze procesul educațional?

Conform *Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase elevului*, administrația instituției de învățământ antrenează/atrage comunitatea (agenți economici, servicii publice, ONG-uri, voluntari etc.) la îmbunătățirea condițiilor de învățare, odihnă și petrecere a timpului liber pentru copii.

Potrivit Standardelor, în cadrul instituției de învățământ funcționează structuri asociative ale părinților (consiliu sau altă formă), alese în mod democratic și autoorganizate (cu lideri aleși, întâlniri regulate, planuri proprii de acțiune), care participă la luarea deciziilor cu privire la toate problemele ce vizează educația copiilor. Structurile asociative ale părinților și elevilor (consilii sau alte structuri), precum și instituțiile partenere din comunitate participă la elaborarea documentelor programatice (proiect de dezvoltare, plan de activitate etc.) ale școlii.

Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, motivează implicarea părinților și a membrilor comunității, dezvoltând parteneriate, menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție, antrenează structurile asociative ale copiilor/elevilor și ale părinților și instituțiile partenere din comunitate la elaborarea proiectelor educaționale, în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție.

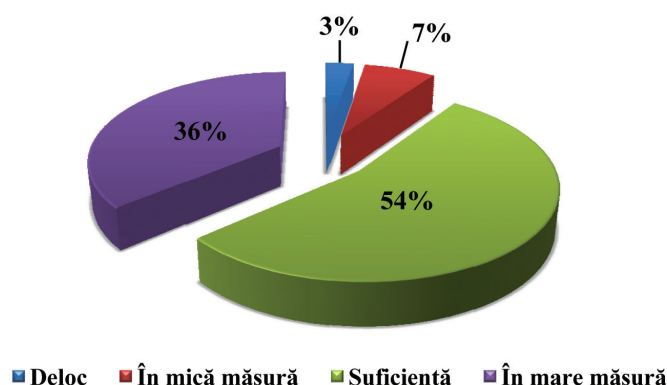

Figura 17: În ce măsură sunt antrenate structurile asociative ale elevilor și părinților în elaborarea documentelor de politici ale școlii (proiecte de dezvoltare, plan de activitate etc.)?

Unul din mijloacele prin care se poate stimula sentimentul de membru al comunității școlii este realizarea de proiecte ale școlii. Proiectele școlii pot avea obiective diferite, dar un anumit aspect le aseamănă foarte mult. Toate urmăresc să contribuie la îmbunătățirea unuia sau a mai multor aspecte ale vieții școlii, mai restrânse sau mai complexe, fie din registrul educației formale (concursuri pe discipline), fie al educației nonformale (activități culturale, ecologice, evenimente artistice, competiții sportive care urmăresc dezvoltarea registrului competențelor sociale, civice, artistice, sportive etc.).

Proiectele sunt definite ca un set de acțiuni planificate pe o durată determinată de timp care urmăresc atingerea unor obiective. Conform accepțiunii Comisiei Europene, proiectul înseamnă un grup de activități care trebuie realizate într-o secvență logică, pentru a atinge un set de obiective prestabilite.

În sens didactic, proiectul este o metodă interdisciplinară de învățare. Învățarea bazată pe proiect este o învățare în profunzime în care copiii sunt stăpânii propriei munci, unde li se oferă libertatea de alegere dintr-o serie de posibilități stabilite de cadru didactic împreună cu elevii.

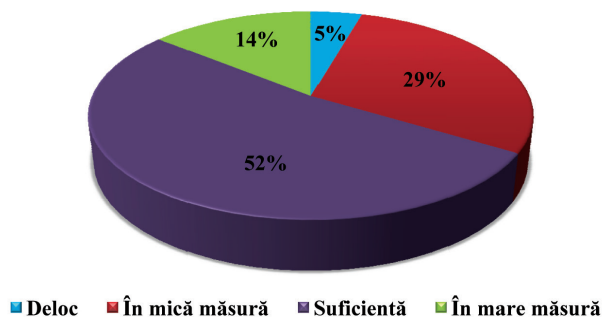

Figura 18: În ce măsură asigurați pregătirea prealabilă a elevilor pentru implicare în proiecte de parteneriat?

Stimularea participării elevilor într-un proiect al școlii trebuie să se bazeze pe câteva premise importante pentru ca implicarea acestora să fie una reală:

- proiectul să răspundă unei nevoi conștientizate sau propuse de către elevi referitoare la viața școlii sau a comunității în care trăiesc;
- conținutul proiectului să se bazeze pe ideile și propunerile elevilor;
- elevii să participe de la faza de elaborare a proiectului, până la cea de evaluare a lui;
- relația dintre cadre didactice și elevi să fie una de parteneriat, în care cadrele didactice sprijină eforturile elevilor de a duce proiectul la bun sfârșit, delegă responsabilități către elevi;
- proiectul să ofere tuturor elevilor oportunități egale de exprimare și de participare la activitățile acestuia⁴.

Respectând aceste premise, elevii vor simți că ideile și opiniile lor sunt importante, vor simți că sunt capabili ca prin munca lor să schimbe ceva în viața școlii sau a comunității, vor considera că sunt importanți prin ceea ce pot să facă și că părerea lor contează. Cadrele didactice au rolul de a încuraja elevii în a-și exprima opțiunile, părerile despre diverse aspecte ale activității școlii sau despre aspecte ale vieții comunității, a le discuta cu aceștia și a stimula dorința acestora de a interveni, de a acționa pentru a contribui la o schimbare în avantajul tuturor.

Într-un proiect de participare a elevilor la viața școlii, este necesară asigurarea unui management în care elevii sunt parteneri ai cadrelor didactice în conceperea, realizarea și evaluarea acestuia. Implicarea lor în toate etapele proiectului are numeroase avantaje, printre care se numără următoarele:

- învață cum se elaborează un proiect;
- învață cum trebuie articulate toate elementele unui proiect pentru a asigura reușita acestuia;
- învață să lucreze împreună cu ceilalți și să cunoască valențele muncii în comun;
- învață să își asume responsabilități și să înțeleagă consecințele nerespectării lor;
- au satisfacția contribuției proprii la o acțiune cu impact mai mare, fie pentru școală, fie pentru comunitate;
- se simt parteneri ai cadrelor didactice și capătă încredere în forțele proprii.

Prin participarea la viața comunității, elevii simulează procesele elaborării, luării și evaluării deciziilor. De aceea, încurajarea participării elevilor prin parteneriatul dintre școală și comunitate constituie o premisă pentru educarea lor în vederea exercitării statului și rolului de cetățean. Beneficiile participării elevilor la viața comunității se reflectă în:

- învățarea procesului democratic al guvernării și guvernanței;
- observarea procesului decizional din comunitate și exersarea adoptării deciziilor;
- identificarea problemelor din comunitate și a unor soluții de rezolvare a acestora;
- dezvoltarea capacităților de cooperare cu autoritățile locale, pentru rezolvarea problemelor comunității;
- dezvoltarea capacităților de evaluare a acțiunilor și programelor realizate de instituțiile comunitare;
- consilierea și orientarea altor elevi care doresc să se implice activ în viața comunității.

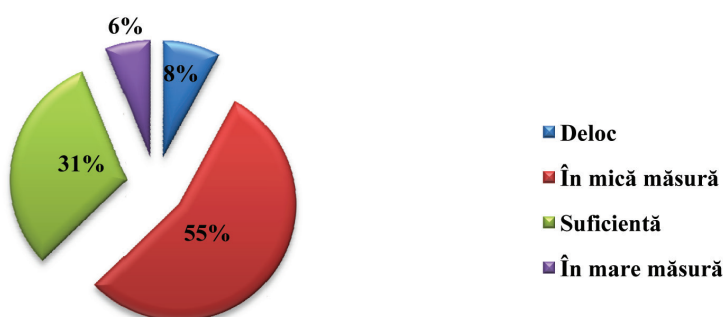

Figura 19: În ce măsură sunt implicați membrii comunității în activități menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție?

Instituția școlară poate contribui la stimularea participării active și responsabile a elevilor la viața comunității, prin intermediul asocierii și participării directe la depistarea și soluționarea problemelor comunitare. De asemenea, elevii pot învăța principiile și mecanismele organizării democratice a societăților. În acest context, este importantă reprezentarea elevilor în diferite structuri de decizie ale școlii – consiliul elevilor, consiliul școlii

⁴ Velea L., Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Botoșani: Agata, 2006, pag. 41.

etc. În cazul în care reprezentarea va fi doar formală, fără respectarea principiilor parteneriatului, mai ales a principiului egalității părților, această modalitate de participare poate deveni contraproductivă și chiar poate avea efecte negative, contrazicând valorile care ar trebui să stea la baza vieții într-o societate democratică.

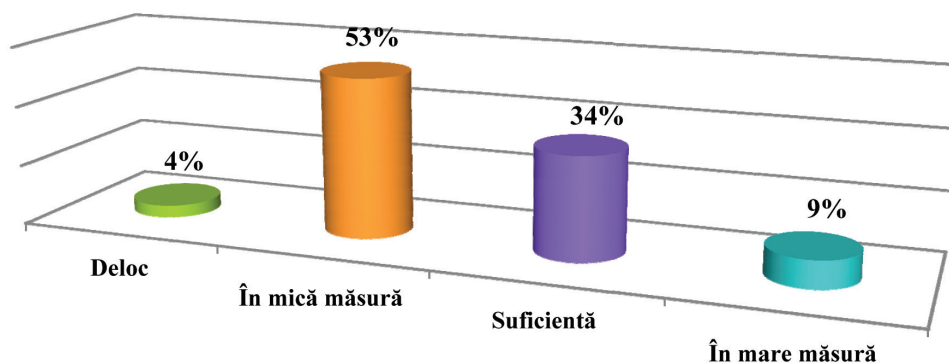

Figura 20: În ce măsură sunt implicați elevii și profesorii în proiecte ale comunității?

Implicarea elevilor în viața comunității prin intermediul școlii are o serie de avantaje:

- elevii constată că ceea ce învață la clasă poate fi aplicat în cadrul unei acțiuni concrete;
- acțiunile dezvoltă responsabilitatea și sensibilitatea față de semenii;
- se creează legături la nivelul comunității;
- se stimulează gândirea critică;
- se educă percepția multiculturalității;
- elevii își descoperă noi calități etc.

Pentru a realiza aceste deziderate școala trebuie să promoveze un învățământ formativ prin utilizarea la ore a unor strategii interactive. Educarea spiritului comunitar necesită desfășurarea unor lecții în cadrul cărora să se discute cu elevii diverse probleme prezentate din diferite perspective. De asemenea, este esențial să se acorde suficient timp reflecției asupra acțiunilor în comunitate, corectării a unor aspecte ce apar pe parcursul evaluării impactului asupra elevilor, corelării permanente a activităților cu disciplinele studiate în școală.

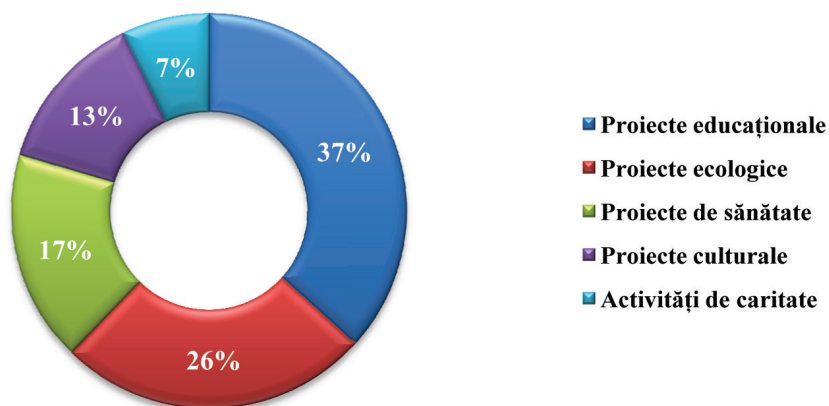

Figura 21: Ce teme de interes comun ale familiei și comunității ați identificat pentru promovarea unor proiecte în parteneriat?

Implicarea agenților economici, autorităților locale, organizațiilor neguvernamentale, membrilor comunității în dezvoltarea acestora presupune crearea unor parteneriate viabile.

Întrucât școala educă viitorii membri ai comunității, ea trebuie să-și asume rolul de instituție comunitară principală, de organizație cu inițiative care să conducă la parteneriate și cooperare, care să dinamizeze și să dezvolte societatea. Școala poate fi inițiatorul unor programe comunitare de parteneriat ce ar urmări calitatea vieții, ar propaga valori precum responsabilitatea, cooperarea, participarea, transparența și comunicarea.

O comunitate este puternică dacă membrii:

- nu sânt indiferenți față de problemele cu care se confruntă aceasta și se simt responsabili pentru viața lor în comun;
- au încredere și cooperează pentru rezolvarea problemelor existente.

Parteneriatul trebuie privit ca o prioritate, deoarece în acest fel:

- pot fi preluate roluri și responsabilități la nivel local;
- se creează condiții pentru integrarea tinerilor în comunitate;
- se realizează o influență semnificativă asupra generației în creștere;
- contactul permanent dintre diferiți parteneri sociali facilitează racordarea școlilor la realitate, acoperind unele nevoi de educație la nivel comunitar⁵.

În acest context, primul obiectiv al școlii este realizarea unei comunicări pozitive cu toți părinții – cei mai apropiați parteneri, precum și cu agenții economici. Pentru aceasta trebuie să se cunoască:

- categoriile de parteneri din rândul agenților economici interesați și capabili să susțină inițiative de parteneriat;
- căile de sensibilizare și atragere a agenților economici în parteneriate pentru rezolvarea problemelor comunității;
- modalitățile de colaborare cu agenții economici;
- finalitățile comune care pot fi promovate; condițiile de încheiere a parteneriatelor și derularea colaborării;
- beneficiile comunității prin promovarea parteneriatului;
- avantajele agenților economici în cadrul unui parteneriat.

Un factor-cheie al parteneriatului constă în colaborarea dintre școală și autoritățile locale. Această colaborare, în termeni de avantaj reciproc, ar aduce beneficii majore pentru toate categoriile cuprinse în comunitate și poate fi inițiată prin:

- participarea reprezentanților autorității locale la întruniri cu corpul profesoral, vizite comune la domiciliul elevilor, ședințe cu părinții;
- participarea reprezentanților profesorilor, părinților, elevilor (în calitate de invitați) la ședințele Consiliului local;
- organizarea unor activități pe bază de parteneriat;
- colaborarea în domeniul informării comunității;
- programe și acțiuni comune, implicarea altor actori comunitari.

Parteneri pot fi ONG-urile. Multe dintre acestea dispun de un potențial substanțial care poate fi valorificat în cadrul parteneriatului. Colaborarea, cooperarea dintre școli și organizațiile neguvernamentale poate fi un factor dinamizator puternic atât în dezvoltarea procesului educațional cât și în evoluția comunităților, în revigorarea spiritului civic și comunitar.

Pot exista parteneriate între doi sau mai mulți actori comunitari. În multe cazuri, grație importanței pe care comunitatea o acordă școlii, precum și prestigiului de care se bucură aceasta, coordonarea grupului de parteneri a revenit unității educaționale.

La nivel de parteneriat pot fi realizate acțiuni importante pentru comunitate. Parteneriatele trebuie să devină o prioritate, o necesitate, o soluție pentru crearea unor noi posibilități de dezvoltare a comunității.

1.2. Modele pedagogice privind parteneriatul școală–familie

În contextul unei societăți care progresa rapid, operând modificări de formă și de fond la nivelul tuturor subsistemelor sale, învățământul își asumă o nouă perspectivă de funcționare și evoluare. Parteneriatul școală–familie devine o prioritate a strategiilor orientate spre dezvoltarea procesului educațional de calitate. Instituțiile de învățământ, fiind asigurate cu specialiști în domeniul educației, devin centre cointeresate în inițierea, coordonarea, menținerea și dezvoltarea parteneriatului. Acestea ar necesita un suport concret în ceea ce privește cadrul legislativ și de încurajare, crearea unor condiții la nivel de comunitate pentru a orienta și a stimula instituțiile sociale comunitare în direcția unei colaborări și interacțiuni cu unitățile de învățământ în scopul realizării sarcinilor educației și integrării sociale a generației în creștere.

Informarea și formarea părinților în ceea ce privește școlaritatea copilului presupune, cel puțin, ca fiecare părinte să cunoască:

- obligațiile legale privind educația copilului,
- drepturile de care dispune pentru educația copilului, importanța atitudinii lui pentru reușita școlară a copilului,
- metodele de colaborare cu școala.

⁵ Goraș-Postică V., Sclifos L., Uzicov N. *Educație pentru dezvoltarea comunității*. Curriculum opțional preuniversitar. Chișinău, 2015. https://mecc.gov.md/sites/default/files/co_ed_dezv_comunit.pdf

Modele privind asigurarea relațiilor de colaborare și comunicare cu părinții prezintă instrumente cheie de stabilire a dialogului constructiv. În acest scop este necesar un dialog între profesori și părinți; profesorii trebuie să primească o pregătire în materie de relație cu părinții, iar competența lor în această materie trebuie considerată ca o aptitudine profesională; părinții trebuie să fie pregătiți pentru a juca rolul lor educativ în cooperare cu profesorii, școlile trebuie să asigure (asociațiilor) părinților asistența necesară.

Pentru o cooperare efecace se consideră necesară adoptarea unor comportamente corespunzătoare de către membrii consiliului profesoral: comunicarea liberă de informații, toleranța când limbajul profesional nu este înțeles de nespecialiști (dintre părinți), încurajarea dezbaterilor pe probleme educaționale majore (și nu doar discuții pe probleme administrativ-gospodărești), considerarea reciprocă a părinților și profesorilor ca parteneri.

În *Raportul cu privire la relațiile dintre școală și familie* realizat în țările Comunității Europene, bazat pe cercetări comparative, documentare și empirice (prin ancheta de opinie cu chestionare aplicate pe un lot de 1744 de conducători de instituții școlare) sunt reflectate *patru motive pentru care școala și familia converg în nevoia de a stabili legături între ele*:

- a) *părinții sunt juridic responsabili de educația copiilor lor*, legislația reflectând astfel libertatea părinților de a-și crește copiii așa cum doresc;
- b) *învățământul nu este decât o parte din educația copilului*; o bună parte a educației este desfășurată în afara școlii;
- c) cercetările pun în evidență *influența atitudinilor parentale asupra rezultatelor școlare ale elevilor*, în special, *asupra motivației învățării*, precum și faptul că unele comportamente ale părinților pot fi favorizate prin dialogul cu școala;
- d) *grupurile sociale implicate în instituția școlară (în special, părinții și profesorii) au dreptul să influențeze gestiunea școlară*⁶.

În contextul cercetării teoretice, am stabilit *două teorii importante* privind relația școală–familie–comunitate:

1. Teoria profesionalismului, conform căreia activitatea se organizează pornind de la ideea că un element esențial este făcut altora, fără a lua în calcul eventualele avantaje personale. Criteriile acestei teorii sunt: competența, servirea „clienților”, codul de etică profesională.

2. Teoria schimbului presupune acțiunea umană în funcție de un câștig personal, considerând privilegiul tradițional al statutului de profesor: un anumit grad de autonomie, un salariu asigurat, o competiție restrânsă. Pentru a conștientiza esența funcționării teoriilor nominalizate e important să urmărim evoluția istorică a relațiilor familie–școală. Astfel, Gh. Bunescu deosebește trei etape în istoria acestor relații:

- a) *etapa școlii autosuficiente*: școala este considerată o instituție închisă, care nu influențează mediul familial și nu se lasă influențată de el.
- b) *etapa de incertitudine profesională*: învățătorii încep să recunoască influența factorilor familiari asupra rezultatelor școlare în timp ce părinții continuă să creadă că școala este autosuficientă.
- c) *etapa de dezvoltare a încrederii mutuale*: părinții și învățătorii descoperă împreună că neîncrederea este treptat înlocuită cu încrederea unora față de alții; la această etapă se observă că relația cu familiile este din ce în ce mai mult încurajată de școală; consiliul școlar include reprezentanți ai părinților (asociațiilor) cu rol decizional în toate problemele educaționale.

În literatura de specialitate se recunoaște faptul că a fost dezvoltată o mare varietate de modele cu privire la diferitele aspecte ale implicării părinților. Deși există o unanimitate în identificarea importanței vitale pe care o are implicarea părinților în dezvoltarea intelectuală și emoțională a copilului, rămâne destulă incertitudine cu privire la definirea și modalitățile implicării părinților în activitatea școlară a copiilor.

Un studiu interesant prin care se propun 6 tipuri de implicare prezintă J.L. Epstein⁷, acestea sunt:

⁶ Bunescu Gh., Alecu G., Badea D. (coord.). *Educația părinților – strategii și programe*. Chișinău: Lumina, 1997.

⁷ Epstein J.L. *Theory to practice: School and Family Partnerships Lead to School Improvement and Student Success*. N: Fagnano, C.1 & Werber, B.Z. School, Family and Community Interaction: A View from The Fifting Line, Boulder, Co: Westview Press, 1994.

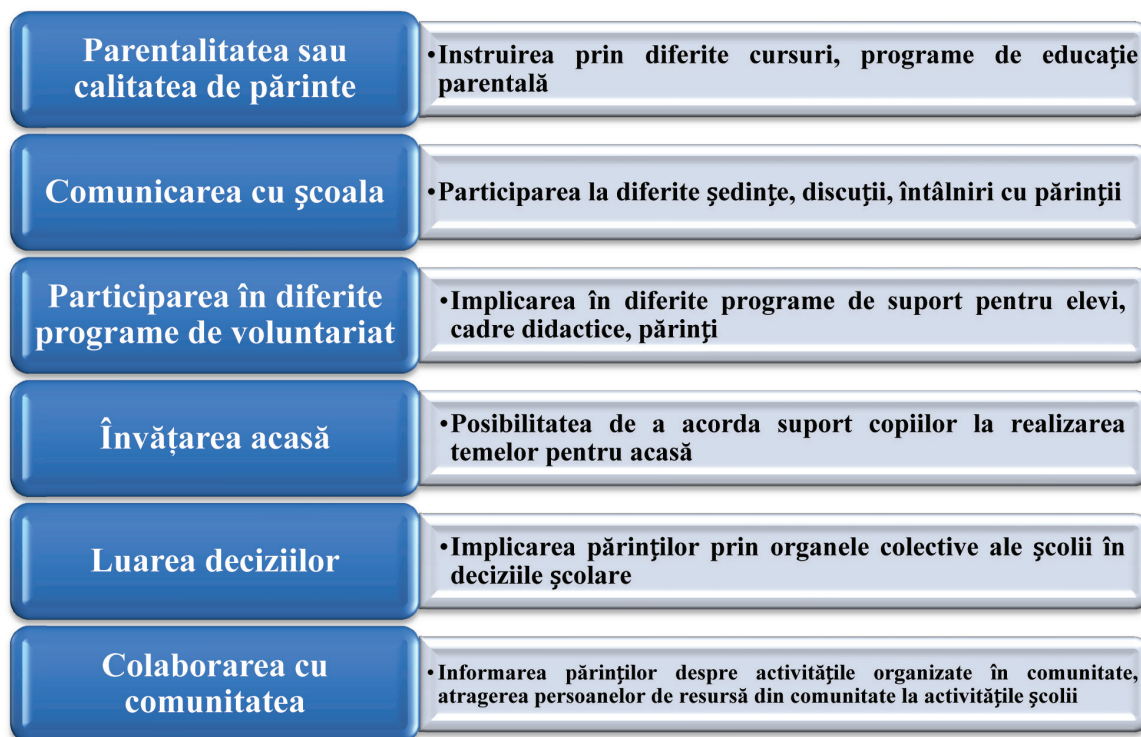

Figura 22: Modelul sferelor de influență suprapuse – Joyce Epstein

După cum observăm, modelul oferit de J. Epstein ignoră problemele de putere și status, dar și ideile ca oamenii școlii să invite toți părinții, actorii comunitari să participe ori să-și modifice orarul astfel încât să se adapteze necesităților variate ale familiilor. Modelul se referă la activitățile realizate de către învățător și la modul în care acestea pot facilita implicarea părinților.

Modelul parteneriatului școală–familie–comunitate, dezvoltat de Joyce Epstein este „cel mai proeminent și complet din literatură”⁸, iar multe dintre studiile analizate se raportează la acest model. Teoria sferelor de influență suprapuse afirmă că elevii învață mai mult atunci când părinții, învățătorii și alte persoane din comunitate împărtășesc scopurile și responsabilitățile pentru învățarea elevilor și lucrează împreună, nu individual. Ariile care se suprapun sunt familia, școala și comunitatea. În cadrul zonelor de “suprapunere” au fost identificate următoarele tipuri de implicare⁹: Parentalitatea sau calitatea de părinte, comunicarea cu școala, participarea în diferite programe de voluntariat, învățarea acasă, luarea deciziilor și colaborarea cu comunitatea. Validitatea modelului este demonstrată prin analize la nivel internațional, dar sunt prezentate și o serie de provocări și implicațiile pentru acțiunile consilierului școlar în parteneriate și diferențele între „școlile cu performanțe bune și cele cu performanțe slabe”¹⁰ sau rolul profesorilor.

Alte modele fac deosebirea dintre diferite grade de implicare a părinților. Astfel, modelul lui Rasinski și Frederiks¹¹ prezintă o ierarhie a gradelor de parteneriat care cuprinde părinții de la cea mai slabă implicare până la stadiul participării și în final al împuternicirii. Un alt model (Bloom) specifică drept cel mai profund mod de implicare, promovarea și argumentarea. Această din urmă implicare prevede activitatea cu grupuri de agenți care au impact direct asupra politicilor și guvernării școlare.

Pe unele probleme ale parteneriatului educațional și aspectele reformei școlare s-a axat cercetătorul american J. Comer, care a pledat pentru modificarea sistemului de educație, punând *accentul pe ideea de participare și parteneriat*.

Abordând ideea parteneriatului în educație, susține A. Băran-Pescaru, J. Comer precizează că *părinții sprijină mai mult un program școlar în care sunt parteneri în luarea deciziilor...; interesul părintelui și sprijinul său față de școală și conducerea acesteia permit copiilor mai ușor să relaționeze și să se identifice cu scopurile, valorile*

⁸ Poulou M., Matsagouras E. *School-family relations – Greek parents perceptions of parental involvement*. In: International Journal about Parents in Education, 2007, No. 1 (0), pp. 83-89.

⁹ Epstein J.L., Van Voorhis F.L. *School Counselors’ Roles in Developing Partnerships with Families and Communities for Student Success*. In: Professional School Counseling, 2010, No. 14 (1), pp. 1-14.

¹⁰ Kabarere V., Muchee T., Makewa L.N., Role E. *Parental Involvement in High and Low Performing Schools in Gasabo District, Rwanda*. In: International Journal about Parents in Education, 2013, No. 7 (1), pp. 30-42.

¹¹ Rasinski T.V., Fredericks A. *Sharing literacy: Guiding principals and practices for parental involvement*. The Reading Teacher, In: 1988, No. 41(6), pp. 508-513.

și personalul școlii, constituind o motivație puternică a acestora pentru a se îndrepta către educație. În același timp, implicarea parentală garantează faptul că valorile și interesele lor culturale sunt respectate¹².

Modelul parteneriatelor propus de J. Comer este diferit de cel al lui J. L. Epstein prin aceea că *Programul de Dezvoltare școlară al lui J. Comer*¹³ are atribute și valori specifice concrete și nu conține neapărat o varietate de alegeri, iar aceste caracteristici sunt concepute pentru a determina o participare maximă și putere deosebită din partea tuturor celor implicați. Nucleul acestui program reprezintă activitatea partenerială în trei echipe: a părinților, a echipei pentru planificare școlară și management și a echipei de sprijin pentru elevi și conducere.

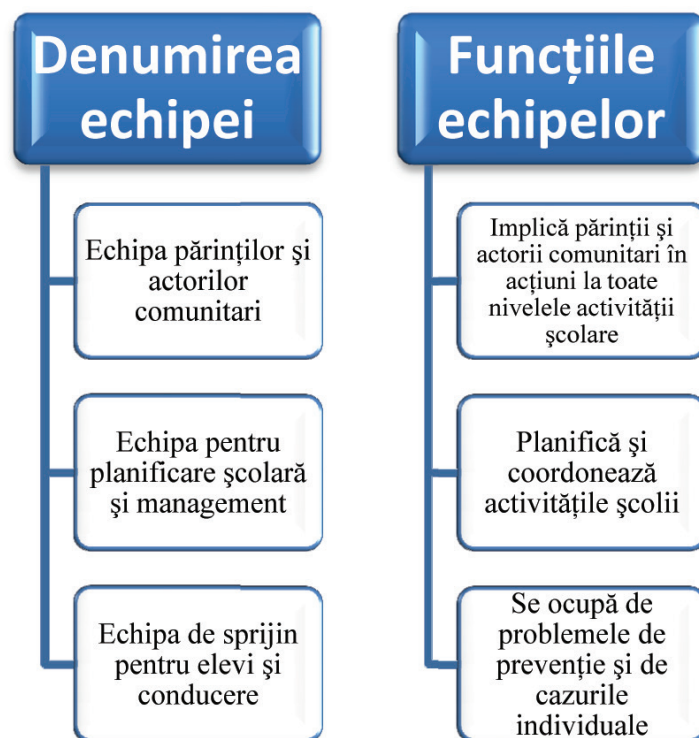

Figura 23: Programul de dezvoltare școlară a lui J. Comer

Observăm că relațiile și responsabilitatea reprezintă nucleul programului. Noțiunea de *sistem*, în care toate aspectele programului trebuie să funcționeze simultan, centreează atenția pe elementele colaborării școală–familie–comunitate.

Modelul lui J. Comer este construit în baza perspectivelor psihologice asupra dezvoltării și interacțiunii. Programul său este format din indivizi care conlucrează în cadrul sistemelor și include: elevi, manageri școlari, cadre didactice și familii. În program lipsește centrarea pe aspectele sociale, culturale și politice ale acestor interacțiuni.

Pentru o clasificare și o percepere mai eficientă a implicării părinților, școlii și comunității în realizarea parteneriatului educațional, propunem *modelul ierarhic comprehensiv în patru niveluri*.

Modelul piramidal ierarhic al implicării părinților și agenților educativi din comunitate este unul care promovează responsabilitatea părinților, școlilor și instituțiilor educative din comunitate în aceeași măsură.

Modelul piramidal ierarhic al implicării părinților este un model care promovează împuternicirea părinților și a școlii în aceeași măsură. Combinând elementele din modele diferite și bazându-se pe teoria lui Bandura care se referă la autoeficacitate, un grup de autori (Sheperd, Trimberger, McClintock, Lecklinder) stabilește un model ierarhic comprehensiv în patru trepte sau niveluri¹⁴. Acest model se axează pe organizarea activităților de implicare a familiei, pe tema întăririi mutuale reciproce, prin parteneriatul școală–familie. Cele 4 trepte sunt:

¹² Băran-Pescaru A. *Parteneriat în educație – familie–școală–comunitate*. București: Aramis Print, 2004, p. 33.

¹³ Comer J.P., Ben-Avie M., Haynes N.M., Joyner E.T. *Child by child: The comer process for change in education*. New York: Teachers College Press, 1999.

¹⁴ Vrășmaș E. *Intervenția socioeducațională ca sprijin pentru părinți*. București: S.C. Aramis Print S.R.L., 2008.

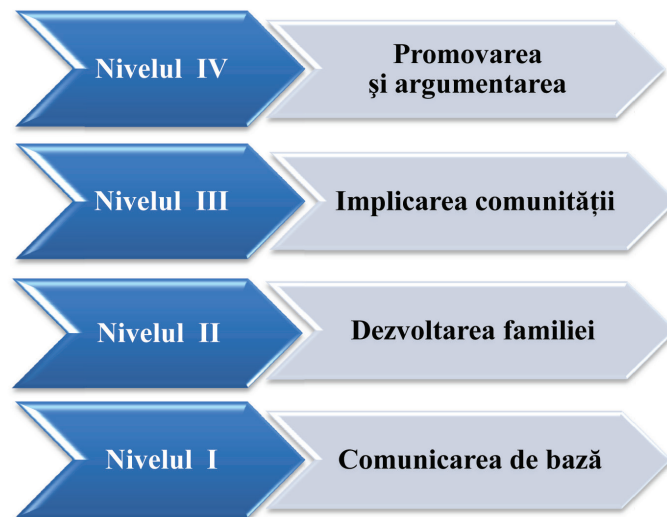

Figura 24: Modelul ierarhic comprehensiv al parteneriatului școală-familie-comunitate

Ideea centrală pe care se focalizează modelul este că în relația de parteneriat între școală și familie are loc un schimb de competențe și de implicări care duc în final la efecte de întărire (împuternicire) a ambilor factori. Școala și familia își cresc reciproc împuternicirea și se întăresc reciproc.

Școala și familia promovează și susțin reciproc împuternicirile, pe care împreună le fortifică, precizează E. Vrăsmaș¹⁵. Relația de parteneriat între școală și familie se desfășoară într-un schimb de competențe și de implicări care conduc, în final, la efecte de întărire a ambilor factori. Aici devine important și modul în care părinții sunt capabili să stabilească relații cu reprezentanții școlii, își pot extinde competențele și se pot conecta la universul lor social din micro-, mezo- și macroecosistem (oamenii și resursele sociale), după cum se precizează în modelul ecologic al dezvoltării, elaborat de U. Bronfenbrenner, dezvoltat și completat de Larisa Cuznețov¹⁶.

I. Comunicarea de bază se începe atunci când părinții își asumă responsabilitatea să monitorizeze progresul propriului copil și să informeze partenerii din școală despre acest fapt. Pentru părinții aflați în situația de risc, în special, a fi în stare să se întâlnească cu învățătorul, este un pas deosebit și presupune capacitatea de a-și depăși temerile și nesiguranța. De aceea, este important să se deruleze acest tip de activități ca prime contacte semnificative pentru părinți și învățători. Comunicarea de bază constituie și pentru educatori oportunitatea de a reflecta asupra propriilor temeri și neliniști legate de modul în care se pot stabili contactele cu familiile copiilor din medii variate din punct de vedere cultural și socioeconomic, susține cercetătorul Gh. Bunescu¹⁷.

II. Dezvoltarea familiei – la această treaptă părinții își asumă responsabilitatea pentru propria lor dezvoltare, își demonstrează credințele în forțele proprii și în propria eficacitate ca părinți, acceptând diverse modalități de a-și îmbunătăți calitățile parentale și de a sprijini copilul în activitățile școlare de acasă, astfel demonstrând un grad tot mai înalt de implicare și de încredere în propriile lor forțe. Ei acceptă sprijinul și sfatul altuia. Rezolvându-și problemele parentale, aceștia își dezvoltă aria de influență și acceptă influența altora în familia lor, menționează E. Vrăsmaș¹⁸.

Informarea și formarea părinților privind școlaritatea copilului presupun ca fiecare părinte să cunoască: obligațiile legale privind educația acestuia; drepturile de care dispune pentru educația elevului; importanța atitudinii lui pentru reușita școlară a acestuia; metodele de colaborare cu școala.

Astfel, concretizează Gh. Bunescu, dialogul dintre învățători și părinți este necesar. Cadrele didactice trebuie să fie pregătite în vederea relației cu părinții, iar competența lor în această materie trebuie acceptată de familie ca o aptitudine profesională. Părinții trebuie să fie pregătiți pentru a-și îndeplini rolul educativ în cooperare cu învățătorii, iar școala trebuie să asigure părinților asistența necesară.

III-IV. Atragerea comunității – promovarea și argumentarea. Ajungând la aceste niveluri, părinții doresc să împărtășească experiența proprie și a altora din comunitate. Participarea la viața comunității și promovarea ideilor despre experiențele parentale constituie un factor de dezvoltare socială și de consolidare a acesteia. În acest caz, parteneriatul este perceput ca valorizat pentru toți actorii implicați. Modelul propus definește *parteneriatul* ca un proces continuu de interacțiune, dezvoltare și împuternicire reciprocă și ierarhică între școală și familia. Structura piramidală a acestui model definește atât valoarea întregului, cât și importanța și valoarea fiecărei trepte. Fiind o construcție metodologică, modelul definește fiecare treaptă ca necesară și importantă

¹⁵ Vrăsmaș E. *Consilierea și educația părinților*. București: Aramis Print, 2002.

¹⁶ Cuznețov L. *Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei*. Chișinău: CEP USM, 2008.

¹⁷ Bunescu Gh., Alecu G., Badea D. (coord.). *Educația părinților – strategii și programe*. Chișinău: Lumina, 199.

¹⁸ Vrăsmaș E. *Consilierea și educația părinților*. București: Aramis, 2002.

în stabilirea parteneriatului. Analizând vârful piramidei, unde modelul plasează influența comunității, școlii și a familiei, conștientizăm faptul că succesul școlar al copiilor depinde de acest nivel. De aceea, este evidentă nevoia ca oamenii școlii să elaboreze și să deruleze programe care să țină seama de familiile cu o reală nevoie de sprijin, susține cercetătoarea E. Vrășmaș.

Modelul este considerat valoros în orientarea actorilor comunitari pentru obținerea unor rezultate foarte bune în dezvoltarea cognitivă, socială și afectivă atât a copiilor, cât și a părinților.

Modelul Hoover-Dempsey și Sandler ilustrează procesul implicării parentale din perspectiva teoretică mai largă a teoriei învățării sociale¹⁹. Comportamentul uman este privit ca parte a unui sistem de relații bilaterale între factorii personali și factorii de mediu, subliniind contribuția pe care cultura și alte variabile legate de contextul de viață o au, ca elemente fundamentale pentru motivația în implicarea părinților și tutorilor.

Definiția parteneriatului – Bryan parteneriatului școală – familie – comunitate este văzut ca un tip de „relație prin intermediul căreia personalul școlii realizează un parteneriat cu familia și alți membri ai comunității pentru a-i ajuta pe copii să aibă succes la școală”, premisă în cadrul modelelor Epstein și Bryan²⁰.

Conform **modelului rețelelor tematice – Attridge-Stirling**, implicarea parentală este compusă din trei elemente²¹: interacțiunea cu copilul, disponibilitatea și responsabilitatea pentru copil. Elementele majore de implicare parentală sunt: importanța de a fi un model pozitiv; implicarea împreună cu copiii în activități în aer liber, educația ca un mijloc pentru dezvoltarea copiilor din punct de vedere socio-economic, natura evolutivă a rolurilor construite social prin implicarea taților în Taiwan. A fi tată presupune negocierea rolului cu structurile familiei, iar rolurile pot fi conturate de o serie întregă de factori socio-culturali. Conceptul de tată în diferite culturi s-a schimbat în decursul timpului odată cu schimbările ideologice, modelate de contextul cultural. Pe lângă factorii economici, alți factori contextuali, precum: familia, comunitatea, cultura, istoria contribuie la conturarea rolului de tată.

Modelul Matsagouras. Matsagouras a descris în anul 2005 patru tipuri de colaborare părinți – profesori pentru a explica rolurile pe care trebuie să le îndeplinească aceștia²²: centrare pe școală, colaborare, negociere, centrare pe familie. În timp ce valoarea parteneriatului școală – familie este general acceptată, acesta nu poate fi întotdeauna implementat cu ușurință și eficiență. Aceasta se datorează diferențelor de percepție despre context și conținut între participanți, lipsei unei definiții mai clare în literatură a ceea ce înseamnă implicarea părinților, lipsei unor relații echivalente între părinți și profesori sau barierele legate de implicarea părinților, precum lipsa de timp a acestora. Lipsa cunoștințelor și abilităților pentru a realiza astfel de colaborări de succes reprezintă o barieră importantă. Pe de o parte, părinții au nevoie de ghidare din partea profesorilor pentru dezvoltarea copiilor lor. Pe de altă parte, profesorii solicită cooperarea părinților, în condițiile în care nu au abilitățile necesare pentru a sprijini efectiv această implicare. De aceea, a apărut necesitatea ca formatorii viitorilor profesori să îi „echipeze” pe aceștia cu abilități și strategii pentru a dezvolta o comunicare eficientă cu părinții. Înainte de a crea programe de formare pentru profesori, e important să fie explorate percepțiile părinților și profesorilor despre rolurile, conținutul și contextul colaborării dintre aceștia. Școlile au nevoie de metodologii care să asigure un cadru în care să se dezvolte relațiile școală – familie, astfel încât să se țină cont de nevoile copiilor, părinților, profesorilor și să crească participarea părinților la activitățile școlare. Poulou și Matsagouras consideră că putem înțelege mai bine relațiile școală – familie prin examinarea credințelor profesorilor și părinților despre relația dintre aceștia, spre exemplu: percepțiile părinților greci asupra profesorilor, asupra propriilor roluri și responsabilități, implicarea în activități și ariile de cooperare cu profesorii.

Modelul funcțional Bryan și Holcomb McCoy. Pornind de la funcțiile specifice ale parteneriatului școală – familie – comunitate, identificate în literatura de specialitate, Bryan și Holcomb McCoy²³ propun un model multinivellar, care conține nouă tipuri de rezultate colaborative. Acestea sunt:

- programe de mentorat,
- centre pentru părinți,
- programe de voluntariat,
- oportunități de asistență la clasă,
- programe de vizite la domiciliu,
- programe de educație pentru părinți,
- parteneriate din domeniul afacerilor,
- management școlar,
- programe de tutorat.

¹⁹ Walker J.M.T., Shenker S.S., Hoover-Dempsey K.V. *Why Do Parents Become Involved in Their Children's Education? Implications for School Counselors*. In: Professional School Counseling, 2010, No. 14 (1), pp. 27-39.

²⁰ Moore-Thomas C., Day-Vines N.L. *Culturally Competent Collaboration: School Counselor Collaboration with African American Families and Communities*. Professional School Counseling, 2010, No. 14 (1), pp. 53-63.

²¹ Ho H.-Z., Tran C.N., Ko C.-T. et al. *Parent Involvement – Voices of Taiwanese Fathers*. In: International Journal about Parents in Education, 2011, No. 5(2), pp. 35-42.

²² Poulou M., Matsagouras E. *School-family relations – Greek parents perceptions of parental involvement*. In: International Journal about Parents in Education, 2007, No. 1 (0), pp. 83-89.

²³ Bryan J., Holcomb McCoy C. *School Counsellors Perceptions of their Involvement in School-Family Partnerships*. In: Professional School Counseling, 2004, No. 7(3), pp. 162-171.

Modelul dezvoltării de alianțe la nivel comunitar – Ferguson. Fiecare stadiu de dezvoltare a parteneriatului conține o sarcină sau tensiune centrală. Pe parcursul rezolvării acestor aspecte, persoanele pot merge la nivelul următor în cadrul dezvoltării. Eșecul în negocierea unei provocări anume poate însemna lipsa dezvoltării și eșecul unei inițiative de colaborare²⁴. Există cinci tipuri de tensiuni ale relațiilor parteneriale specifice:

1. încredere și interes versus neîncredere și dezinteres;
2. compromis versus conflict sau ieșire;
3. asumarea angajamentului versus ambivalență;
4. întreprinzător versus descurajare;
5. tranziție versus stagnare.

În fiecare stadiu, consilierul poate urma pașii „reciprocității culturale”, care presupune un proces de auto-conștientizare și sensibilizare în legătură cu alte persoane. Pașii includ:

- identificarea valorilor și a presupunerilor fiecăruia dintre cei implicați asupra unui aspect anume;
- verificarea valorilor și importanței acestora pentru fiecare dintre parteneri și pentru parteneriat;
- respectarea și verbalizarea diferențelor culturale identificate anterior;
- discutarea și stabilirea unor modalități de adaptare a interpretărilor sau recomandărilor generate de colaboratori pentru atingerea obiectivului.

Autorii modelelor prezentate propun viziuni diferite asupra procesului de consolidare a parteneriatelor școlare. Modelele educaționale referitoare la problematica parteneriatelor educaționale școală–familie evidențiază strategii eficiente de acțiune, pentru optimizarea colaborării dintre părinți și cadre didactice.

Toate aceste modele pornesc de la premisa că eforturile comune ale școlii și ale familiei sunt necesare pentru ca elevii să înregistreze o evoluție școlară pozitivă. În viziunea autorilor lor, participarea activă a părinților la procesul de luare a deciziilor și implicarea activă a acestora în educația copiilor sunt factori cu impact major asupra calității parteneriatului școală–familie.

1.3. Modele de interviuri, discuții, consultări realizate cu structurile asociative ale elevilor, părinților și comunității

Împuternicirea părinților, comunităților locale și organizațiilor societății civile cu competențe de implicare efectivă în guvernarea educației este determinată de necesitatea promovării valorilor unui învățământ de calitate, deschis, bazat pe meritocrație, performanță și incluziune. Însă, majoritatea problemelor în colaborare școală–familie–comunitate rezultă din:

- decalajele existente între problemele reale ale școlii și cele declarate;
- lipsa oportunităților de popularizare a performanțelor școlii obținute în parteneriat cu comunitatea;
- atitudinea formală a managerilor față de implicarea părinților și a comunității în luarea de decizii;
- cunoașterea superficială/necunoașterea actelor legislative din partea tuturor actori.

Crearea unui parteneriat constructiv depinde mult de funcționarea unui dialog eficient dintre actorii educaționali locali, delegarea și onorarea responsabilităților de către părțile implicate, cunoașterea viziunilor actorilor educaționali privind obiectivele activităților educaționale comune.

Pentru a afla opinia elevilor, părinților, cadrelor didactice și de conducere privind inițierea colaborării și comunicării cu structurile asociative ale elevilor, părinților și instituțiile partenere din comunitate poate fi utilizată o gamă largă de metode.

Pentru consultarea cu elevii se propun următoarele:

- participarea reprezentanților structurilor asociative a părinților și a comunității la adunările elevilor;
- administrarea în rândul elevilor chestionarelor, în formă tipărită sau electronică;
- organizarea de discuții în grup;
- interviuri aprofundate cu elevii;
- menținerea unui canal permanent de comunicare, de exemplu: „elevi – organizația obștească a părinților”, care pot obține o formă tradițională: o cutie de colectare a opiniilor scrise ale elevilor; sau moderne: pagini interactive Web, poșta electronică, serviciul de mesagerie telefonică, forumul, rețelele de socializare etc.;
- discuții individuale cu liderii de opinie din rândul elevilor;
- votul electronic al elevilor.

²⁴ Proiecte mai bune = tineri mai motivați = comunitate dispusa sa investească în școală = sustenabilitate a școlii și comunității.

Discuțiile în grup cu elevii

1. Introducere:

Prezentarea temei de consultare. Regulile discuției:

- răspunsuri sincere,
- nu există opinii greșite sau opinii corecte, ci doar puncte de vedere diferite,
- necesitatea înregistrării audio,
- asigurarea confidențialității.

Prezentarea participanților (nume, vârsta, clasa).

2. „Încălzirea” participanților

- Cum apreciați calitatea studiilor în școala voastră? Din ce cauză considerați astfel?
- Cum apreciați relațiile pe care le aveți cu profesorii? Cum credeți, de ce depind acestea?
- Cum apreciați condițiile fizice din școală? Din ce cauză considerați astfel?
- Sunteți încurajați, stimulați de către profesorii? Dacă da, descrieți-ne vă rog situația când ați fost susținut în ambițiile proprii.

3. Elevii, părinții și reprezentanții în organele consultative și administrative ale școlii

- În clasa voastră există comitetul părintesc? Ce activități desfășoară acest comitet?
- Există consiliul elevilor, cine-i președinte? Ce activități desfășoară acest consiliu?
- Aveți în școală un consiliu al părinților? Ce activități desfășoară acest consiliu?
- În școala voastră există consiliul elevilor? Dacă da, cum au fost selectați membrii acestui consiliu? Ce activități desfășoară acest consiliu?
- Cum credeți, ce activități ar trebui să desfășoare comitetul de părinți al clasei, dar consiliul părintesc din școală?
- Cum credeți, ce activități ar trebui să desfășoare consiliul de elevi al școlii?
- Cum puteți caracteriza participarea elevilor, părinților și reprezentanților structurilor comunitare la ședințele consiliului de administrație a școlii? Cât de des ei frecventează ședințele, înaintează propuneri, se oferă să desfășoare anumite activități, se propun în calitate de responsabili de anumite activități?
- Puteți numi teme care au fost abordate de către reprezentanții elevilor, părinților și a comunității în cadrul ședințelor consiliului de administrație? Ce propuneri au fost înaintate?
- Reprezentanții elevilor, părinților și a comunității participă în discuții privind prioritizarea cheltuielilor în procesul de elaborare și executare a bugetului școlii la ședințele consiliului de administrație? Cât de activi sunt ei?
- Cum ați caracteriza nivelul de participare a elevilor, părinților și a comunității în viața școlii (cota părinților activi, activitățile școlare la care ei participă, subiectele pe care ei le abordează, proiecte care propun)?
- Care forme de participare în viața școlii a părinților și a comunității le considerați importante care merită să fie extinse?
- Ce noi forme de participare a părinților și a comunității în viața școlii puteți propune?

4. Organizațiile obștești ale părinților

- În școala în care vă faceți studiile există organizații obștești ale părinților (asociație părintească, fundație etc.)?
- Părinții voștri sunt membri ai organizației obștești a părinților? Cum au devenit ei membri?
- Sunt părinți care nu fac parte din asociație? Dacă DA, de ce ei nu fac parte din asociație?
- Ce activități desfășoară asociațiile obștești ale părinților? Exemplificați.
- Considerați utilă existența organizațiilor obștești ale părinților în școală? Argumentați.
- Cum credeți, care activități ar trebui să desfășoare organizațiile obștești ale părinților? Cum și în care activități, pot participa și elevii împreună cu părinții săi?

5. Colectarea de mijloace financiare

- În școala voastră se colectează bani? Dacă DA, cine sunt destinatarii.
- Cunoașteți în ce scopuri sunt utilizați banii colectați de la părinți? Dacă DA, exemplificați.
- Sunteți consultați privind scopurile în care sunt utilizați banii? Dacă DA, exemplificați.
- În ce scopuri, în opinia voastră, ar trebui să fie utilizați banii colectați de la părinții?
- În opinia voastră, cum influențează plățile efectuate de părinți asupra calității educației (ajută sau împiedică)?
- Care sunt aspectele pozitive ale plăților, dar cele negative? Argumentați părerea voastră, dați exemple.
- Credeți că există probleme pe care școala nu poate soluționa fără ca să colecteze bani de la părinți? Dacă DA, care sunt ele?

6. Problemele ce ar trebui soluționate în primul rând

- Haideti să formulăm problemele, cu care, în opinia voastră, se confruntă școala. (Moderatorul va întocmi lista problemelor identificate de elevi).
- Care din problemele identificate ar trebui soluționate în primul rând? (Moderatorul va identifica trei probleme).
- Cum poate organizația obștească a părinților reprezentanții comunității să contribuie la soluționarea acestor probleme?
- Dar Consiliul elevilor?
- Care ar putea fi contribuția voastră la soluționarea acestor probleme?
- Ce activități comune ați putea desfășura împreună cu părinții?

Consultarea părinților

Pentru a mobiliza părinții, se recomandă folosirea următoarelor metode:

- diseminarea informațiilor referitoare la impactul pozitiv al implicării părinților asupra dezvoltării copilului în general și asupra rezultatelor școlare în particular;
- promovarea exemplelor de succes de implicare a părinților, în special a exemplelor specifice instituției în cauză;
- organizarea de cluburi ale părinților, pe categorii de vârstă ale elevilor;
- comunicarea cotidiană a conducerii organizației obștești a părinților cu membrii acestora;
- consultarea părinților, având grijă ca problemele referitoare la contribuțiile benevole ale acestora să nu domine agenda discuțiilor;
- menținerea atmosferei de coeziune, încurajând și susținând participarea reprezentanților familiilor aflate în dificultate;
- desfășurarea de activități ce au drept scop consolidarea comunității școlare: activități de voluntariat, la care participă elevii, părinții și cadrele didactice; cluburi sau cercuri în dependență de interesele elevilor; serbări, festivități și petreceri conforme vârstei elevilor, cu implicarea directă a părinților; competiții și concursuri cu colorit local; excursii, vizite la muzee;
- implicarea părinților în lucrări de reparație, îmbunătățire a condițiilor școlii, lucrări care nu necesită în mod necesar colectare de fonduri.

Pentru a consulta cu părinții, pot fi folosite metode similare celor utilizate în cazul elevilor:

- adunări ale părinților sau ale reprezentanților împuterniciți ai acestora;
- administrarea în rândul părinților a chestionarelor, în formă tipărită sau electronică;
- organizarea de discuții în grup;
- interviuri aprofundate cu părinții;
- menținerea unor canale permanente de comunicare care pot fi tradiționale: o cutie de colectare a opiniilor scrise ale părinților, sau moderne: pagini interactive Web, poșta electronică, serviciul de mesagerie telefonică, forumul, rețelele de socializare;
- discuții individuale cu liderii de opinie din rândul părinților;
- crearea și sprijinirea comunităților digitale ale părinților;
- votul electronic al părinților.

Discuțiile în grup cu părinții

1. Introducere

Prezentarea temei de consultare. Regulile discuției:

- răspunsuri sincere,
- nu există opinii greșite sau opinii corecte, ci doar puncte de vedere diferite,
- asigurarea confidențialității,
- necesitatea înregistrării audio.

Prezentarea participanților (nume, vârsta, disciplinele predate, vechimea în muncă).

2. Încălzirea participanților

- În opinia Dvs. care au fost principalele realizări ale școlii în care învață copii Dvs. în ultimii 3 ani?
- Cum apreciați relațiile dintre cadrele didactice și de conducere, părinți și reprezentanții structurilor din comunitate? Puteți da exemple?
- Dvs. puteți liber exprima opinia care nu coincide cu opinia a profesorilor, administrației?

3. Conlucrarea școlii cu organele reprezentative ale părinților și cu comunitatea

- Caracterizați vă rog, activitatea comitetului părintesc din clasă unde învață copilul Dvs.: Cât de des se întrunește, ce întrebări sunt discutate, ce decizii se iau, deciziile luate sunt transpuse în practică?

- Sunt discutate la ședințele comitetului părintesc aspectele ce țin de oferire de suport care poate fi acordat școlii din partea părinților? Dacă da, exemplificați: ce fel de suport, în ce formă, gradul de cuprindere a părinților, cu ce ar trebui să contribuie, eventualele consecințe în caz de necontribuire.
 - Caracterizați vă rog, activitatea consiliului reprezentativ al părinților: Cât de des se întrunește, ce întrebări sunt discutate, deciziile luate sunt transpuse în practică? Ce fel de decizii?
 - Sunt discutate la ședințele consiliului reprezentativ al părinților aspectele ce țin de oferire de suport pentru școală din partea asociațiilor părintești? Dacă da, exemplificați: ce fel de suport, în ce formă, gradul de cuprindere a părinților, cu ce ar trebui să contribuie, eventualele consecințe în caz de necontribuire.
 - Cum puteți caracteriza participarea reprezentanților părinților și structurilor comunitare la ședințele consiliului de administrație a școlii? Cât de des frecventează ședințele, înaintează propuneri, se oferă să desfășoare anumite activități, se propun în calitate de responsabili de anumite activități?
 - Puteți numi teme care au fost abordate de către reprezentanți părinților și a comunității în cadrul ședințelor consiliului de administrație? Ce propuneri au fost înaintate?
 - Reprezentanții părinților și a comunității participă în discuții privind prioritizarea cheltuielilor în procesul de elaborare și executare a bugetului școlii la ședințele consiliului de administrație? Cât de activi sunt ei?
 - Cum ați caracteriza nivelul de participare a părinților și a comunității în viața școlii (cota părinților activi, activitățile școlare la care ei participă, subiectele pe care ei le abordează, proiecte care propun)?
 - Care forme de participare în viața școlii a părinților și a comunității le considerați importante care merită să fie extinse?
 - Ce noi forme de participare a părinților și a comunității în viața școlii puteți propune?
- 4. Activitatea organizației obștești a părinților**
- Considerați că pe lângă oportunitățile oferite părinților de cadrul normativ-juridic (consiliile reprezentative ale părinților, cei trei reprezentanți ai părinților în consiliul de administrație) în școală mai trebuie să existe și alte organizații ale părinților? Argumentați.
 - Ce sarcini, ce probleme pot fi soluționate cu aportul organizației obștești a părinților?
 - Ce activități desfășoară asociațiile obștești ale părinților? Exemplificați. Care din ele le considerați utile? Care din ele le considerați inutile?
 - Cum credeți, care activități noi ar trebui să desfășoare organizațiile obștești ale părinților?
 - Cum și în care activități, împreună cu părinții lor, ar putea să participe și elevii.
- 5. Colectarea de mijloace financiare**
- Cunoașteți în ce scopuri sunt utilizați banii colectați de la părinți? Dacă DA, exemplificați. În opinia Dvs., cum ar trebuie să fie utilizați banii colectați de la părinți?
 - În viziunea Dvs., cine beneficiază cel mai mult de pe urma plăților colectate? De ce considerați așa?
 - Elevii sunt consultați privind scopurile în care vor fi utilizați banii colectați? Dacă DA, exemplificați.
 - În opinia Dvs., cum influențează plățile efectuate de părinți asupra calității educației (ajută sau împiedică)?
 - Care sunt aspectele pozitive ale plăților în fonduri, organizații obștești, grupuri de inițiativă etc., ce activează în școală? Dar cele negative? Argumentați părerea Dvs., dați exemple.
- 6. Perspective**
- În opinia Dvs. cum pot fi gestionați mai eficient banii colectați de părinți?
 - Dacă ar depinde de Dvs. ce ați face în primul rând cu banii colectați?
 - În opinia Dvs., ce se va întâmpla, dacă practicile de colectare a banilor de la părinți vor fi interzise? Cum explicați aceasta? Cum vor fi afectați copiii? Dar calitatea studiilor?
 - În opinia Dvs., în ce cazuri nevoile elevilor, școlii trebuie acoperite cu ajutorul financiar al părinților? Dar care din plăți le considerați ineficiente?
 - Cum credeți că poate fi sporită calitatea studiilor în școala unde învață copilul Dvs.? Cum puteți contribui Dvs. ca părinte?
- 7. Problemele ce ar trebui soluționate în primul rând**
- Puteți să formulați cele mai stringente problemele cu care se confruntă școala. (Moderatorul va întocmi lista problemelor identificate de elevi).
 - Care din problemele identificate ar trebui soluționate în primul rând? (Moderatorul va identifica trei probleme).
 - Cum ar putea organizația obștească a părinților și comunitatea să contribuie la soluționarea acestor probleme?

Consultarea cadrelor didactice și de conducere

Pentru a consulta cadrele didactice și cele de conducere pot fi utilizate următoarele metode:

- participarea reprezentanților structurilor asociative ale comunității și a părinților la ședințele organelor administrative și consultative ale școlii, la adunările cadrelor didactice;
- administrarea în rândul cadrelor didactice a chestionarelor, în formă tipărită sau electronică;
- organizarea de discuții în grup;
- interviuri aprofundate cu cadrele didactice;
- menținerea canalelor de comunicare permanentă tradiționale sau moderne (de exemplu, o cutie de colectare a opiniilor scrise ale cadrelor didactice și cele de conducere, pagini interactive Web, poșta electronică, serviciul de mesagerie telefonică, forumul, rețelele de socializare);
- discuții individuale cu liderii de opinie din rândul cadrelor didactice și de conducere;
- crearea și sprijinirea comunităților digitale ale cadrelor didactice și de conducere;
- votul electronic al cadrelor didactice și de conducere.

Discuțiile în grup cu cadrele didactice și de conducere

1. Introducere

Prezentarea temei de consultare. Regulile discuției:

- răspunsuri sincere,
- nu există opinii greșite sau opinii corecte, ci doar puncte de vedere diferite,
- asigurarea confidențialității,
- necesitatea înregistrării audio.

Prezentarea participanților (nume, vârsta, disciplinele predate, vechimea în muncă).

2. Încălzirea participanților

- În opinia Dvs. care au fost principalele realizări ale școlii în care activați în ultimii 3 ani?
- Cum apreciați relațiile dintre cadrele didactice din colectivul Dvs.? Pe ce vă bazați când afirmați acest lucru?
- Dvs. Vă simțiți liber/ă să vă exprimați opinia atunci când aceasta nu coincide cu a altor colegi?

3. Conlucrarea școlii cu organele reprezentative ale părinților și cu comunitatea

- Caracterizați vă rog, activitatea comitetului părintesc din clasa unde sunteți diriginte: Cât de des se întrunesc, ce întrebări sunt discutate, ce decizii se iau, deciziile luate sunt transpuse în practică?
- Sunt discutate la ședințele comitetului părintesc aspectele ce țin de oferire de suport pentru clasă, școală din partea părinților? Dacă da, exemplificați: ce fel de suport, în ce formă.
- Caracterizați vă rog, activitatea consiliului reprezentativ al părinților: Cât de des se întrunește, ce întrebări sunt discutate, ce decizii se iau, deciziile luate sunt transpuse în practică?
- Sunt discutate la ședințele consiliului reprezentativ al părinților aspectele ce țin de oferire de suport pentru școală din partea părinților? Dacă da, exemplificați: ce fel de suport, în ce formă etc.
- Puteți să caracterizați nivelul de participare a reprezentanților părinților și a comunității la consiliul de administrație a școlii? Reprezentanți ai părinților și a comunității frecventează ședințele consiliului, înaintează propuneri, se oferă să desfășoare anumite activități, se propun în calitate de responsabili de anumite activități?
- Puteți enumera teme abordate de către reprezentanți ai părinților și a comunității în cadrul ședințelor consiliului de administrație? Ce propuneri au înaintat?
- Reprezentanții părinților și a comunității participă în discuții privind prioritizarea cheltuielilor în procesul de elaborare și executare a bugetului școlii la ședințele consiliului de administrație? Cât de activi sunt ei?
- Cum ați caracteriza nivelul de participare a părinților și a comunității în viața școlii (cota părinților activi, activitățile școlare la care participă părinții și a comunitatea, subiectele pe care ei le abordează)?
- Enumerați forme de participare a părinților și a comunității în viața școlii care trebuie extinse?
- Puteți propune forme noi de participare a părinților și a comunității în viața școlii?

4. Conlucrarea cu organizațiile obștești ale părinților și altele structuri reprezentative ale comunității

- Considerați că pe lângă oportunitățile oferite părinților și reprezentanților comunității de cadrul normativ-juridic (consiliile reprezentative ale părinților, participarea la consiliul de administrație) în școală mai trebuie să existe și organizații obștești ale părinților și alte structuri reprezentative ale comunității? Argumentați.

- Considerați utilă existența acestora în școală? Argumentați.
- Cum credeți, ce activități ar trebui să desfășoare asociațiile obștești ale părinților și structurile reprezentative ale comunității, dar care le desfășoară? Exemplificați.
- Cum și în care activități, împreună cu părinții ar putea să participe și elevii.

5. Colectarea de mijloace financiare

- Cunoașteți în ce scopuri sunt utilizați banii colectați de la părinți? Dacă DA, exemplificați. În opinia Dvs. cum ar trebuie să fie utilizați banii colectați de la părinți?
- În viziunea Dvs., cine este beneficiarul plăților colectate? De ce considerați așa?
- Elevii au fost consultați privind utilizarea banii colectați? Dacă DA, exemplificați.
- În opinia Dvs., cum influențează plățile efectuate de părinți asupra calității educației (ajută sau împiedică)? Care sunt aspectele pozitive ale plăților, dar cele negative? Argumentați părerea Dvs., dați exemple.
- În opinia Dvs., cum influențează relațiile cadru de conducere – părinte, cadru didactic – părinte, cadru didactic – elev, contribuțiile părinților în bunuri, servicii, mijloace financiare?
- Credeți că există probleme pe care școala nu poate soluționa fără susținerea financiară a părinților? Dacă DA, care sunt ele?

6. Perspective

- În opinia Dvs. cum pot fi gestionați mai eficient banii colectați de părinți?
- Dacă ar depinde de Dvs. ce ați face în primul rând cu banii colectați?
- În opinia Dvs., ce se va întâmpla, dacă practicile de colectare a banilor de la părinți vor fi interzise? Cum explicați aceasta? Cum vor fi afectați copiii? Dar calitatea studiilor?
- În opinia Dvs., în ce cazuri nevoile elevilor, școlii trebuie acoperite cu ajutorul financiar al părinților? Dar care din plăți le considerați ineficiente?
- Cum credeți că poate fi sporită calitatea studiilor în școala unde învață copilul Dvs.? Cum puteți contribui Dvs. ca părinte?

7. Problemele ce ar trebui soluționate în primul rând

- Puteți să formulați cele mai stringente problemele cu care se confruntă școala. (Moderatorul va întocmi lista problemelor identificate de elevi).
- Care din problemele identificate ar trebui soluționate în primul rând? (Moderatorul va identifica trei probleme).
- Cum ar putea organizația obștească a părinților și comunitatea să contribuie la soluționarea acestor probleme?
- Dar Consiliul elevilor?
- Care ar putea fi contribuția cadrelor didactice, de conducere, elevilor, reprezentanților părinților și a comunității la soluționarea acestor probleme?
- Ce activități ați putea desfășura împreună cu elevii, reprezentanții părinților și a comunității?²⁵

Interacțiunea școală–familia–comunitatea cuprinde tot mai multe elemente a economiei de piață, ceea ce înseamnă că cerințele părinților cresc cu privire la calitate serviciilor educaționale, iar acestea urmează a fi adaptate la cerințele vieții reale. În ceea ce privește dezvoltarea parteneriatelor școală–familia–comunitatea, o condiție indispensabilă constituie stabilirea unor relații pozitive între părinți, profesori și alți actori comunitari, fapt care asigură buna funcționare a instituției de învățământ, având impact direct asupra calității educației și determinând, în final, beneficii la nivel social. Deci este nevoie de intervenții egal semnificative a comunității locale în clasă și implicare cu adevărat activă în comunitatea locală a școlii.

²⁵ Adaptat: Grimalschi A., Perciun D., Costachi I. *Ghid pentru organizațiile obștești ale elevilor, părinților din învățământul primar, gimnazial, liceal*. Chișinău, 2016, pp. 72-73

I.4. Model de inițiere a parteneriatelor educaționale

Scrisoare de inițiere a unui parteneriat

Directorului de Liceu „.....”

Stimate director,

Noi, Instituția de învățământ Liceul Teoretic „.....” din... ne dorim să încheiem un parteneriat educațional cu școala Dvs. prin care să împărtășim reciproc valorile culturale și tradițiile neamului.

Pentru un bun start în demararea acestui parteneriat vă propunem telefoanele de contact ale noastre și Vă invităm la activitățile festive cu ocazia sărbătorilor de primăvară, care se vor desfășura în cadrul proiectului educațional „Arta va salva lumea” în perioada 1-8 martie, 2018

Determinarea detaliilor de deplasare le vom efectua electronic

Cu deosebită considerație

Conducerea liceului...

Director //

Coordonator de proiect _____

Profesorul responsabil de contact /.../

Site-ul liceului

E-mail:

Se atașează Acordul de parteneriat

Acord de parteneriat școală – familie

I. Părțile semnatare:

1. Unitatea de învățământ Liceul Teoretic „.....”, reprezentată prin director,
2. Beneficiarul indirect – părintele / reprezentantul legal al elevului, _____
cu domiciliul în _____
3. Beneficiarul direct – elevul _____

II. Scopul acordului:

1. Asigurarea condițiilor optime de derulare a procesului de învățământ prin implicarea și responsabilizarea părților în educația elevilor.
2. Școala își asumă principala responsabilitate în procesul instructiv-educativ.
3. Elevul își asumă răspunderea pentru propria educație.
4. Părintele se declară o persoană responsabilă pentru educarea și comportamentul elevului și pentru colaborarea cu școala spre binele elevului.

Pentru desfășurarea, la standarde de calitate, a procesului instructiv-educativ, părțile se angajează, prin voință proprie, după cum urmează:

1. Școala se angajează:

- să asigure spațiul, cadrul organizatoric și logistic pentru desfășurarea procesului educațional în condiții legale;
- să ofere servicii educaționale de calitate elaborate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, pentru fiecare nivel de studiu sau treaptă de școlarizare;
- să asigure securitatea și siguranța elevilor pe perioada prezenței acestora în incinta și spațiul școlar, precum și în deplasările organizate de unitatea de învățământ;
- să coopereze cu toate instituțiile și structurile de ale căror servicii beneficiază școala și de care depinde bunul mers al procesului de învățământ;
- să dea dovadă de respect și considerație în relațiile cu elevii și părinții acestora / reprezentanții lor legali;
- să nu desfășoare acțiuni care să afecteze imaginea publică a elevului, viața intimă, privată și familială a acestuia;
- să trateze cu profesionalism și responsabilitate orice situație specială legată de educația elevului;
- să stabilească, de comun acord cu părinții, calendarul întâlnirilor periodice;
- să elibereze la cerere și în timp util orice document școlar ce servește interesului elevului;
- să asigure accesul egal la educație, în limitele planului de școlarizare și a efectivelor aprobate, cu interzicerea oricărui tip de discriminare;
- să analizeze și să decidă, prompt și responsabil, orice solicitare din partea părintelui sau elevului;

- să asigure transparența tuturor activităților derulate, organizate / aprobate de școală;
- să analizeze și să răspundă oricărei sesizări din partea elevilor sau părinților referitoare la rele practici în școală;
- să solicite implicarea părinților în stabilirea disciplinelor opționale de examen și să stabilească nomenclatorul activităților extracurriculare în funcție de solicitările beneficiarilor;
- să recompenseze / sancționeze, obiectiv și echitabil, rezultatele și conduita elevilor;
- să explice clar toate prevederile prezentului contract celorlalte două părți semnatare.

2. Părintele / reprezentantul legal al elevului se angajează:

- să își înscrie copilul la școală;
- să își asume responsabilitatea promovării, în educația elevului a principiilor, valorilor și normelor de conduită, susținute de școală;
- să își asume, împreună cu elevul, responsabilitatea pentru orice faptă a elevului, desfășurată în afara școlii, dar care ar putea prejudicia prestigiul acesteia;
- să respecte prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ pre-universitar și ale Regulamentului de ordine interioară pentru elevi;
- să asigure frecvența zilnică și ținuta decentă a elevului la ore, conform Regulamentului de ordine interioară, orarului și să informeze școala de îndată ce se impune absența elevului de la ore;
- să informeze școala cu privire la orice aspect care poate contribui la îmbunătățirea situației școlare / sociale a elevului;
- să dea curs solicitării conducerii instituției de învățământ, ori de câte ori este necesar, de a se lua măsuri cu privire la conduita sau situația școlară a elevului;
- să se prezinte la școală, cel puțin de două ori pe semestru, pentru a discuta cu dirigintele situația școlară a elevului;
- să îi asigure copilului, la domiciliu, condiții decente de învățare;
- să trateze cu respect și considerație instituția școlară și pe reprezentanții acesteia.

3. Elevul se angajează:

- să respecte școala, însemnele și personalul acesteia, precum și pe colegii săi;
- să aibă un comportament care să nu afecteze sănătatea, securitatea, demnitatea și libertatea celorlalți elevi din unitatea școlară;
- să frecventeze regulat orele, conform orarului, și să participe la activitățile de evidențiere a identității școlii;
- să respecte prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ pre-universitar și ale Regulamentului de ordine interioară pentru elevi;
- să învețe potrivit nivelului de studiu și ritmului propriu de învățare;
- să se implice direct și să răspundă solicitării profesorilor de a participa la dezvoltarea sa ca personalitate;
- să manifeste grijă față de bunurile școlii și să folosească cu grija manualele transmisibile, puse la dispoziție de către școală;
- să repare, să înlocuiască, sau să suporte contravaloarea bunurilor deteriorate;
- să prezinte în termen de 7 zile de la reluarea activității actele pe baza cărora se face motivarea absențelor; toate adeverințele medicale trebuie să aibă viza medicului școlar;
- să nu utilizeze telefoanele celulare în timpul orelor de curs, al examenelor și concursurilor;
- să nu introducă în perimetrul școlii arme, muniție, petarde etc.
- să nu dețină și să nu consume în perimetrul școlii și în afara acestuia droguri, băuturi alcoolice și țigări sau să participe la jocuri de noroc;
- să aibă o ținută vestimentară / personală (uniforma școlară) și o conduită decentă, neprovocatoare, neagresivă și neostentativă;
- să aibă zilnic asupra sa carnetul de elev și să îl prezinte ori de câte ori este necesar profesorului / părintelui / dirigintelui.

III. Durata acordului: prezentul acord se încheie pe durata școlarizării elevului în unitatea de învățământ.

IV. Alte clauze:

1. orice neînțelegere dintre părțile semnatare se poate soluționa pe cale amiabilă în cadrul Consiliului profesorilor clasei sau al Consiliului profesoral al școlii;
2. părțile semnatare înțeleg că nerespectarea angajamentelor proprii poate implica schimbări de atitudine ale celorlalte părți;

3. personalul didactic, personalul didactic auxiliar, precum și cel de conducere răspund disciplinar pentru încălcarea prevederilor ce le revin potrivit prezentului contract, contractului individual de munca, Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, precum și pentru încălcarea normelor de comportare care dăunează interesului învățământului și prestigiului instituției;
4. nerespectarea, din culpă, de către părinte sau reprezentantul legal, a obligației privind asigurarea frecvenței școlare a elevului în învățământul obligatoriu constituie contravenție și se sancționează conform prevederilor Regulamentului de ordine interioară și a Codului Familiei.
5. nerespectarea de către elev a prevederilor prezentului acord de parteneriat atrage după sine punerea abaterilor săvârșite de acesta în discuția Consiliului profesorilor clasei și a Consiliului profesoral, urmată de aplicarea sancțiunilor disciplinare prevăzute în Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar și în Regulamentul de ordine interioară pentru elevi.
6. prezentul acord încetează de drept în următoarele situații:
 - a) în cazul în care părintele semnatar decade din drepturile părintești, urmând a se încheia un nou contract cu celălalt părinte al elevului sau cu reprezentantul legal al acestuia;
 - b) în cazul transferului elevului la o altă unitate de învățământ;
 - c) în situația încetării activității unității de învățământ;
 - d) în alte situații prevăzute de lege.

Încheiat azi, _____, în două exemplare, în original, pentru fiecare parte.

Gimnaziul, _____ " Părinte, _____ Elev(a) _____

Director,

II. MECANISME DE ANTRENARE A STRUCTURILOR ASOCIATIVE ÎN PROIECTE EDUCAȚIONALE: ABORDARE ECOSISTEMICĂ

Descentralizarea și autonomia școlară poate produce efecte pozitive asupra rezultatelor învățării, în cazul respectării a două condiții. În primul rând, existența unui nivel sporit de responsabilitate a profesorilor, directorilor și în general școlilor față de performanțele elevilor. În al doilea rând, nivelul bunăstării economice a comunității gazdă, pentru ca autonomia școlară să producă efectele scontate. Transferul de **autoritate** decizională către școală și comunitatea locală, precum și transferul **resurselor și responsabilității** influențează pozitiv **dezvoltarea, organizarea și funcționarea școlii**.²⁶

Statuarea acestor condiții oferă școlii oportunitatea de a-și trasa noi perspective de evoluție, îmbrățișând mai multe direcții de dezvoltare. Actualmente școală devine:

- centru de învățare, recreere, sport, supraveghere și protecție a copiilor și tinerilor;
- centru de educație permanentă prin educația adulților;
- centru de stimulare și ghidare a participării active a elevilor la viața comunității prin implicarea lor în programe comunitare, activități de voluntariat, grupuri de sprijin, asistență socială, parteneriate cu ONG-uri, structuri asociative transformându-se într-un organism multifuncțional comunitar.²⁷

Fiecare comunitate este marcată de un set de condiții sociale, politice, culturale și economice, care determină modalitățile de interacțiune a actorilor comunitari, care în ansamblu constituie ecosistemul comunității. Interacționarea structurilor organizaționale, în conformitate cu condițiile comunității determină comportamentele și acțiunile reciproce în stabilirea de relații, stabilirea contactelor și dezvoltarea parteneriatelor între diferiții actanți comunitari.

Parteneriatul reprezintă o componentă esențială a mai multor modele, dar și abordări elaborate și promovate cu scopul de mobilizare a comunității. Multe definiții ale conceptului de parteneriat sunt bine documentate în literatura de specialitate. Ne vom referi doar la definiția propusă de F. Dume: „Un parteneriat este o formă de acțiune cooperativă bazată pe angajamentul liber, reciproc și contractual al actorilor diferiți, dar egali, care constituie un actor colectiv din perspectiva schimbării metodelor de acțiune (de a face lucrurile diferit sau de a face lucrurile mai bine), care sunt concentrate pe un obiectiv comun, având în vedere complexitatea sau faptul că transcende cadrul de acțiune al fiecăruia dintre actori și care, în acest scop, elaborează un cadru de acțiune adaptat proiectului care i-a reunit pentru a acționa în comun pe baza acestui cadru”²⁸, aceasta justifică o abordare ecosistemică a dezvoltării, organizării și funcționării școlii, în calitate de instituție comunitară.

Despre ce vorbim când discutăm despre ecosistem în educație?

În limbajul științific conceptul de ecosistem a fost introdus de botanistul Arthur Roy Clapham și Arthur Tansley în anii treizeci ai secolului trecut, analizând interacțiuni dintre organisme vii și mediul lor într-un sistem; a fost menționat că organisme pot fi de orice dimensiune și ocupă spații limitate, specifice doar pentru ele. Arthur Tansley, în baza cercetărilor sale, a întemeiat ideea dinamicii interacțiunilor dintre componentele unice al ecosistemul și l-a definit ca o rețea (sistem) de interacțiuni între organisme vii și interacțiuni dintre organisme și mediul²⁹. Conceptul de ecosistem a fost dezvoltat de Lindeman, care l-a determinat ca o organizație funcțională ce se autodirijează, se autodezvoltă, evoluând astfel în timp. Or, Lindeman a fost acela care a perceput posibilitățile de explorarea potențialului metaforic al conceptului ecosistemului biologic pentru alte discipline și a pus bazele investigării conceptului din multiple perspective.

În științe educației abordarea ecosistemică are doi piloni:

1. Pe de o parte, școala, fiind centrul ecosistemului, poate fi analizată ca o varietate de actori (specii vii) și toate elementele ne-vii folosite pentru educație prin predare și învățare. Varietatea actorilor implică populația din interiorul școlii (profesori, managerii, elevi, alte persoane), precum și populația din afara școlii (comunitatea, ONG-uri, asociații, instituții, părinți, familii, prieteni și persoane private etc.). Elementele non-vii din acest mediu

²⁵ Negrea, G. *Contribuții la susținerea educației inginerești prin dezvoltarea guvernantei școlare*. Teză de doctor. Proiect cofinanțat de Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru dezvoltarea resurselor umane. <http://doctorate.ulsibiu.ro/wp-content/uploads/>

²⁷ *Pregătirea managerilor din învățământul preuniversitar pentru utilizarea noilor sisteme de guvernare*. Proiect; Institutul de Științe ale Educației din București. www.Academia.edu/28231635/ISTITUTUL_DE_STIINTE_ALE_EDUCAȚIEI_Laboratorul_Management_educational

²⁸ Ecosystemic approach to the mobilization of local communities in aid of the development of children aged 0-5 years. <http://avenirdenfants.org/nos-publications/>

²⁹ Chapin F.S., Zavaleta E.S., Eviner V. et al. Consequences of changing biodiversity. *Nature* 405, 234–242, 2000.

sunt definite ca fiind mijloacele materiale disponibile (clădiri, săli de clasă, locații externe, unelte, resurse IT etc.), care influențează natura interacțiunilor între și dintre populații. Aceste populații sunt incluse în rețele de interacțiuni și împreună formează o meta-populație care locuiește într-un mediu. Natura acestui mediu se caracterizează printr-un context comun.³⁰

Pe de altă parte, *dezvoltarea personalității umane*, care, fiind privită din perspectiva Teoriei ecosistemice al a lui Urie Bronfenbrenner (1979), este denumită și ca dezvoltarea în context sau *ecologia umană*. Teoria dată susține ideea că interacțiunile reciproce din mediul de viață ale individului influențează comportamentul său; copilul, fiind centrul modelului ecosistemic prin interacțiuni multiple, influențează și este influențat.³¹

2.1. Abordarea structural-funcțională a ecosistemului școlar

Important e de menționat că fiecare ecosistem școlar este unul diferit, deoarece în diferite contexte implică diverși actori. Abordarea ecosistemică a educației implică mai multe dimensiuni, precum: (i) rețele și conexiuni, (ii) cadrul de învățare prin parteneriate educaționale, (iii) medii de învățare, (iv) cultura școlii deschise comunității, (v) strategii pedagogice (Figura 25).

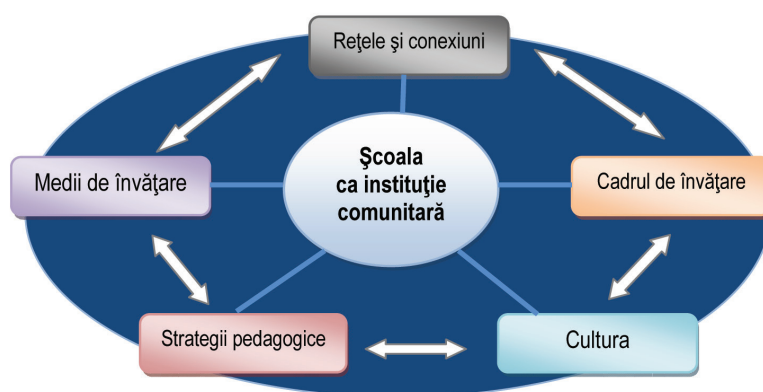

Figura 25: Abordarea ecosistemică a școlii în calitate de instituție comunitară (adaptat după S. Toutain și Ol. Mueller)³²

În opinia lui S. Toutain și Ol. Mueller, a acționa într-un ecosistem înseamnă³³:

- să fim conștienți de existența acestui ecosistem;
- să-i cunoaștem pe toți actorii implicați (în cadrul școlii și în afara ei) care ar putea să aibă un impact asupra procesului educativ;
- să elaborăm un proiect de colaborare, cu și între toți acești actori, printre care profesorii vor avea un rol facilitator și/sau accelerator al promovării activităților în parteneriat;
- să conștientizăm semnificația evaluării colective și regulate a rezultatelor acestor acțiuni de colaborare, atât cu privire la rezultatele învățării, cât și privind dezvoltarea unei culturi a școlii deschise către comunitate.

În continuare, vom realiza examinarea detaliată și multidimensională a ecosistemului a școlii în calitate de instituție comunitară.

§ 1. Rețelele și conexiunile parteneriale ale școlii deschise comunității

Școala fiind o instituție deschisă, înrădăcinată în contexte socio-economice, solicită colaborarea cu o diversitate de părți interesate de nevoile și interese sale, cu capacități variate, grade diferite de influență și de autonomie, interese concurente, precum și așteptări și valori diferite. Astfel, se oferă participanților la procesele de colaborare în cadrul rețelelor și conexiunilor școlare, oportunitatea cunoașterii unor noi moduri de comportament, unor noi modalități de acțiune, precum și asumarea de responsabilitate privind deciziile asumate

³⁰ Mueller S., Toutain Ol. *The outwards looking school and its ecosystem: Entrepreneurship thematic paper. Better policies for better lives*, OECD, 2015.

³¹ Bronfenbrenner U., Morris P.A. *The ecology of developmental processes. In: Damon, W.; Lerner, R.M., Handbook of child psychology. Vol. 1: Theoretical models of human development*. New York, Wiley, 1998, pp. 993-1028.

³² Ibidem

³³ Ibidem

Implicarea mai multor actanți comunitari în procesele de luare a deciziilor creează o bază pentru transformarea managementului școlar în *governanța democratică a școlii*, definită prin triada **autonomie–răspundere–participare**. *Governanța școlară poate fi privită ca o alternativă la abordarea tradițională, ea vizează redistribuirea puterii prin renegocierea și luarea deciziilor în rețele partenoriale, partajând responsabilitățile din cele mai dificile arii: buget, curriculum, strategie de dezvoltare a instituției, predare, evaluare*³⁴.

Deciziile majore, referitor la funcționalitatea instituției sunt luate prin consultarea reprezentanților beneficiarilor direcți și indirecti – fapt care justifică activitatea în cadrul școlii a Consiliului de Administrație, Consiliului Școlar al Elevilor, Asociațiilor de Părinți și altor structuri asociative, care pot fi formate la inițiativa actanților comunitari.

Această abordare se regăsește în Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020, obiective specifice stabilite în Strategie sunt orientate spre responsabilizarea societății, sporirea participării elevilor la luarea deciziilor, asigurarea educației parentale, promovarea parteneriatelor pentru educație, acestea fiind incluse în Direcția strategică „Asigurarea coeziunii sociale pentru oferirea unei educații de calitate”.

După patru ani de implementarea Strategiei putem constata că doar unele din acțiuni preconizate au fost realizate, precum:

- dezvoltarea și instituționalizarea mecanismelor de consultare a opiniei tuturor copiilor și tinerilor;
- instruirea cadrelor manageriale și didactice pentru înțelegerea importanței conceptului de opinie a copilului și a integrării acestuia în demersul educațional;
- încurajarea constituirii și susținerea activității consiliilor elevilor la nivel local, raional și național, ca platformă de comunicare și de evaluarea politicilor educaționale;
- elaborarea concepției și strategiei privind educația parentală pentru îmbunătățirea practicilor de îngrijire și educație a copiilor.

Actele normative și reglementorii, precum Codul Civil, Codul Educației, Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general, Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a consiliului de administrație din instituțiile de învățământ general, Codul de etică al cadrului didactic elaborate și aprobate de organe de resort, atestă atribuțiile de funcționare a structurilor asociative ale elevilor, părinților și a comunității.

Participarea activă a elevilor și cadrelor didactice la guvernarea școlii aduce o plus valoare procesului educațional. Un exemplu de succes al guvernării democratice a școlii, cu implicarea activă a profesorilor și a elevilor servește experiența școlii primare „*Fillip Filipovic*” din Belgrad, Serbia. Instituția a lansat un proiect intitulat *Planificarea dezvoltării școlare*, gestionat de o echipă formată din directorul școlii, profesori și doi consultanți externi. Având o dorință de a implica comunitatea în procesul de îmbunătățire a școlii personalul instituției, pentru acesta inițiativă, a propus sloganul **Noi suntem din cartierul tău**³⁵.

Proiectul a debutat cu seminare pentru toți cei cointeresați, având ca scop reliefați principiilor de bază a unui plan de dezvoltare școlară. La etapa a doua au fost organizate ateliere de lucru cu persoanele interesate, în vederea elaborării unei viziuni de dezvoltare a școlii pentru următorii cinci ani. Membrii atelierelor s-au concentrat asupra problemelor ce vizau modul de predare–învățare–evaluare, specificul comunicării profesor–profesor, profesor–elev, elev–elev, climatul instituțional, administrarea și organizarea infrastructurii, activitățile extra-curriculare, dezvoltare profesională a cadrelor didactice.

Activitatea productivă a atelierelor a contribuit la elaborarea formei finale a planului de dezvoltare a școlii. Implicarea societății civile a contribuit la rezolvarea problemelor financiare, atât prin sponsorizări, cât și prin exercitarea presiunilor asupra politicienilor locali. Datele statistice au demonstrat că implicarea comunității în viața școlii au produs efecte pozitive în toate aspectele.

Un alt exemplu de bune practici a guvernării democratice în școală este cel al școlii *Jovan Jovanovic Zmaj* din Vranje, Serbia³⁶. Confruntându-se cu problema siguranței elevilor la trafic, instituția a abordat-o la nivelul localității, intervenind cu inițiativa de amplasare a semafoarelor în apropierea tuturor școlilor. Pentru a obține sprijinul necesar, au fost organizate întâlniri cu reprezentanții Poliției Rutiere, Direcției pentru Construcții și ai Proiectului internațional UNDP, în calitate potențial de finanțator. Elevii au contactat și structurile mediatice, informând publicul larg. Pe acest subiect au fost realizate emisiuni TV locale, cu participarea reprezentanților Poliției Rutiere, Direcției pentru Construcții și UNDP. Acțiunile elevilor și administrației școlii au avut ca rezultat amplasarea semafoarelor în apropierea tuturor școlilor și grădinițelor din localitate.

³⁴ Pregătirea managerilor din învățământul preuniversitar pentru utilizarea noilor sisteme de guvernare. Proiect; Institutul de Științe ale Educației din București. www.Academia.edu/28231635/ISTITUTUL_DE_STIINTE_ALE_EDUCAȚIEI_Laboratorul_Management_educational

³⁵ Backman E., Trafford B. *Governanța democratică a școlilor*. București: Editura universitară, 2014.

³⁶ Backman E., Trafford B. *Governanța democratică a școlilor*. București: Editura universitară, 2014.

Referindu-ne la partajarea responsabilităților din cadrul școlii, în contextul guvernancei democratice, menționăm *Campania 2%*, inițiată de Asociațiile de părinți din cadrul mai multor instituții de învățământ general din România. Este vorba de activitatea de atragere a resurselor financiare extrabugetare, orientată spre rezolvarea problemelor de ordin material.

Potrivit Codului Fiscal al României, precum și celui al Republicii Moldova, orice contribuabil poate dispune direcționarea a 2% din impozitul pe venit achitat statului către orice organizație non-guvernamentală (asociație, fundație etc.). Nu este vorba de sponsorizare sau donație, dar reprezintă o parte a impozitului pe venit deja achitat, direcționată de fiecare cetățean către entitatea dorită. În perioada anului școlar 2016-2017 Asociația de Părinți a Școlii Generale „Sfântul Nicolae” din Târgu Jiu, a lansat campania de identificare a persoanelor interesate să fie destinatari ai celor 2% din impozitul pe venit reținut și virat către bugetul de stat. Au fost depuse, în total, 182 de Formulare TIP 230. La finele anului 2017, sursele financiare acumulate pe contul Asociației de Părinți, au permis modernizarea și întreținerea bazei materiale a școlii.³⁷

Guvernanța democratică a școlii contribuie la inițierea și dezvoltarea rețelelor extinse dincolo de granițele organizaționale ale școlii, ne referim la natura și intensitatea relațiilor pe care o școală creează și întreține cu diferiți actori externi (asociații, antreprenori, persoane private, experți, organizații non-profit și instituții) pentru diferite tipuri de activități (intervenții punctuale (vizite), proiecte pe termen scurt, mediu, lung, implicare în evaluare, contracte plătite). Școala cu rețele și conexiuni dezvoltate susține profesorii implicați activ în parteneriate locale, care implementează aceasta în clasele, încurajează și sprijină elevii ce inițiază relații educaționale relevante în afara școlii, susține colaborări cu partenerii externi. Este de remarcat că, la nivel personal sau al clasei, pot fi stabilite contacte cu actorii externi, însă acesta nu poate substitui relațiile instituționalizate, necesare pentru diversificarea resurselor și constituirea unui ecosistem comun.

§ 2. Cadrul de învățare prin parteneriate educaționale.

Cadrul de învățare prin parteneriate educaționale poate fi implementat prin:

- elaborarea de curricula la decizia școlii pentru discipline opționale ce vizează problemele comunitare;
- realizarea de proiecte ale școlii în comun cu comunitatea.

Exemplu relevant privind elaborarea de curriculum la decizia școlii, reprezintă curriculum la disciplina *Dezvoltarea comunitară*, care contribuie la cultivarea în rândul elevilor a abilităților de identificare, investigare și rezolvare a problemelor comunității; implicarea și participarea în viața comunitară; însușirea unui set de valori civice, importante pentru comunitatea dată. Curriculum respectiv poate fi elaborat doar în comun cu autoritățile administrației publice locale, partenerii economici, ONG-urile etc., consultând elevii și părinții. Activitățile propuse în cadrul acestei discipline opționale determină noile modalități de învățare pentru elevi și profesori, conectează clasa și întregă școală la mediul local, intensifică relaționarea școlii cu comunitate.

În ceea ce urmează, propunem o listă de posibile activități, realizate cu sprijinul comunității locale:

- Întâlniri cu persoanele în etate din localitate pentru cunoașterea istoricului comunității;
- Culegerea poveștilor de succes a unor persoane din comunitate;
- Realizarea de interviuri cu personalitățile notorii din comunitate;
- Elaborarea fișelor de observație a vecinătății (rețelele de apă și canalizare, electricitate, managementul deșeurilor etc.);
- Vizite în localitate pentru întocmirea fișelor;
- Culegerea de date despre comunitate la instituțiile locale;
- Vizite la Consiliul Administrației Publice Locale;
- Reprezentarea mediului comunicațional individual;
- Realizarea de exemple de mesaje pozitive către comunitate;
- Asistarea la o ședință publică și analiza acesteia;
- Examinarea unui conflict din comunitate;
- Elaborarea strategiei de rezolvare a conflictelor în comunitate;
- Acordarea unui premiu pentru cel mai bun proiect (rezolvare a unei probleme/nevoi locale) de către un juriu format din membrii comunității.

Proiectele în folosul comunității sunt elementul central al învățării. Este important că acestea să fie cât mai provocatoare și tot mai complexe, să nu fie considerate o joacă, ci – așa ca în viața – să ofere senzații puternice, autentice, tinerilor.

Proiecte mai bune = tineri mai motivați = comunitate dispusă să investească în școală = sustenabilitate a școlii și comunității.

³⁷ Ibidem

Realizarea de proiecte este unul din mijloacele prin care se poate stimula sentimentul de membru al comunității³⁸.

Proiectul școlar reprezintă o acțiune colectivă pentru un scop comun, la care participă cât mai mulți membrii, responsabilitățile cărora sunt împărțite clar în funcție de disponibilitate și posibilitate a fiecăruia și care necesită o planificare riguroasă în timp. Altfel spus, proiectul școlii înseamnă „a realiza ceva toți împreună”³⁹.

Există câteva elemente-cheie care trebuie să le avem în vedere atunci când dezvoltăm un proiect al școlii. Acestea sunt⁴⁰:

1. **Beneficiari/ populație-țintă:** sunt categorii de actori comunitari: elevii, cadrele didactice, părinții, persoane din comunitate sau comunitatea în ansamblu, cine va beneficia de acțiunile și rezultatele proiectului.
2. **Scopuri și obiective** trebuie să fie o reflecție a nevoilor evidențiate de populație –țintă, fiind exprimate, ele pot viza acțiuni necesare care vor fi întreprinse în cadrul proiectului.
3. **Activitățile** proiectului sunt strâns corelate cu obiectivele, acestea sunt expresia operațională a obiectivelor. Ele sunt cele care creează situațiile de lucru, mobilizează forțele elevilor, astfel se împărtășește experiență comună.
4. **Resurse umane, materiale și de timp:** un bun proiect se bazează pe o corelare a obiectivelor, activităților și resurselor disponibile. Orice necorelare între acestea aduce prejudicii sau pune în pericol atingerea obiectivelor proiectului. Elaborarea proiectului prevede: (1) implicarea resurselor umane, (2) suficiență resurselor materiale, (3) timpul realist pentru realizarea proiectului.
5. **Rezultate dorite/ produse** reprezintă suportul concret al realizării obiectivelor și totodată un mod de a evalua măsura în care proiectul a reușit.
6. **Evaluare/ autoevaluare:** orice proiect reprezintă o experiență de învățare pentru elevi, însă pentru aceasta este necesar ca el să fie supus evaluării și autoevaluării. Odată conceput, proiectul trebuie să fie însoțit de reperele care vor sta la baza evaluării lui, acestea trebuie să coreleze cu obiectivele propuse, activitățile proiectate, resursele investite și rezultatele obținute. Totodată este necesară și proiectarea unui mecanism de monitorizare a modului de desfășurare a proiectului pentru evitarea riscurilor nereușitei.

Pentru ca implicarea elevilor într-un proiect să fie una reală, participarea lor trebuie să se bazeze pe câteva premise importante:

- proiectul să răspundă unei nevoi conștientizate/ propuse de elevi privind viața școlii sau a comunității;
- conținutul proiectului să se bazeze pe ideile și propunerile elevilor;
- elevii să participe la toate etapele a proiectului, de la elaborare, până la cea de evaluare;
- relații de parteneriat dintre cadre didactice și elevi, cadrele didactice delegă responsabilitățile privind managementul proiectului la elevi⁴¹.

Astfel, elevii vor simți că părerea lor contează, că sunt capabili prin munca sa să schimbe ceva în viața comunității, vor considera că sunt importanți prin ceea ce pot să facă.

Cadrelor didactice le revine rolul de asigurarea unui management în care elevii sunt parteneri ai cadrelor didactice la toate etapele proiectului, prin implicarea sa elevii:

- vor învăța cum se elaborează un proiect;
- vor afla cum trebuie articulate toate etapele/elementele unui proiect pentru a asigura reușita acestuia;
- vor învăța să lucreze împreună cu ceilalți și să cunoască valențele muncii în comun;
- vor învăța să își asume responsabilități și să înțeleagă consecințele nerespectării lor;
- vor primi satisfacția propriei contribuții la o acțiune cu impact;
- vor simți parteneri ai cadrelor didactice și vor căpăta încrederea în forțele proprii⁴².

În continuare, putem urmări cum poate fi încurajată participarea elevilor la fiecare etapă a elaborării și desfășurării proiectului⁴³:

³⁸ Butyka M., Borbe L., Pogacean S. et al. *Făcut și învățat! 36 activități de reflecție prin care îi ajuți pa elevi să extragă lecții din orice experiență*. Programul de cooperare Elvețiano-Român, Fundația Noi Orizonturi, 2017.

³⁹ Zlati A., Boghean A., Gaidos A. *Ghid de facilitare pentru liderii Green IMPACT*. Fundația Noi Orizonturi, Hunedoara, România 2019.

⁴⁰ Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord.: Velea L.-S. Centrul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație; Botoșani: Agata, 2006.

⁴¹ Zlati A., Boghean A., Gaidos A. *Ghid de facilitare pentru liderii Green IMPACT*. Fundația Noi Orizonturi, Hunedoara, România, 2019.

⁴² Ibidem

⁴³ Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord. Velea L.-S. Centrul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație; Botoșani: Agata, 2006.

I. La etapa pregătitoare elevii împreună cu profesorii vor defini populația-țintă a proiectului, respectiv nevoile acestora, vor exprima intențiile și acțiunile sale pentru a îmbunătăți situația identificată, vor distribui rolurile și responsabilitățile și vor stabili termenele de realizare a activităților. Etapa dată include: elaborarea proiectului, elaborarea planului de activități și constituirea echipei proiectului.

1) Contribuția elevilor la **elaborarea proiectului**:

- **Motivarea**: stimularea participării elevilor se poate realiza prin oferirea posibilității de a-și exprima opiniile sale privind problemele, nevoile pe care le-o constată, conștientizat; identificarea acestora de către elevi reprezintă o modalitate de a se raporta la realitatea care îi înconjoară; acestea pot fi inventariate și ierarhizate în funcție de complexitate; la etapa dată elevii trebuie să realizeze ideea că: unele probleme necesită eforturi foarte mari, care depășesc puterea unui proiect, de aceea caracteristica importantă ale proiectului este că proiectul să fie realist, realizabil în termeni stabilite, cu nivel înalt de reușită⁴⁴.
- **Stabilirea obiectivelor**: obiectivele proiectului nu trebuie să se adreseze tuturor problemelor sau nevoilor identificate; elevii pot fi încurajați să formuleze acele obiective care pot fi atinse în primul rând prin participarea lor, cu sprijinul cadrelor didactice, al părinților și al altor membri ai comunității⁴⁵.
- **Identificarea tipurilor de activități**: în identificarea activităților ale proiectului, cât mai mult trebuie să fie încurajată inițiativa și ideile elevilor; doar astfel elevii vor fi motivați să participe la activități, să le realizeze cu succes. Selecția activităților se va baza pe câteva criterii importante: să conducă la îndeplinirea obiectivelor, să solicite o cât mai largă participare a elevilor, să necesite resurse rezonabile, să implice cât mai puține riscuri pentru realizarea lor, să aibă un impact vizibil ș.a.⁴⁶.
- **Stabilirea termenelor reale de realizare a proiectului**: estimarea greșită a timpului necesar pentru realizarea activităților proiectului poate compromite finalizarea proiectului, poate duce doar la rezultate parțiale sau la dezamăgire și demotivarea elevilor⁴⁷.
- **Conturarea aspectelor care ar putea amenința atingerea obiectivelor**: angajarea elevilor într-un proces de analiză a posibilelor riscuri este foarte benefică însăși elevilor pentru înțelegerea complexității acțiunilor desfășurate și a necesității de luare în calcul tuturor factorilor ce pot interveni pe parcursul realizării proiectului, prevederea lor poate să reducă riscul de nereușită a activităților⁴⁸.

2) Implicarea elevilor în **elaborarea planului de activități**. Principalele acțiuni care trebuie să fie realizate de către elevii și cadre didactice sunt următoarele:

- inventarierea principalelor sarcini,
- stabilirea planului de activități propriu zis;
- fragmentarea fiecărei acțiuni importante în secvențe de operațiuni;
- listarea acțiunilor importante și a secvențelor acestora;
- estimarea timpului necesar realizării fiecărei sarcini, operațiuni;
- configurarea planului în funcție de distribuție a materialelor și a echipamentelor necesare;
- precizarea termenelor și a modalităților de operaționalizare și de valorificare a principalelor categorii de resurse: materiale, financiare, umane, de timp etc.⁴⁹.

3) Rolurile atribuite elevilor privind **constituirea echipei proiectului**. Este necesar ca elevilor să fie atribuite responsabilități de managementul proiectului nu doar formal, participând în echipa de coordonare a proiectului elevii vor forma opiniile privind:

- stabilirea dimensiunii și a componenței echipei proiectului;
- formarea echipei manageriale a proiectului;
- stabilirea criteriilor de selecție a managerilor și a membrilor echipelor ținând cont: de competențele individuale, sarcinile delegate, responsabilitățile asumate⁵⁰.

II. La etapa implementării sau derulării propriu-zise a proiectului elevii învață ce înseamnă să aplici un plan stabilit, să colaborezi cu ceilalți pentru a-l duce la bun sfârșit, să te confrunți cu situații neprevăzute, să negociezi, să iei decizii în momente importante, să „amendezi” anumite situații care ar putea pune în pericol finalizarea unei anumite activități și, să fii responsabil de ceea ce te-ai angajat să faci. Această etapă reprezintă

⁴⁴ Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord. Velea L.-S. Centrul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație; Botoșani: Agata, 2006.

⁴⁵ Ibidem

⁴⁶ Ibidem

⁴⁷ Ibidem

⁴⁸ Ibidem

⁴⁹ Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord. Velea L.-S. Centrul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație; Botoșani: Agata, 2006.

⁵⁰ Ibidem

momentul în care întreaga energie a elevilor trebuie valorificată, ei sunt actorii principali ai proiectului, implicarea lor trebuie să fie una autentică. Cadrele didactice au rolul de a asigura condițiile pentru ca elevii să poată realiza activitățile propuse.

Totodată, pe parcursul proiectului este necesară realizarea unor evaluări parțiale care să confirme progresul proiectului sau să identifice obstacolele întâmpinate în realizarea lui. Această evaluare se bazează pe planul proiectului, unde sunt precizate obiectivele, activitățile, resursele, persoanele responsabile, rezultatele așteptate și termenele de realizare. O analiză a rezultatelor parțiale poate stimula implicarea elevilor sau poate mobiliza noi resurse pentru eliminarea eventualelor probleme. Acțiuni prevăzute la etapa dată sunt următoarele:

- popularizarea proiectului;
- mobilizarea resurselor pentru fiecare sarcină și obiectiv;
- realizarea activităților;
- monitorizarea rezultatelor parțiale și raportarea lor la obiective;
- identificarea problemelor apărute în derularea proiectului;
- evaluarea rezultatelor parțiale, prin raportare la obiectivele stabilite inițial;
- ameliorarea rezultatelor negative identificate;
- reformularea obiectivelor și a rezultatelor planificate, pentru adecvarea acestora la problemele apărute⁵¹.

III. Etapa de finalizare, încheiere a proiectului este cea a bilanțului, când elevii apreciază valoarea rezultatelor obținute și analizează puncte forte și puncte slabe ale proiectului. Evaluarea finală a proiectului are drept temei planul proiectului, unde este precizat ceea ce s-a intenționat să se realizeze. Reușita acestuia se măsoară în primul rând prin raportarea rezultatelor obținute la obiectivele propuse. Realizând evaluarea finală a rezultatelor proiectului elevii evaluează gradul de realizare a obiectivelor, impactul activităților desfășurate, identifică practicile de succes pentru a le utiliza în continuare, identifică nevoile pentru dezvoltarea altor proiecte, popularizează rezultate obținute⁵².

Exemple de proiecte în folosul comunității, realizate de către elevi.

Proiect: „Învățați de la elevi! Campanie de educație pentru sănătate”⁵³

Justificarea proiectului: Mulți dintre locuitorii zonelor rurale, în special cei vârstnici, nu au acces la mass-media, iar informațiile lor despre pericolele asupra sănătății și despre modalitățile de prevenire a unor boli sunt limitate. Elevii școlii din comuna *Izvoare* consideră că este necesară o mai bună informare a tuturor cetățenilor ai comunei populației privind protecția sănătății. Proiectul a fost elaborat în urma unei analize de nevoi, care a evidențiat:

- informare insuficientă a populației cu privire la riscurile expunerii la diferite boli contagioase și la modalitățile de prevenire;
- dificultatea deplasării populației îmbătrânite la dispensarul comunal;
- situația dificilă a unor persoane cu nevoi speciale, al căror acces la informare este redus;
- nivelul redus de conștientizare al membrilor comunității în legătură cu pericolul unor epidemii (de ex., gripa aviară).

Scopul proiectului: participarea elevilor la informarea membrilor comunității cu privire la educația pentru sănătate.

Obiective:

- Organizarea campaniei de educație pentru sănătate pentru membrii comunității;
- Realizarea unor materiale informative: pliante, fluturași, postere;
- Dezvoltarea la elevi a capacităților de lucru în echipă și a spiritului de inițiativă.

Parteneri:

Consiliul elevilor
Dispensarul comunei/ Cabinet medical
Consiliul local
Primăria comunei
Biserica

⁵¹ Toderăș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord. Velea L.-S. Centrul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație; Botoșani: Agata, 2006.

⁵² Ibidem

⁵³ Zlati A., Boghean A., Gaidos A. *Ghid de facilitare pentru liderii Green IMPACT*. Fundația *Noi Orizonturi*, Hunedoara, România, 2019.

Durata: aprilie – mai

Beneficiari (populația-țintă): membrii comunității de vârstă a treia.

Resurse umane: elevii, cadrele didactice, membrii comunității.

Resurse materiale: calculatoare, scanner, imprimantă color, cameră foto digitală, consumabile

Plan de activități

Nr.	Activitatea	Durata	Resurse
1.	Organizarea echipelor de lucru și a grupului de coordonare	1-4 aprilie	
2.	Consultarea medicului din comună, pentru a verifica relevanța și calitatea informației ce va fi transmisă către comunitate	5-9 aprilie	hârtie, toner, imprimantă
3.	Stabilirea temelor campaniei de educație pentru sănătate și a unei bibliografii minimale (surse de informare)	10-22 aprilie	hârtie, toner, copiator imprimantă
4.	Realizarea unor materiale informative: postere, pliante, fluturași	15-30 aprilie	
5.	Definitivarea materialelor informative	22-30 aprilie	hârtie, toner, imprimantă, copiator
6.	Campania de informare: deplasarea echipelor în comunitate și distribuirea materialelor informative	mai	film foto
7.	Evaluarea activităților	pe parcurs; evaluare finală, 1-15 iunie	hârtie, toner, imprimantă, copiator

Rezultate așteptate:

Materiale informative: pliante, fluturași, postere.

La nivelul comunității:

- locuitorii mai informați despre modalitățile de păstrare a sănătății, mai conștienți de riscurile asupra sănătății;
- diminuarea riscurilor de îmbolnăvire.

La nivelul elevilor:

- responsabilizarea elevilor privind sarcinile asumate, capacitatea de lucru în echipă, spirit civic, capacități sporite de comunicare.

Diseminarea informației: Cercuri metodice
Activități extrașcolare

Evaluare: chestionare de evaluare la finalul proiectului, interviuri, portofoliul proiectului..

Proiect: Revista Școlii⁵⁴

Justificarea proiectului: Elevii școlii din comuna *Desa*, au pornit de la premisa că o revistă este „o carte de vizită” a școlii. Nevoile identificate de ei au fost vizibilitatea redusă a școlii în cadrul comunității și a activității elevilor în cadrul școlii. Dar și, elevii au considerat necesară crearea unui mecanism prin care ei să poată exersa exprimarea opiniilor, argumentarea pozițiilor proprii și astfel să contribuie la informarea locuitorilor comunei, părinților, colegilor, precum și asupra propriei creșteri personale. De asemenea, mulți dintre elevii sunt pasionați de jurnalism. Editarea unei reviste a școlii va crea un spațiu de exprimare și de exersare a înclinațiilor jurnalistice ale elevilor.

Obiective:

- Dezvoltarea unei culturi democratice în școală prin participarea elevilor în luarea deciziilor, informarea și responsabilizarea lor;
- Crearea unui mecanism de informare a comunității de către elevi cu privire la viața școlară și comunitară;
- Identificarea și dezvoltarea la elevi a capacităților de comunicare publică, a aptitudinilor de prelucrare a informației, de exprimare scrisă, de argumentare a opiniilor;
- Dezvoltarea la elevi a capacității de lucru în echipă și a spiritului de inițiativă.

⁵⁴ Zlati A., Boghean A., Gaidos A. *Ghid de facilitare pentru liderii Green IMPACT*. Fundația *Noi Orizonturi*. Hunedoara, România, 2019.

Parteneri: Consiliul elevilor
 Consiliul local
 Primăria comunei
 Studioul TV local
 Redacția "Ediției speciale"

Durata: aprilie – iunie

Beneficiari (populația-țintă): membrii comunității, părinții, cadrele didactice.

Resurse umane: elevi, cadre didactice, membrii comunității.

Resurse materiale: calculatoare, cameră foto digitală, scanner, imprimantă color, consumabile.

Plan de activități

Nr.	Activitatea	Durata	Locația
1.	Întâlnirea Consiliului elevilor Crearea grupului de elevi și cadre didactice care vor constitui „nucleul” revistei	31 martie	școală
2.	Vizită pregătitoare: vizitarea redacției „Ediției speciale” din Craiova și a studioului TV local	3-9 aprilie	Craiova Desa
3.	Întâlnire între elevi și Consiliul local al comunei Elaborarea planului revistei	10-14 aprilie	Consiliul local
4.	Întâlnire între grupul-nucleu, Consiliul elevilor și Consiliul profesoral Consultări asupra planului revistei	10-14 aprilie	școală
5.	Redactarea articolelor	14 aprilie – 5 mai	
6.	Selectarea articolelor și a materialelor pe domenii și secțiuni. Editarea imaginilor / ilustrația revistei	8-15 mai	școală
7.	Tehnoredactarea și corectarea materialelor Stabilirea formatului revistei	15-25 mai	școală
8.	Tipărirea revistei	25 mai – 5 iunie	tipografie
9	Promovarea revistei prin mass-media locale	iunie	școală, comună
10	Evaluarea activităților	5-15 iunie	școală, comună
11	Lansarea primului număr al revistei	16 iunie	școală

Rezultate așteptate:

Materiale informative: Revista tipărită în 200 de exemplare.

La nivelul comunității:

- Distribuirea revistei în școală și comunitate.
- Membrii comunitari, elevi și părinți mai informați despre viața școlii și comunității.

La nivelul elevilor:

- Spiritul de echipă.
- Elaborarea de către elevi a unui mecanism de informare a comunității, precum și al regulamentului propriu al consiliului de redacție al revistei.

Diseminarea informației: Mass-media locale
 Cercuri metodice
 Activități extrașcolare

Evaluarea: Chestionare de evaluare la finalul proiectului. Interviuri. Portofoliul proiectului.

Proiect: *Vrem o școală ecologică!*⁵⁵

Motto: *Natura vie a existat trei miliarde de ani fără om, dar omul nu poate trăi nici o clipă fără natură.*

Justificarea proiectului: Lumea se află în plin proces de tranziție spre ceea ce numim civilizație citadină. Aceasta oferă un grad sporit de confort, dar pune în pericol sănătatea, prin poluarea naturii tot mai accentuată. Conștienți de acest fapt, elevii școlii *Galicea Mare* își asumă misiunea de menținere a unui mediu natural propice vieții prin îmbunătățirea mijloacelor de semnalizare ecologică și de prevenire a poluării în mediul rural.

Scopul proiectului: Sensibilizarea întregii comunități cu privire la probleme de mediu prin activități extracurriculare realizate de către elevi.

Obiective:

- Conștientizarea importanței pe care conservarea mediului o are pentru viața de zi cu zi a comunității;
- Dezvoltarea colaborării dintre școală, autorități locale, agenți economici și părinți, în vederea organizării unor acțiuni ecologice comune și susținerii educației pentru mediu;
- Stimularea participării elevilor la înfrumusețarea mediului înconjurător.

Durata: martie – iunie

Parteneri: Consiliul elevilor
Consiliul reprezentativ al părinților
Consiliul local
Primărie
Ocolul Silvic
Poliția

Resurse umane: elevi, cadre didactice, părinți

Resurse materiale: hârtie tip xerox, markere, filme foto, material săditor (răsad de flori, puiți etc.), ghivece pentru flori, unelte agricole, unelte de construcție specifice, vopsea, saci menajeri, mănuși, scânduri, ciment, panouri, casete video, cartuș, imprimantă, tricouri.

Plan de activități

Nr.	Activități	Durata	Resurse disponibile
1.	Contactarea autorităților locale și a Ocolului Silvic și stabilirea parteneriatului pentru derularea proiectului	15 martie	
2.	Sondarea opiniei publice în legătură cu modul de receptare a inițiativei școlii	15-22 martie	carton duplex, carioci, film foto
3.	Popularizarea activităților propuse în cadrul proiectului		film foto
4.	Elaborarea unor reguli și norme privind respectarea curățeniei în școală	15-22 martie	carton duplex, carioci
5.	Inspectarea zonelor de lucru și stabilirea planului concret de activitate	23-24 martie	film foto
6.	Achiziționarea și confecționarea materialelor necesare pentru colectarea deșeurilor și amenajarea spațiilor verzi	27 martie – 9 aprilie	resurse financiare
7.	Curățarea spațiilor verzi: strângerea crengilor, a frunzelor uscate, strângerea gunoaielor, amenajarea rondurilor pentru răsaduri de flori.	10-22 aprilie	film foto, var, material săditor, unelte, saci de gunoi, furtun pentru irigarea solului
8.	Repararea și vopsirea băncilor. Instalarea coșurilor de gunoi.	1-3 mai	film foto, vopsea, scândură, unelte, coșuri de gunoi, ciment

⁵⁵ Zlati A., Boghean A., Gaidos A. *Ghid de facilitare pentru liderii Green IMPACT*. Fundația *Noi Orizonturi*. Hunedoara, România, 2019.

9.	Plantarea de puițeți și flori.	4-10 mai	film foto, material săditor, unelte
10	Repartizarea spațiilor verzi la clasele gimnaziale și liceale din cadrul școlii pentru supraveghere și întreținere. Instalarea panourilor și desenelor ale elevilor cu mesajele civice și/sau ecologice.	10 – 15 mai	film foto, vopsea, tablă, lemn
11	Inițierea unui concurs între clase „Cea mai frumoasă zonă verde”.	mai – iunie	
12	Celebrarea „Zilelor Mediului”(expoziție de desene ale elevilor).	5 iunie	film foto
13	Evaluarea proiectului, prin sondaj de opinie în rândul elevilor, profesorilor și locuitorilor orașului, interviuri cu autoritățile locale.	mai – iunie	
14	Realizarea portofoliului.	Pe parcurs	

Rezultate așteptate

Materiale informative: Mijloace variate de informare a comunității realizate de elevi cu scopurile educative.

La nivelul comunității:

- O zonă a comunei amenajată și îngrijită de către elevi;
- O colaborare mai bună între școală și comunitate;
- Sensibilizarea și informarea comunității cu privire la importanța îngrijirii mediului ambiant.

La nivelul elevilor:

- Elevii mai responsabili în raport cu mediul ambiant;
- Capacitatea crescută a elevilor de lucru în echipă, capacitatea sporită de comunicare, spirit civic.

Diseminarea informației:

Mass-media locale
Cercuri metodice
Activități extrașcolare

Evaluarea: Chestionare de evaluare la finalul proiectului. Interviuri. Portofoliul proiectului.

Implicarea comunității, structurilor asociative în procesul educațional este deosebit de importantă, deoarece elevii și profesorii sunt încurajați să caute și utilizeze noi mijloace de învățare, dincolo de mediul școlar. În unele cazuri, activitățile realizate pot să nu depășească cadrul organizațional al instituției. Spre exemplu, într-o clasă creativă, ideile novatoare de ameliorare a vieții comunitare, generate de elevi pot fi prezentate exclusiv în cadrul clasei. În alte cazuri, elevii sunt încurajați să-și expună și testeze serviciul sau produsul realizat în mediul local, pentru a primi un feedback cu privire la valoarea lor socio-economică percepută, astfel elevii și profesorii sunt puși în contact direct cu alți actori comunitari printr-o „învățare prin practică”. Astfel, este stimulată învățare cognitivă și meta-cognitivă, care permite elevului să își activeze propriile capacități de învățare și să-și autoregleze procesul de învățare, în așa condiții elevul este încurajat să reflecteze asupra propriilor eforturi în realizarea aspirațiilor și să învețe cum să procedeze pentru a le face să devină realitate.

Or, urmărind faptul că, în dezvoltarea cadrului de învățare a unei școli deschise către comunitate se implică partenerii externi a școlii prin proiectarea și realizarea activităților educaționale, prin sprijinirea elevilor în crearea valorilor bazate pe nevoile comunității locale și/sau nevoile societății.

§ 3. Extensiunea mediilor de învățare a școlii deschise comunității

Extensiunea mediilor de învățare a unei școli poate fi analizată prin intersecția axei orizontale și axei verticale (Figura 26). Axa orizontală descrie localizarea mediilor de învățare, care la extremele sale reflectă: integrarea completă a mediului în structura școlii sau stabilirea acestui exclusiv în afara școlii. Axa verticală descrie gestionarea mediului de învățare: acesta, la o extremă, poate fi proiectat de către școală și gestionat integral de către profesor, la cealaltă extremă poate fi proiectat și gestionat în întregime de către elevi. Localizarea și modul de gestionare a mediului de învățare determină nivelul de flexibilitate, interacțiune a actorilor educaționali, precum și deschiderea școlii către comunitate⁵⁶.

⁵⁶ Mueller S., Toutain OI. *The outwards looking school and its ecosystem: Entrepreneurship thematic paper*. Better policies for better lives, OECD, 2015.

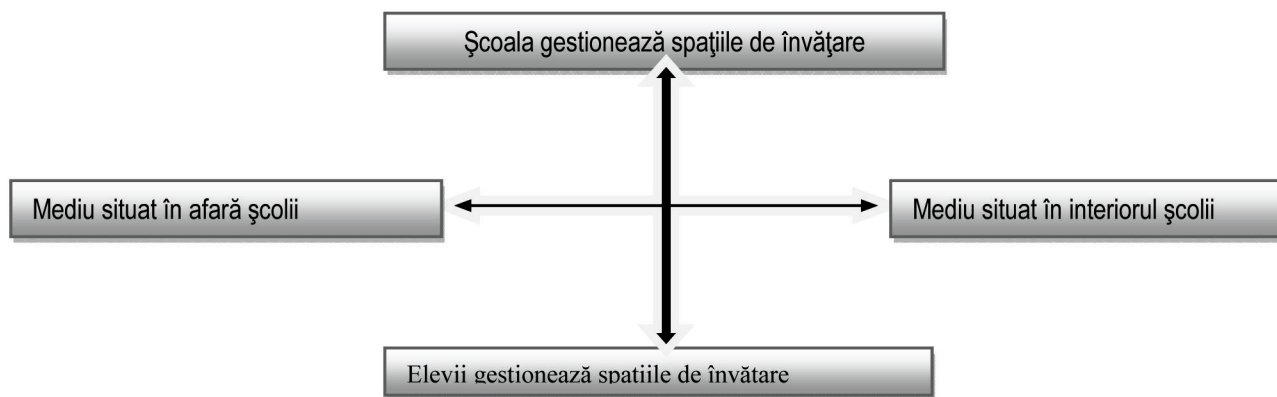

Figura 26: Extensiunea spațiilor de învățare (adaptat după S. Toutain și Ol. Mueller)⁵⁷

După cum menționează specialiștii în domeniu, școlile care au mediu parțial extins sunt caracterizate prin: grad mai ridicat de transparență, modificarea rolurilor tradiționale ale elevilor și profesorilor, implicarea mai activă a actorilor externi în activitățile educaționale, interacțiune și schimb de experiență între actorii interni și externi.

În opinia lor, un exemplu elocvent pentru astfel de proiectare și gestionare a mediului de învățare este Școala Knowmads din Amsterdam. Strategia de ocupare a mediului școlii este în totalitate bazată pe elevi. Inițial, clasa de elevi alege locația pentru realizarea activităților, proiectează, aranjează și gestionează locația conform preferințelor sale. Fiecare nouă clasă de elevi are sarcina de a reprojeta spațiul de învățare în funcție de dorințele sale. Obiectivul acestei strategii este de a dezvolta în rândul elevilor responsabilitatea privind dreptul de proprietate asupra mediului de învățare și de a le permite autoafirmarea în cadrul acestui mediu.

Școala deschisă comunității din perspectiva mediului de învățare are următoarele caracteristici:

- elevii și profesorii propun de comun acord obiectul de învățare;
- școala le oferă elevilor posibilitatea de dezvoltare a senzației de proprietate asupra spațiului fizic de învățare;
- spațiile sunt flexibile, cu mobilier modular ușor adaptabile la nevoile învățării;
- există un echilibru dintre mediu de învățare din interiorul și din afara școlii;
- elevii au acces la spații specifice dedicate învățării prin acțiune și spații pentru învățare în cadrul comunității;
- mediul de învățare contribuie la interdisciplinaritate și colaborare între clase;
- mediul de învățare este flexibil și poate fi adaptat la nevoile procesului educațional;
- mediul de învățare din afara școlii (de exemplu, firme, ONG-uri, organizații publice) este utilizat în mod sistematic de către cadrele didactice în scopuri educaționale⁵⁸.

§ 4. Strategia pedagogică a școlii deschise comunității

Bazată pe învățarea prin experiență, strategia pedagogică a școlii deschise comunității împuternicește tinerii să devină agenți ai schimbării în propriile comunități și presupune:

- aplicarea metodelor de învățare experiențială, utilizate ca punte de legătură între partenerii externi, profesori și elevi;
- încurajarea elevilor să inițieze acțiuni bazate pe interese, valori și idei proprii, care corespund aspirațiilor lor individuale;
- colaborarea cu partenerii externi în aprecierea rezultatelor învățării și determinarea abordării de evaluare;
- oferirea de recompense ale elevilor pentru impactul pozitiv asupra comunității locale în rezultatul activităților și angajamentelor personale⁵⁹.

Acestea au fost identificate în cadrul investigării privind specificul școlii deschise către comunitate, fiind aplicate de mai multe instituții de învățământ care au caracteristici comune⁶⁰, cum ar fi:

- școala funcționează într-o comunitate puternică, membrii comunitari se implică insistent în activitatea școlii,
- sunt aplicate mai multe abordări de colaborare dintre elevi, profesori și actorii externi,

⁵⁷ Ibidem

⁵⁸ Mueller S., Toutain Ol. *The outwards looking school and its ecosystem: Entrepreneurship thematic paper*. Better policies for better lives, OECD, 2015.

⁵⁹ Mueller S., Toutain Ol. *The outwards looking school and its ecosystem: Entrepreneurship thematic paper*. Better policies for better lives, OECD, 2015.

⁶⁰ Ibidem

- elevii sunt încurajați să caute noile informații, soluții pentru rezolvare de probleme în afară clasei, școlii,
- mentorii din exterior se implică în procesul de evaluare.

Școala deschisă către comunitate atinge un scop extrem de important: elevul preia controlul asupra curriculumului său, negociază schimbările curriculumului cu profesorul, mentorul din exterior, învață să interacționeze cu lumea prin experimentarea activă.

Pentru un real proces de învățare experiențială, elevul într-o școală deschisă comunității este provocat să iasă din **zona lui de confort**. Pentru a reuși acest lucru, el este implicat în experiențe cât mai reale cât mai autentice și puternice, care îl provoacă să caute soluții, să comită erori, să reflecteze și să aibă **aha-uri/revelații**, pe care le poate transfera apoi în viață (familie, comunitate). Din acest motiv, *printr-o abordare graduală, de la poveste, la exercițiu și apoi la proiect în folosul comunității, elevul are ocazia să se cunoască și să se dezvolte*, și este important ca el să treacă prin toate etapele învățării: de la aplicare, la reflecție și transfer⁶¹.

Filosoful John Dewey, unul din părinții învățării prin experiență, credea că pentru a învăța cu adevărat ceva dintr-o experiență de viață trebuie să se creeze timp pentru procesare sau reflecție. De ce? Pentru că reflecția îl ajută pe cel care învață să facă conexiuni directe între experiența educațională propusă și situații din viața de zi cu zi.

Toate activitățile sunt precedate de discuții facilitate de lideri pentru a extrage semnificațiile cheie, când participanții printr-un proces de reflecție, generalizare și aplicare a celor învățate în viața cotidiană. O întâlnire debutează cu o activitate de dinamizare a grupului (joc), continuă cu o povestire de internalizare a valorilor descrise mai sus, urmată de alte jocuri sau alte metode non-formale (dezbateri, studii de caz, simulări etc.) din aria învățării prin experiență. Proiectele implementate sunt și ele supuse aceluiași proces de reflecție. Rezultatele obținute sunt analizate fără presiune și astfel se creează contextul de a evalua proiectul și de a reflecta cu privire la modul în care acesta a influențat învățarea individuală și de grup⁶².

Jocurile, povestirile, proiectele și celelalte metode utilizate în învățarea experiențială au un avantaj enorm: ajută la renunțarea la control, la iluzia că predarea este cheia succesului, ajută la generalizarea unui context de învățare în care nevoia de explorare și de siguranță a fiecărui participant este satisfăcută. Într-o atmosferă relaxantă, coordonați de un facilitator, copiii și tinerii învață din fiecare joc, poveste, proiect cum de rezolvat probleme ale comunității sau cum de păstrat anumite valori, resurse sau comori existente deja în comunitate.

Coordonatorii tinerilor (profesori, bibliotecari, părinți) sunt formați și îndrumați pentru a utiliza pedagogia de învățare experiențială, cu accent pe învățarea prin serviciu în folosul comunității, ajutând elevii să dobândească abilități și atitudini de apreciere a ceea ce au în comunitate.

Învățarea capătă sens. Elevii colaborează, explorează, investighează, înțeleg experiențele prin care au trecut sau trec, le interpretează, le conferă un sens și devin conștienți de propriile achiziții (cunoștințe, abilități, atitudini, valori) și de modul în care le pot folosi în cadrul altor proiecte sau în alte contexte de viață. Tinerii se simt stăpânii procesului și rezultatelor învățării.

Caracteristici ce dau specificitate procesului de învățare experiențială sunt următoarele:

- este centrat pe cel ce învață;
- combină distracția cu învățarea;
- îi stimulează pe tineri să iasă din zona lor de confort;
- este realizat într-o atmosferă suportivă și care oferă siguranță;
- este participativ;
- permite asumarea responsabilității pentru propriul proces de învățare;
- implică reflecția cu privire la experiența avută, formularea unor concluzii și identificarea unor principii care să fie aplicate în viitor în alte contexte de viață.

§ 5. Cultura școlii deschise către comunitate

Cultura școlii deschise către comunitate este definită în funcție de capacitatea școlii și cea a actorilor externi de a interacționa, de a crea, de a împărtăși și dezvolta o serie de valori. În acest context, limbajul are o semnificație mai amplă și cuprinde înțelegeri, comportamente și viziuni comune pentru toți membrii comunitari. Fundamentarea culturii comunitare într-o școală trebuie să se axeze pe obiectivele generale educaționale, precum și strategiile școlii de colaborare cu actanții comunitari. Fiecare școală stabilește o cultură specifică, reieșind din particularitățile comunității sale. Or, școala deschisă comunității are următoarele repere: parteneriatele cu instituțiile locale sunt apreciate drept contribuție valoroasă în educația elevilor; elevilor li se oferă un suport metodologic și praxiologic de implicare în folosul comunității⁶³.

⁶¹ Butyka M., Borbe L., Pogacean S. et al. *Făcut și învățat! 36 activități de reflecție prin care îi ajută pe elevi să extragă lecții din orice experiență*. Programul de cooperare Elvețiano-Român, Fundația Noi Orizonturi, 2017.

⁶² Butyka M., Borbe L., Pogacean S. et al. *Făcut și învățat! 36 activități de reflecție prin care îi ajută pe elevi să extragă lecții din orice experiență*. Programul de cooperare Elvețiano-Român, Fundația Noi Orizonturi, 2017.

⁶³ Mueller S., Toutain OI. *The outwards looking school and its ecosystem: Entrepreneurship thematic paper*. Better policies for better lives, OECD, 2015.

Dezvoltarea valorilor comunitare într-o școală poate să cuprindă una sau mai multe direcții⁶⁴, acestea fiind următoarele:

A. Autocunoașterea și conștientizarea resurselor personale ale elevilor și ale profesorilor în vederea cunoașterii problemelor comunității (de exemplu, expresia artistică a ideilor privind dezvoltarea comunitară);

Acțiuni realizate în comun cu membrii comunității și a structurilor asociative este una din modalități care ajută în autoevaluarea propriului potențial al elevului și al profesorului privind cunoașterea problemelor locale și implicarea lor în viața comunitară, un exemplu de astfel de activități poate servi activitatea *Harta mea*⁶⁵.

Scopul activității: Conștientizarea importanței educației și școlii în comunitate și identificarea de acțiuni concrete, care pot demara membri ai comunității pentru ai ameliora nevoile comunitare.

Mesaje cheie: Fiecare comunitate are probleme și nevoi specifice. Unitatea școlară – ca instituție educațională – poate sta în centrul soluțiilor pentru rezolvarea problemelor, dar acest lucru necesită timpul, implicarea în luarea de decizii și asumarea de responsabilități de către toți membrii comunitari. Stabilirea unor repere clare de implicare ar putea conduce la colaborare efectivă a școlii și comunității.

Metoda: Hărți cognitive

Materiale necesare: coli de flipchart, markere de diverse culori

Timp necesar: 45-60 de minute

Etape:

1. Transmiteți participanților care este punctul de plecare al discuției, nodul central și anume, problemele comunității din care fac parte.
2. Utilizând brainstormingul, notați ideile venite din partea participanților pe flipchart, dar în așa fel încât acestea să fie grupate în funcție de domeniul de referință al problemei (ar putea fi educație sau sănătate, securitate etc.).
3. Rugați participanții să se gândească la problemele care li se par importante și să înscrie un „x” în dreptul problemelor mai importante pentru ei. Fiecare dintre participanți are dreptul de a marca 3 probleme.
4. Observați împreună cu grupul care sunt cele mai importante probleme și conduceți o discuție despre cauzele care stau la baza acestor situații. De asemenea, puteți discuta despre posibile soluții la aceste probleme.
5. Veți observa că soluțiile converg spre educație. Conduceți discuția astfel încât să fie reținut acest aspect.
6. Spuneți-le participanților că nu este suficient ca problemele să fie identificate, iar soluțiile cunoscute, ci este necesar ca oamenii să acționeze, atunci când pot contribui într-o anumită direcție.

Sfaturi utile:

- Accentuați posibile modalități de intervenție în diversele probleme.
- Oferiți un prim exemplu pentru a fi înțeleasă bine sarcina de lucru.
- Faceți apel la date statistice, referințe academice, dacă este cazul.
- Scoateți în evidență faptul că multe dintre probleme au ca sursă o lipsă de informare și că educația poate contribui semnificativ la ameliorarea problemelor existente.
- Studiați Strategia de Dezvoltare Locală și faceți referiri la aceasta de câte ori este necesar pentru a arăta care sunt planurile autorităților locale referitor la problema identificată.

B. Focusarea pe crearea valorilor societale, prin elaborarea de către elevi a proiectelor orientate spre probleme comunitare, realizarea cărora va fi posibilă prin colaborarea cu organizațiile asociative profit și non-profit.

Școlile deschise comunității îi adună împreună pe locuitorii prin mai multe activități utile comunității. Aceste interacțiuni ajută la construirea unei identități colective a cartierului/comunei și conduc la stabilitate în localitatea dată. Școala devine mai receptivă la schimbare, mai flexibilă privind probleme comunitare, sprijină principiile democratice în toate sferile de activitate în localitatea anumită.

Personalul școlii ascultă copiii, părinții, partenerii și comunitatea, adaptează, în mod adecvat, practicile de lucru, în comun, cu diferiți actori comunitari, astfel se încurajează creativitatea, inițiativa și participarea și acest climat se extinde asupra managementului mediului de învățare. În acest mod, comunitatea, părinții au încredere în școală, cred că elevii dobândesc abilități pe care le pot transfera cu succes spre alte domenii ale vieții.

Împreună cu membrii colectivității școlile identifică cele mai importante provocări și dificultăți, muncind împreună, pot găsi și aplica soluții creative, participă la colectare de fonduri necesare pentru satisfacerea nevoilor stringente.

⁶⁴ Ibidem

⁶⁵ Școala, părinții și comunitatea. Modulul 1. Implicarea părinților. Asociația CERC – Centrul European de Resurse Creative. București, 2017. office@asociatiacerc.ro

Practica de succes privind colaborare cu actorii comunitari și structuri asociative prezintă Școala Gimnazială Timișești din România, care, fiind deschisă și având dorința de a rezolva problema lipsei personalului pregătit pentru lucrul cu copiii care întâmpină dificultăți în învățare, a recurs la următoarele:

- Colectivul școlii a cooperat cu asociația Bunicii grijului din comunitate și cu un psiholog, care și-au oferit sprijinul gratuit copiilor proveniți din familii social vulnerabile, unde părinții sunt plecați în străinătate, sau principala sursă de venit a familiilor constituia alocația copiilor și cea complementară.
- Copii necesitau intervenție specializată și școala a reușit să obțină acordul profesor itinerant care venea în comunitate 4 zile pe săptămână pentru a-i ajuta pe copiii cu cele mai serioase dificultăți de învățare pe parcursul anului școlar.
- O companie din comunitatea dată a declarat intenția de a sprijini școala, astfel încât aceasta să înființeze o asociație a cadrelor didactice, spre care compania să direcționeze fonduri din impozitul pe profit disponibile pentru sprijinirea organizațiilor neguvernamentale. Compania dată dorea să ofere rechizitele copiilor, să premieze copiii merituosi, să le asigure fonduri pentru excursii școlare etc. Reprezentantul agentului economic avea să monitorizeze, împreună cu școala, în ce măsură sprijinul oferit conducea spre îmbunătățirea nivelului educației membrilor comunității⁶⁶.

C. Axarea pe acțiune, luare de decizii și performanță, accentuarea rezultatelor tangibile, precum numărul de obiecte repartizate, numărul de rețele create, ideile implementate.

Centrul Internațional de Excelență pentru Școli Comunitare și-a sintetizat experiența de peste un deceniu într-un instrument de autoevaluare numit Standarde internaționale de excelență pentru școli comunitare. Ele includ o prezentare detaliată a dimensiunilor definitorii ale unei școli comunitare, cu indicatori specifici și descriptori pentru fiecare. Unul din standardele respective vizează Cultura școlii, indicatorii căruia sunt prezentate în figura ce urmează⁶⁷.

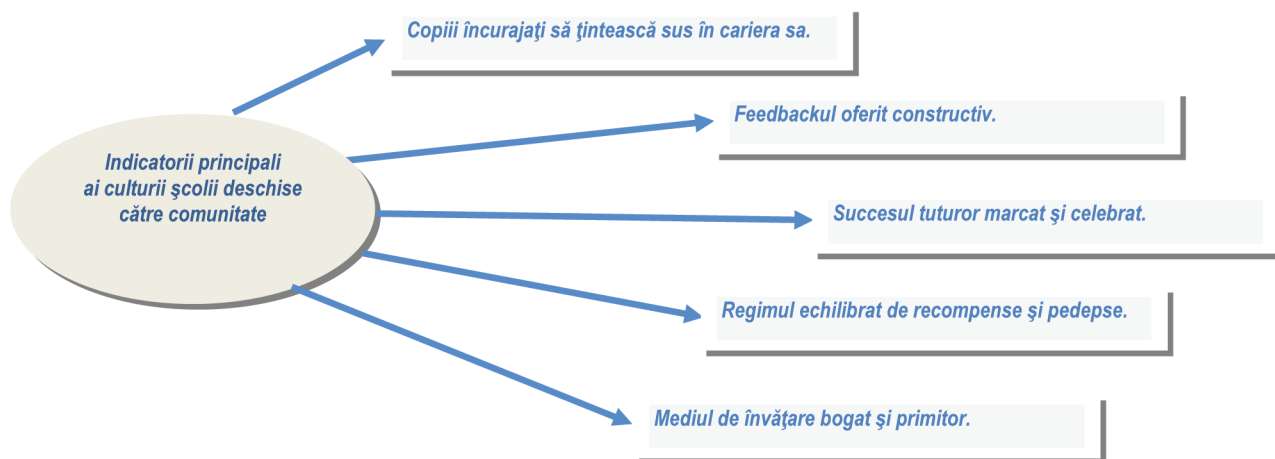

Figura 27: Indicatorii Standardului internațional de excelență pentru școli comunitare Cultura școlii

- *Copii încurajați să țintească sus în cariera sa:* în mod regulat elevilor sunt prezentate persoane care „sparg tiparele”: bărbații – asistenți medicali, femeii care lucrează în domeniul fizicii nucleare etc. Elevii sunt încurajați să gândească la cariera sa viitoare accesând târguri de locuri de muncă, întâlnindu-se cu persoane care sunt active în cariere pe care elevii le găsesc atractive etc. Este facilitată cunoașterea de către copii a unor noi ocupații/ profesii pe piața muncii⁶⁸.
- *Feedback-ul constructiv:* pentru părinți, personal și elevi poate fi oferit un feedback anonim. Elevii, părinții și personalul sunt activ încurajați să discute despre rezultatele muncii sale și sunt ajutați să primească și să ofere feedbackul atât pozitiv, cât și negativ, privind activitatea sa. Feedback-ul primit este valorificat și ajustat la modul în care vor fi schimbate lucrurile pentru a îmbunătăți situația⁶⁹.
- *Succesul tuturor marcat și celebrat:* este promovată implicarea activă a elevilor în viața școlii și comunității, cum ar fi voluntariatul, competițiile, noile parteneriate, astfel se asigură că toți copiii să aibă performanță în domeniile ne-academice; sunt susținuți elevii care au reușite în afara școlii la activități sportive,

⁶⁶ Kovacs M., Rentea C.M. *Școli comunitare în România. Practici promițătoare*. Proiect Școli conectate la comunitate implementat de Fundația *Noi Orizonturi* cu sprijinul financiar al Fundației Charles Stewart Mott. www.noi-orizonturi.ro/resurse

⁶⁷ Ibidem

⁶⁸ Kovacs M., Rentea C.M. *Școli comunitare în România. Practici promițătoare*. Proiect Școli conectate la comunitate implementat de Fundația *Noi Orizonturi* cu sprijinul financiar al Fundației Charles Stewart Mott. www.noi-orizonturi.ro/resurse

⁶⁹ Ibidem

artistice sau de altă natură. Sunt monitorizați elevii care rareori sau niciodată nu realizează produsele expuse în spațiile școlii, se colaborează cu personalul, părinții, elevii pentru a redresa echilibrul⁷⁰.

- *Regimul echilibrat de recompense și pedepse*: se acordă premii elevilor care contribuie la îmbunătățirea vieții școlii, sunt recompensate elevii care au depășit obstacole personale; sunt înregistrate recompense obținute de către fiecare elev și raportate părinților, se monitorizează recompense oferite, în caz în care se constată că unii elevi nu primesc recompense, se colaborează cu personalul, elevii și părinții pentru a crește șansele acestora. Este agreat un set de sancțiuni aplicate elevilor, părinților și personalului, care se pune în practică just, evidențiind aspectele pozitive mai degrabă decât pe cele negative. Sunt monitorizate persoane cu sancțiuni, dacă se constată că unii primesc mai multe, se colaborează cu personalul, elevii și părinții⁷¹.
- *Mediul de învățare bogat și primitiv*: mesaje de bun venit în diferite limbi plasate la intrarea în școală, în hol. Sălile de clasă sunt aranjate astfel încât să faciliteze învățarea activă și prin cooperare. Munca elevilor este expusă în sălile de clasă, pe coridoare, în holuri; imaginile se schimbă la intervale regulate de timp pentru a oferi un mediu dinamic și interesant. Școala organizează expoziții și se asigură că toți elevii au un rol activ în aceste evenimente⁷².

Acestea devin importante atunci când actorii educaționali din mediul școlar și comunitar aplicând metode de învățare experiențială se concentrează asupra câtorva aspecte în activitatea sa:

1. *Colaborarea și cooperarea în cadrul activităților de învățare* – elevii sunt stimulați să lucreze împreună cu colegii pentru a rezolva sarcini comune; ei participă la activități săptămânale, explorează împreună cu ceilalți, contribuie la atingerea rezultatelor, se confruntă cu provocări, analizează și învață alături de ceilalți, participă la luarea deciziilor și stabilirea scopurilor. Elevul nu intra în competiție cu ceilalți, ci merge în ritmul său de învățare (aha-urile sunt ale lui, nu în comparație sau competiție cu colegii săi)⁷³.
2. *Dezvoltarea sentimentului de apartenență la grup, consolidarea valorilor*: responsabilitate (îmi asum rolul în grup, dezvoltarea grupului/proiectului depinde și de mine), solidaritate (suntem împreună, îmi ajut grupul/colegii să învețe), încredere (am un rol în grup ca și ceilalți și-l vor asuma ca și ei pe al lor)⁷⁴.
3. *Sucesiunea de întâlniri/ activități cu implicare a tuturor actanți comunitari* – este bine ca un elev să participe progresiv la activitățile de învățare cel puțin 2 ani, pentru că în perioada aceasta complexitatea activităților crește, fapt care va determina dezvoltarea elevului atât prin expuneri repetate la activități experiențiale, cât și prin facilitarea reflecției și transferului⁷⁵.
4. *Valorificarea patrimoniului natural și cultural al zonei* – elevii învață să folosească practici de conservare/protejare a acestora, să înțeleagă principiile unor activități economice cu impact minim asupra mediului, să folosească creativ și sustenabil resursele din comunitate, să inițieze proiecte de valorificare a patrimoniului natural și cultural, să își dezvolte simțul antreprenorial. Copii și tinerii învață și se dezvoltă pe ei, dar și contribuie direct la îmbunătățirea comunității lor⁷⁶.

Încercați să vă gândiți la școala dumneavoastră și să răspundeți în ce măsură se poate spune că cultura școlii este deschisă comunității, luând în considerare caracteristicile de mai jos:

- într-o comunitate fiecare membru are dreptul de a-și exprima opinia și a fi ascultat;
- fiecare este responsabil pentru reușita/nereușita comunității în diversele activități pe care le desfășoară;
- fiecare știe despre fiecare ce probleme are și cum poate fi ajutat pentru a le depăși;
- toți membrii comunității se ajută reciproc pentru a rezolva diversele lor probleme;
- rezultatele efortului de grup și individual sunt cunoscute de către întreaga comunitate și apreciate în raport cu posibilitățile și finalitățile propuse;
- comunitatea aparține fiecăruia și tuturor, sentimentul de apartenență fiind vizibil prin implicarea membrilor, prin contribuțiile lor, prin respectul și toleranța exprimată de aceștia;
- toate deciziile sunt luate prin acordul comun al membrilor comunității.

⁷⁰ Ibidem

⁷¹ Ibidem

⁷² Kovacs M., Rentea C.M. *Școli comunitare în România. Practici promițătoare*. Proiect Școli conectate la comunitate implementat de Fundația Noi Orizonturi cu sprijinul financiar al Fundației Charles Stewart Mott. www.noi-orizonturi.ro/resurse

⁷³ Butyka M., Borbe L., Pogacean S. et al. *Făcut și învățat! 36 activități de reflecție prin care îi ajuți pe elevi să extragă lecții din orice experiență*. Programul de cooperare Elvețiano-Român. Fundația Noi Orizonturi, 2017.

⁷⁴ Ibidem

⁷⁵ Ibidem

⁷⁶ Ibidem

În concluzii, menționăm faptul că școala reprezintă mediul de viață ce asigură crearea interacțiunilor dintre elevi, profesori și actorii educaționali externi. Aceste interacțiuni au un impact major pentru dezvoltarea la elevii, dar și altor actori educaționali a calităților precum: creativitatea, încrederea și libertatea, de a evolua și perfecționa mediul intern și extern.

Afirmația este confirmată de autorul F. Taddei, prin următoarele: mediul este considerat „al treilea profesor”, după părinți și pedagogi, care ar trebui să fie conceput astfel încât acesta să încurajeze dorința de explorare, inițiativă și creativitate în rândul elevilor, pentru obținerea noilor experiențe⁷⁷. Actorii educaționali din și afara școlii trebuie să fie cointeresați să întrețină și să dezvolte acest mediu (ecosistem), prin fondarea de parteneriate educaționale, care vor determina dinamica și atractivitatea educației pentru elevi prin angajamentul lor activ în viața comunității.

2.2. Ambientul copilului /tânărului – aspecte de influență

Teoria ecosistemică a lui Urie Bronfenbrenner prezintă dezvoltarea personală în contextul sistemelor de relații care cuprinde ambientul copilului (Figura 28) acestea fiind următoarele: microsistem, mesosistem, exosistem, macrosistem, cronosistem. Fiecare sistem conține roluri, norme și reguli care pot influența dezvoltarea individului⁷⁸

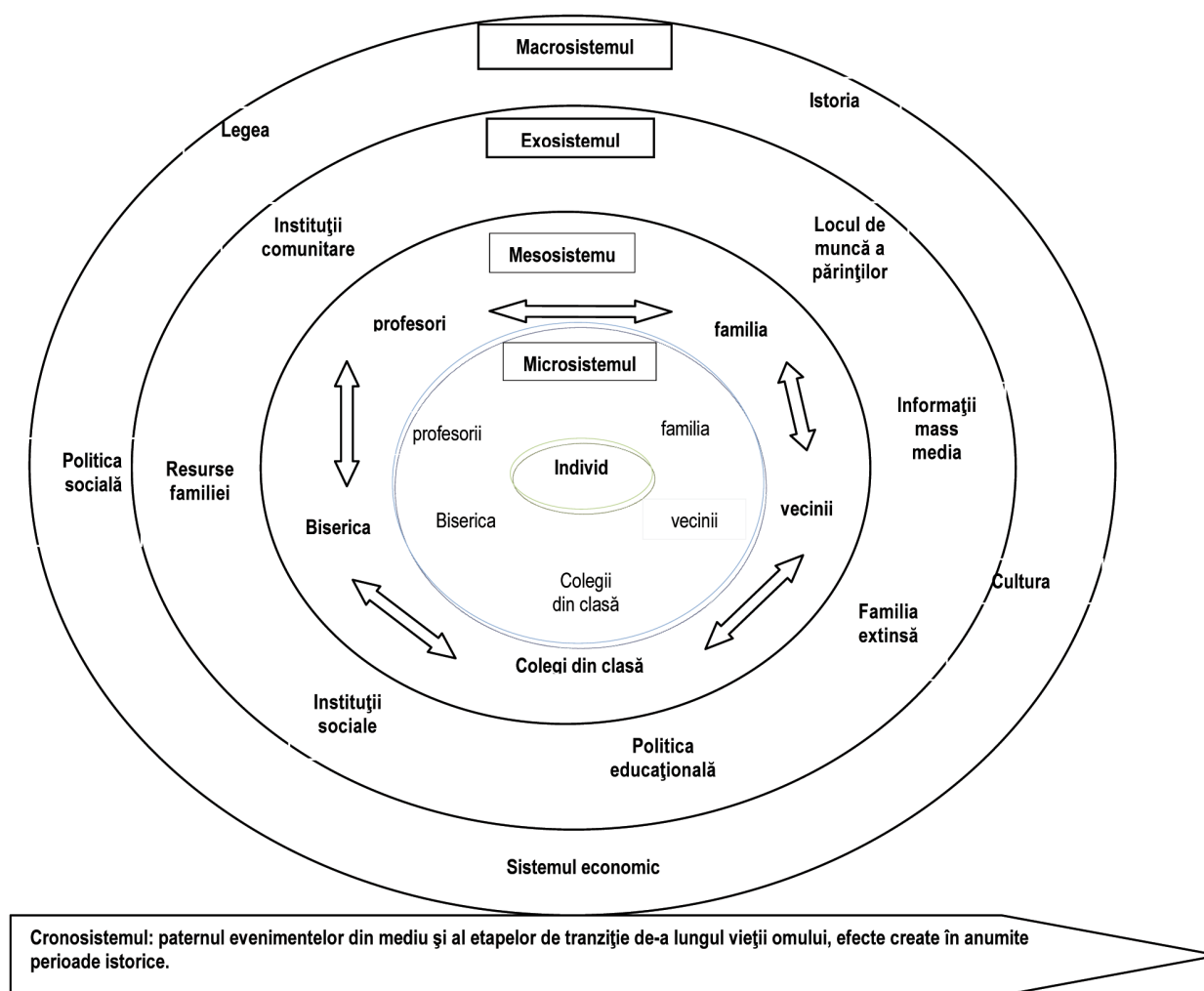

Figura 28: Modelul ecosistemic al lui Urie Bronfenbrenner

Microsistemul se mai numește mediul apropiat al individului și este compus din familie, prieteni, colegi de clasă, profesori, vecini și alte persoane care intră în contact direct cu individul. Microsistemul cuprinde structuri în care individul interacționează cu ceilalți prin realizarea diferitor activități, roluri, relații, astfel contribuind la edificarea microsistemului său prin propria experiență de contactare directă cu alții și acceptarea experiențelor agenților sociali. Astfel, microsistemul include influențe bidirecționale: pe de o parte, persoanele de referință a copilului modelează activ dezvoltarea lui; pe de altă parte, copilul își modelează mediul său prin influențe per-

⁷⁷ Taddei F. *Training creative and collaborative knowledge-builders: a major challenge for 21st century education* (OECD), 2009.

⁷⁸ Bronfenbrenner U., Morris P.A. *The ecology of developmental processes*. In: Damon, W.; Lerner, R.M., *Handbook of child psychology*. Vol. 1: Theoretical models of human development. New York, Wiley, 1998, pp. 993-1028.

sonale asupra altora și selecția sau evitarea mediilor nedorite de interacțiune. Relațiile bidirecționale în mediul apropiat reprezintă un fundament al dezvoltării cognitive și a celei emoționale ale copilului⁷⁹.

Mesosistemul se mai numește mediu de „conexiune”, deoarece „conectează” individul la relațiile între doi sau mai mulți actori al microsistemului său (de exemplu, la interacțiuni dintre membrii familiei și profesori si/sau medici, biserică etc.). Cum „lucrează” mesosistemul putem vedea din exemplul următor: copilul care este neglijat de părinți, are șanse mici de a-și dezvolta atitudine pozitivă față de profesorii săi, poate să se simtă disconfortabil în prezența semenilor și să se retragă din grupul de colegi. Or, experiența din familia copilului transcende în experiența școlară, și în comunicarea cu semenii. Mesosistemul se extinde pe măsură ce individul însușește noi roluri și funcții⁸⁰.

Exosistemul este compus din factori distali (situate în poziția extremă periferică) și se mai numește mediu „concomitent”, deoarece influențează indirect individul prin impactul său asupra meso-microsistemului acestuia, reflectă un cadru unde există o legătură între context în care persoanei i se poate atribui un rol activ și context în care aceeași persoană doar contemplă evenimente și nu le poate influența. Acesta poate fi urmărit din exemplul propus: să presupunem că un copil este mai mult atașat de tatăl său decât de mama. Dacă tatăl pleacă pentru câteva luni, copilul poate să provoace un conflict cu mama sau cu alți agenți sociali. Pe de altă parte, acest eveniment poate duce la o consolidare a relațiilor între mamă și copil. Or, exosistemul este un mediu care afectează modul de viață a unui individ, dar aceasta nu se realizează în direct⁸¹.

Macrosistemul include elementele culturale și sociale majore ale mediului care modelează dezvoltarea umană, precum norme și valori ale culturilor și subculturilor (sisteme de credințe, ideologii, structură socială, rolurile de gender, resurse naționale și internaționale etc.). Macrosistemul reflectă cultura reală a unui individ, implică statutul socioeconomic al acestuia și/sau al familiei sale, etnia, rasa, țară în care trăiește⁸².

Cronosistemul specifică evenimentele mari din viața unui individ cu impact major asupra dezvoltării sale, include tranziții și schimbări pe durata vieții (nașterea, debutul școlar, adolescența, admiterea la liceu, admiterea la facultate) și acomodări individuale către aceste evenimente. Cronosistemul reflectă, de asemenea, paternul evenimentelor din mediu și etapele de tranziție în contextele socio-istorice de-a lungul vieții individului, efecte apărute în anumite perioade istorice⁸³.

Este important să menționăm că sistemele sus-numite nu sunt separate, ci componentele unor sisteme pătrund în altele, determinând, astfel, complexitatea acestora. Individul (în cazul nostru copilul/elevul), fiind în centrul acestor sisteme suportă influențe complexe ale mediului apropiat și mai puțin apropiat, de exemplu: eșecul sau succesul școlar al elevului în mare parte este determinat de cooperarea școlii cu familia (interacțiuni în cadrul mesosistemului); educația, formarea a atitudinilor prosoziale ale elevilor este determinată de implicarea mai multor factori din mai multe sisteme. Or, teoria al lui Ur. Bronfenbrenner valorifică influențele fiecărui factor atât din mediul a copilului, cât și influențele sistemice ambientale ale tuturor factorilor, astfel, mediul elevului este văzut ca un întreg, cu caracteristicile sale, care determină avantaje și dezavantaje pentru fiecare copil. Ur. Bronfenbrenner menționează că dezvoltarea copilului se realizează prin interacțiuni, din ce în ce mai complexe, dintre un copil și persoane, obiecte și simboluri din mediul său; pentru a fi eficientă, interacțiunea trebuie să apară într-o manieră regulată, o perioadă extinsă de timp⁸⁴.

Din totalitatea factorilor din ambientul copilului Ur. Bronfenbrenner atribuie un rol semnificativ școlii și profesorilor, acestea fiind adulți importanți contribuie la crearea mediului de încurajare și sprijinire, caracterizat prin edificare și dezvoltare a relațiilor stabile, de lungă durată între copil/elev cu alți adulți din anturajul său. Prin interacțiunea cu adulții, copii și tinerii își formează capacități de comunicare, de organizare a acțiunilor proprii și de anticipare a consecințelor acestor acțiuni, un profesor este un facilitator al activităților copiilor. Rolul profesorului – facilitator este de a “sprijini” participarea tinerilor, care se începe cu comportamente relativ simple, ce țin de modul de viață al profesorului sau al elevului⁸⁵.

Participarea elevilor în viața școlii și a comunității nu trebuie înțeleasă ca referindu-se exclusiv la activitățile extracurriculare sau exclusiv la luarea deciziilor. **Conținutul participării** include respectarea drepturilor, nevoilor și intereselor a tuturor membrilor comunității școlare; stabilirea normelor de organizare și funcționare a clasei/ școlii; stabilirea normelor de dirijare a relațiilor dintre elevi, elevi – profesori (elaborarea regulamentului intern, metodologiei de rezolvarea conflictelor); aspecte privind realizarea curriculum-ului școlar în special curriculum-ului la decizia școlii (proiecte, activități extrașcolare etc.), precum și efectuarea evaluării, aspecte ce țin de

⁷⁹ In: Damon, W.; Lerner, R.M., Handbook of child psychology. Vol. 1: Theoretical models of human development. New York, Wiley, 1998, pp. 993-1028.

⁸⁰ Ibidem

⁸¹ Ibidem

⁸² Ibidem

⁸³ Ibidem

⁸⁴ Bronfenbrenner U., Evans G. *Developmental science in the 21st century: Emending questions, theoretical model, research designs and empirical findings*. Social Development, 2000, No. 9 (1).

⁸⁵ Ibidem

relația cu comunitatea locală (parteneriate ale școlii cu instituții sau cu persoane). Aceste fațete ale participării se pot manifesta **la nivel individual și/sau la nivel colectiv**⁸⁶.

În funcție de modul în care fiecare elev este implicat, distingem între:

- **participare directă**, atunci când fiecare are posibilitatea implicării directe și comunicării propriului punct de vedere: grupuri de inițiativă, discuții de grup în consiliile elevilor sau alte structuri etc.;
- **participare indirectă** sau prin reprezentanți, atunci când elevii sunt reprezentați de un membru ales sau de o delegație.

Studiul efectuat de Karlheinz Duerr cu suportul Consiliului Europei reflectă următoarele forme de participare a elevilor în școală și comunitate⁸⁷:

- Structuri participative:
 - Consiliul elevilor la nivelul clasei, al școlii, localității, și al țării;
 - Birou de presă
 - Purtător de cuvânt (al clasei, al școlii sau al Consiliului elevilor);
- Participarea elevilor în procesul de predare-învățare:
 - oferta curriculară – stabilirea disciplinelor opționale;
 - proiecte ale clasei;
 - metode interactive etc.;
- Activități extrașcolare:
 - festivități;
 - proiecte școlare;
 - parteneriate cu alte școli, acțiuni și proiecte comune;
 - competiții școlare etc.;
- Participare la viața comunității:
 - proiecte de participare a elevilor la viața comunității;
 - campanii de informare și de educație a populației;
 - acțiuni ecologice;
 - festivități;
 - voluntariat;
 - ajutorarea elevilor sau a persoanelor aflate în situații dificile.

Consiliile elevilor reprezintă cea mai răspândită structură de participare a elevilor, fiind creată la nivel instituțional, local și național, astfel putem identifica⁸⁸:

- *Consiliu de clasă*: este creat la nivel de clasă și are ca scop discutarea și soluționarea diverselor probleme ale elevilor din cadrul clasei. Ședințele sunt moderate de către diriginte.
- *Consiliu de școală al elevilor (CȘE)*: este o structură consultativă a elevilor și are drept scop să aducă la cunoștință echipei manageriale opinia elevilor despre deciziile luate în cadrul școlii. În marea majoritate a cazurilor, ședințele CȘE sunt coordonate de către responsabilul pe componenta de participare a elevilor (Director Adjunct pe Educație).
- *Consiliul Local/Municipal al Elevilor*: este o structură reprezentativă și consultativă a elevilor, activitatea căreia este coordonată de către responsabilul din cadrul Organului Local de Specialitate în Domeniul Învățământului.
- *Consiliul Național al Elevilor (CNE)*: este o structură reprezentativă și consultativă a elevilor, activitatea CNE este coordonată de către responsabilul activității CNE din cadrul Ministerului și un specialist din cadrul Centrului Republican pentru Copii și Tineret ARTICO

La nivelul școlii, Consiliul al Elevilor este format din reprezentanți ai fiecărei clase, aleși în mod democratic. Structura de conducere a unui consiliu variază în funcție de dimensiunea școlii și de nevoile concrete identificate, de obicei, este condus de un președinte, asistat de un vicepreședinte și un secretar.

Gradul real de funcționalitate al acestor structuri diferă de la o școală la alta, în funcție de angajamentul fiecărei instituții de învățământ față de dezvoltarea unei culturi democratice și de sprijinire a unei participări autentice a elevilor la viața școlii.

Un exemplu de practică de calitate în ceea ce privește organizarea și funcționarea Consiliului elevilor este oferit de Colegiul Național "Emil Racoviță", din Iași, România⁸⁹.

⁸⁶ Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord. Velea L.-S. Centrul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație. Botoșani: Agata, 2006.

⁸⁷ Duerr K. *The School – a democratic learning community*. The All-European Study on Pupils' Participation in School. Strasbourg: Council of Europe, 2005.

⁸⁸ *Ghid: participarea elevilor în școală*. <http://cntm.md/en/publication/ghid-participarea-elevilor> *Pachet educativ pentru profesori – Walk The Global Walk*. www.walktheglobalwalk.eu

⁸⁹ Toderaș N., Ionescu M. *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord. Velea L.-S. Cen-

După primii ani de funcționare a Consiliului, membrii săi au considerat necesară repartizarea sarcinilor și a responsabilităților pe „comisii” de lucru, astfel a părut necesitatea unui Regulament de funcționare, care ar determina activitatea „comisiilor” date în cadrul Consiliului. S – a hotărât înființarea următoarelor comisii:

Comisia pentru curriculum și evaluare. Atribuții: consultarea cu conducerea școlii în elaborarea orarului și a curriculum-ului la decizia școlii, consultarea privind metodele de evaluare.

Comisia pentru acțiuni civice. Atribuții: planificarea și organizarea acțiunilor civice în comunitate, evaluarea acestora, încurajarea practicilor democratice în școală. Dintre acțiunile civice realizate de elevi se pot enumera: vizite la persoane și familii defavorizate din comunitate pentru a le oferi un sprijin moral și material, acțiuni de protecție a mediului (conștientizarea problemelor de mediu, realizarea unor pliante de prezentare a surselor de poluare, colaborarea elevilor cu autoritățile publice locale pentru găsirea unor soluții pentru protecția mediului etc.).

Comisia pentru disciplină școlară. Atribuții: analiza situației actuale a disciplinei școlare, identificarea problemelor și a posibilelor soluții, gestionarea conflictelor elev–elev, elev–profesor.

Comisia de fundraising. Atribuții: colectarea de fonduri pentru acțiunile elevilor, gestionarea fondurilor.

Biroul de presă. Atribuții: redactarea unor comunicate de presă referitoare la acțiunile desfășurate de elevi și profesori din școală, crearea „imaginii școlii”, redactarea revistei școlii și a altor materiale informative: pliante, broșuri, afișe, anunțuri etc., popularizarea activităților organizate de Consiliul al Elevilor.

Astfel de forme de participare ale elevilor există și în mai multe țări europene, în Austria, reprezentarea intereselor elevilor se realizează prin intermediul Comitetelor școlare. Ei au dreptul să organizeze activitățile școlare, să participe în luarea deciziilor asupra măsurilor disciplinare. Responsabilitățile lor consultative reflectă exprimarea punctelor de vedere a elevilor în discuții cu echipa managerială; informarea asupra tuturor problemelor care îi privesc pe elevi; realizarea de propuneri și declarații privind procesul instructiv educativ; participarea în activitatea consiliilor profesionale⁹⁰.

Aria problemelor care vizează activitatea Consiliului Elevilor este multidimensională, fiecare dimensiune specifică tipul de relații care se formează cu adulții participanți la activitățile respective, determinând astfel un grup de parteneri cu care Consiliul al Elevilor stabilește relații de colaborare; fapt care confirmă ideea lui Ur. Bronfenbrenner, privind influențele sistemice ambientale asupra dezvoltării elevului, din ce în ce mai complexe, care pot fi efectuate de către persoane, entități, obiecte și simboluri din mediul său.

Mediul de colaborare a Consiliului constituie patru spectre de interese: instituții guvernamentale, organizații nonguvernamentale, firme și instituții comerciale, mass-media, plasate în spații diferite (Figura 29)⁹¹.

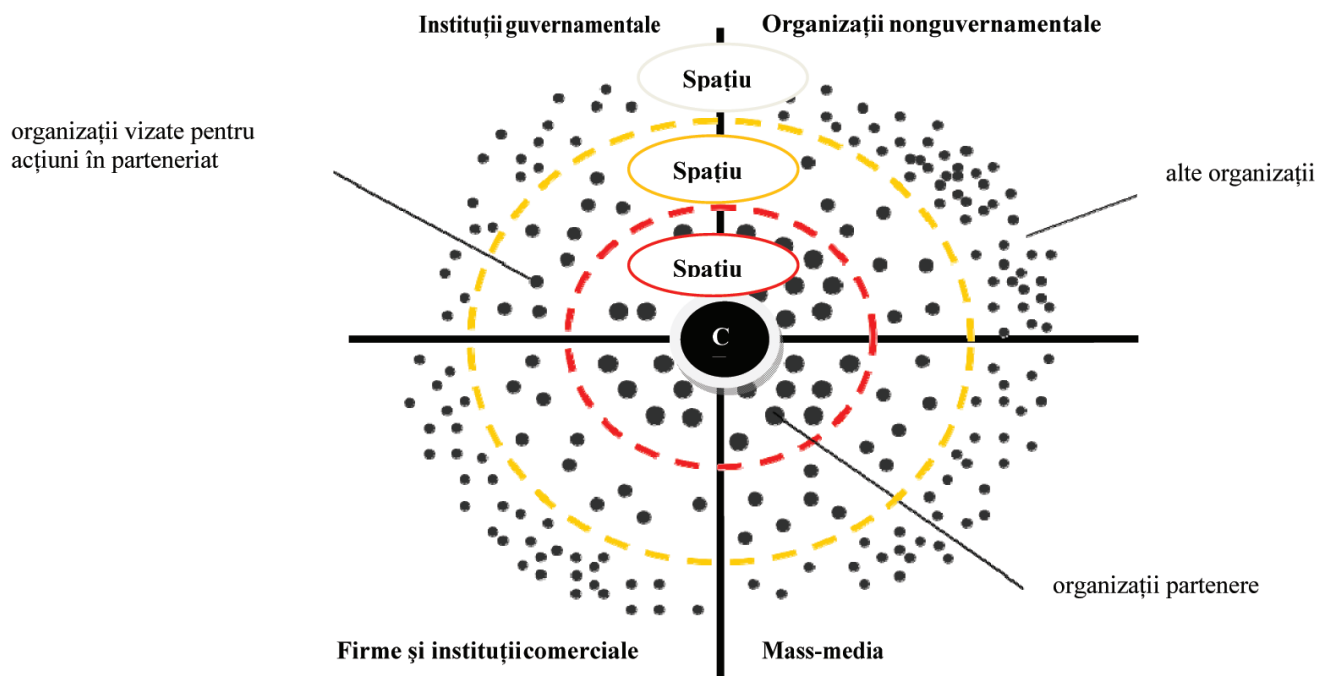

Figura 29. Modelul spectrelor comunitare

Conform modelului spectrelor comunitare *spațiul A*, fiind cel mai mic este și *arealul partenerilor* (organizații sau persoane) cu care Consiliul Elevilor a avut deja prilejul să conlucreze și cărora le cunoaște specificul de

trul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație. Botoșani: Agata, 2006.

⁹⁰ *Participarea elevilor și a studenților.* Un rezumat al legislației asupra luării deciziilor la nivel liceal și universitar, Strasbourg, Consiliul Europei, 1995,

⁹¹ *Strategia dezvoltării unui ONG.* Centrul de Tineret „Peligrim-Demo”, Tiraspol, 2002

activitate. *Spațiul B*, este spațiul organizațiilor, instituțiilor și al persoanelor vizate pentru stabilirea parteneriatului. *Spațiul C*, fiind și cel mai mare și cel mai cuprinzător, este spațiul altor organizații, instituții și persoane care nu intră în vizorul imediat al Consiliului Elevilor, dar, în acest spațiu pot să se evidențieze anumite organizații sau persoane care va deveni parteneri al Consiliului. Conform acestei scheme, putem delimita spectrul intereselor și spațiul de apartenență a potențialului partener.

Cum în activitatea Consiliului sunt cuprinse toate spectre comunitare putem urmări analizând un exemplu din activitatea Consiliului: *realizarea unei campanii pentru reducerea abandonului școlar de elevi din ciclul liceal*.

- 1) Consiliul apelează la instituțiile administrației publice locale (primărie, consiliul local etc.), la instituțiile de învățământ, poliția etc. preocupate de problema respectivă.
- 2) Consiliul este nevoit să apeleze la anumite firme și organizații comerciale pentru a obține un sprijin financiar sau/și logistic, deoarece acest tip de activitate necesită atât resurse financiare, cât și alte tipuri de resurse.
- 3) Pentru ca acțiunea să capete o amploare mai mare, Consiliul va apela la sprijinul organizațiilor similare sau care au tangență cu problemele elevilor, tinerilor și activează în domeniul educațional (ONG-urile, asociațiile de părinți, alte structuri asociative).
- 4) Consiliul va apela la anumite instituții mass-media, care vor realiza reportaje, vor publica informații privind *campanie pentru reducerea abandonului școlar de elevi din ciclul liceal*, pentru că despre acțiunea dată să afle cât mai mulți membrii comunitari.

Pentru a vedea cine pot fi partenerii pentru o anumită activitate, este util de răspuns la întrebări precum: „Cine suntem?”, „Ce dorim să facem?”, „Pentru cine dorim să facem?”, „În cât timp dorim să realizăm respectiva acțiune?”, „De ce resurse avem nevoie?”, „De ce resurse dispunem?”, „Ce putem face de unii singuri și ce trebuie să facă partenerul?”, „Ce îi putem oferi partenerului?”, „Ce putem să facem dacă nu ne găsim un partener viabil?” ș.a. Răspunzând la aceste întrebări, putem stabili portretul viitorului partener pentru realizarea activității propuse.

Portretul rezultat poate ajuta Consiliului să se orienteze mai bine în procesul căutării partenerului viabil pentru acțiunea planificată.

În cele ce urmează vom vedea care sunt pașii pe care trebuie să respecte Consiliul Elevilor pentru a realiza un parteneriat durabil și eficient. Deși nu există rețete de succes, respectarea următorilor pași ne va ajuta să construim cu succes un parteneriat de durată⁹².

Pasul 1. Autoevaluarea: înainte de toate, Consiliul Elevilor trebuie să-și analizeze nevoile și resursele interne de care dispune. Apoi, ar trebui să identifice, pe de o parte, factorii care ar încuraja, stimula și sprijini activitatea, pe de altă parte factorii care ar împiedica și ar constrânge realizarea cu succes a acestea. Dar, tot atunci Consiliul trebuie să analizeze care sunt posibilități de a stabili relații de parteneriat cu organizații care pot sprijini activitatea sa.

Pasul 2. Identificarea posibililor parteneri: sistemul spectrelor comunitare va ajuta Consiliul Elevilor să identifice parteneri potențiali; în baza acestui sistem elevii va trebui se stabilească o listă de parteneri pe criteriul necesității, relevanței și al rolului acestora în rezolvarea problemei abordate, să ia în considerare misiunea, obiectivele, istoricul, experiența lor. Elevii vor evalua viabilitatea unor parteneri și vor înțelege mai bine ce anume trebuie să facă pentru că activitatea lor să aibă o vizibilitate mai pronunțată în comunitatea din care fac parte.

Pasul 3. Contactarea partenerilor selectați: Consiliul va trebui să simuleze modul în care va arăta parteneriatul, cum va fi el realizat, ce rezultate va produce, ce așteptări are fiecare parte de la parteneriat. Apoi, va trebui să întreprindă acțiuni de contactare și abordare directă a partenerilor selectați. Se va realiza și o negociere asupra responsabilităților fiecărei părți. Această etapă se poate solda fie cu un acord al partenerului selectat, fie cu un refuz. În cazul acordului, se trece la etapa următoare, iar în cazul refuzului, se repetă pasul al treilea cu un alt posibil partener, dintre cei identificați în pasul al doilea.

Pasul 4. Testarea: în cazul în care contactarea partenerului s-a finalizat cu succes, Consiliul va trebui să planifice, să deruleze și să evalueze o activitate mai simplă, pentru a vedea dacă parteneriatul este într-adevăr viabil și demonstrează că sunt șanse pentru a funcționa eficient. Această etapă este importantă pentru a evita consumul de resurse, fără predicția succesului – pe baza rezultatelor intermediare. Dacă rezultatele intermediare sunt încurajatoare, relația dintre Consiliul Elevilor și partenerul respectiv se va intensifica și va căpăta o nouă dimensiune, specifică pasului următor.

Pasul 5. Creșterea: Acest pas presupune intensificarea relațiilor, prin renegocierea celor stabilite în pasul al treilea. Aceasta demonstrează existența încrederii între Consiliu și partenerul ales. De obicei, atingerea acestui pas face posibil un parteneriat durabil și eficient.

Acești cinci pași, prezentați succint, nu sunt pași canonici, care trebuie să fie respectați întocmai. Vom constata, în multe situații că va trebui să intercalăm anumiți pași sau să includem alți pași, intermediari.

⁹² Sagawa Sh., Segal E. *Common Interest, Common Good: Creating Value through Business and Social Sector Partnerships*. Harvard Business School Press, 2000.

Formalizarea relațiilor al Consiliului Elevilor cu parteneri externi din comunitate înseamnă recunoașterea importanței *implicării, asociativității, participării active și responsabile a elevilor în mediul școlii și al comunității*. Prin asociativitate elevii pot învăța principiile și mecanismele organizării democratice a societății. În acest context, este importantă reprezentarea elevilor în diferite structuri de decizie ale școlii – consiliul clasei, consiliul școlii, consiliul de administrație etc.

Prin implicarea și participarea la viața școlară și comunitară, elevii simulează procesele elaborării, luării și evaluării deciziilor astfel își dezvoltă competențele decizionale și spiritul de responsabilitate, își dezvoltă respectul față de sine și față de ceilalți, capacitatea de a asculta opiniile celorlalți, elevii exercită statului și rolului de cetățean. Beneficiile participării elevilor se reflectă în:

- învățarea procesului democratic al guvernării și guvernantei; observarea procesului decizional din comunitate și exersarea adoptării deciziilor;
- identificarea problemelor din comunitate și a unor soluții de rezolvare a acestora;
- dezvoltarea capacităților de cooperare cu autoritățile locale, pentru rezolvarea problemelor comunității;
- dezvoltarea capacităților de evaluare a acțiunilor și programelor realizate de instituțiile comunitare;
- consilierea și orientarea altor elevi care doresc să se implice activ în viața comunității.

Angajarea elevilor și tinerilor în procesele de luarea a deciziilor a fost examinată în cadrul studiului efectuat de Institutul de Politici Publice pentru UNICEF Moldova, subiectul fiind ***Evaluarea blocajelor și barierelor de participare ale tinerilor și adolescenților din Moldova în procese de luare a deciziilor***. În acest studiu regăsim cauzele de neimplicare sau implicare redusă care au fost raportate de elevi și tineri. Autorii au identificat trei tipuri de blocaje și bariere ale implicării și participării: personale, sociale și structurale.

Neimplicarea din motive personale se explică de elevi prin: lipsa încrederii în sine, lipsa dorinței de implicare, lipsa interesului față de subiecte care, de fapt, îi vizează, convingerea că lucrurile derulează bine și fără participarea lor. Unii dintre cei neimplicați susțin că participarea la luarea deciziilor *nu este prioritate* pentru ei, comparativ cu alte angajamente asumate. O altă barieră personală este convingerea elevilor că *implicarea lor școlară și civică este inutilă*⁹³.

Elevii și tinerii care raportează bariere sociale și structurale exprimă de obicei dorința de a fi implicați, dar subliniază că au simțit că le lipseau oportunitățile: timp, resurse, experiență, putere sau cunoștințe, aceste bariere sunt percepute de tineri ca motive convingătoare pentru care participarea lor este nedorită sau inutilă. Unii elevi și tineri au văzut o legătură între neimplicarea lor și familia din care fac parte (familia dezorganizată, cu părinții migrați, cu statut socio-economic scăzut etc.) prin lipsa încurajării din partea părinților, pe de o parte, și prin stereotipurile sociale existente care cauzează marginalizarea elevilor, pe de altă parte. Unii dintre elevi și tineri explică neimplicarea sa prin deficiențele mecanismelor instituționale (procedura de selectare și criteriile de reușită academică, necesitatea de a fi prezent la ședințe, obligativitatea de a participa la multe activități în detrimentul unor pasiuni etc.)⁹⁴.

Pentru încurajarea elevilor neimplicați și pregătirea lor pentru participarea activă în luarea deciziilor, în anul 2018, a fost implementat proiectul ***Abilitarea elevilor în vederea implicării în procesul decizional la nivel de școală***, care a prevăzut antrenarea elevilor în buna guvernare a instituției de învățământ, inclusiv prin sporirea rolului Consiliului elevilor în luarea deciziilor. La finele proiectului, participanții au determinat axele prioritare și dificultățile cu privire la funcționalitatea Consiliilor elevilor, care ar fi: neacceptarea poziției elevilor de către adulți (echipa managerială, profesori, părinți) privind rezolvarea problemelor ce țin de viața școlii, nevoia de o claritate privind rolul și funcționalitatea Consiliilor, lipsa susținerii din partea adulților și favoritismul față de unii elevi în detrimentul altora, lipsa motivației de implicare în rândurile elevilor.

Astfel, vedem că elevii au nevoie de a trăi experiența implicării în acțiunea în care participarea lor în luarea deciziilor să fie sprijinită, promovată și apreciată drept eficace de către adulți. Această experiență poate fi obținută prin diferite acțiuni realizate în cadrul educației formale, neformale și nonformale.

În continuare vă propunem o activitate, scopul căreia constă în motivarea tinerilor de a se implica în procesul decizional prin intermediul Consiliului, funcțional și eficient, capabil să reprezinte interesele tuturor (Figura 30).

⁹³ Cristei A., Terzi-Barbaroșie D. *Evaluarea blocajelor și barierelor de participare ale tinerilor și adolescenților din Moldova în procese de luare a deciziilor*. Chișinău, 2018. <http://ipp.md/wp-content/uploads/2018/11/Evaluare-participare-tineri.pdf>

⁹⁴ Ibidem

Figura 30.

Activitatea „Consiliul local”¹

Obiective:

- Înțelegerea importanței libertății de exprimare și a responsabilității pentru propriile acțiuni;
- Conștientizarea faptului că fiecare opinie contează și trebuie să fie auzită atunci când se iau decizii privind implicarea și participarea elevilor în viața școlii și comunității.

Durata: 40 minute.

Materiale: Tablă, hârtie, pix, o cutie specială pentru vot (ex.: hârtie colorată); de pregătit în avans fișe cu situațiile propuse în anexă.

Cerințe pentru sala de clasă: spațiul amenajat pentru a lucra în echipe.

Descrierea activității:

- Împărțiți elevii în două echipe.
- Explicați fiecărei echipe că fac parte din Consiliul local și că vor avea de discutat o problemă care a apărut într-un oraș/o comunitate (1 situație pentru fiecare echipă, situațiile pot fi adaptate la contextul școlar, local sau la subiectul lecției).
- Repartizați fișe cu situațiile din anexă.
- Explicați fiecărei echipe, că membrii acesteia, reprezentând Consiliul local, vor susține 2 opinii/ poziții diferite privind problema pusă în dezbatere, deci, fiecare echipă se va împărți în două sub-grupe, care vor pregăti argumentele privind poziția susținută (etapele acesteia i se acordă 10 minute).
- După formularea argumentelor, urmează etapa dezbaterilor în cadrul Consiliului (echipei), clasa (cealaltă echipă) va reprezenta cetățenii și va vota cele mai convingătoare argumente.
- Acordați câte 3 minute fiecărei sub-grupe pentru a-și susține opinia. Păstrați 2 minute pentru vot după fiecare dezbatere. Odată ce fiecare situație a fost prezentată, numărați voturile fiecărei sub-grupe și discutați rezultatele.

NB. Pentru acordarea activității unui spirit de autenticitate vă propunem că Consiliile locale (echipe) să și aleagă președintele și secretarul consiliului, care vor conduce dezbaterile în cadrul echipei și vor număra voturile în urmă dezbaterilor.

NB. Observați cine vorbește în sub-grupe și cine nu. Cereți elevilor care nu au participat la dezbateri să explice care argumente au fost mai convingătoare pentru ei.

În concluzii vă propunem să realizați o discuție dirijată în baza următoarelor întrebări:

A fost dificil să susțineți o opinie? Ce simțiți când vocea îți este auzită? A fost ușor să votezi pentru unul dintre diferitele interese? De ce? În viața reală își face cineva că vocea tinerilor să fie auzită la nivelul administrației publice a districtului, comunității, orașului, la nivelul structurilor politice?

SITUAȚIA 1: Un plic extraordinar de 10.000 de euro va fi alocat unei singure asociații din cadrul orașului dumneavoastră. Primarul ezită între 2 structuri pentru alocarea grantului respectiv:

- O asociație care este implicată în protecția drepturilor animalelor și dorește să creeze un azil pentru animale fără adăpost în oraș.
- O asociație care dorește să amenajeze în orașul vostru o stație de epurare.

Populația este foarte divizată: proiectul pentru drepturile animalelor sau stația de epurare? Cetățenii vor trebui să voteze. Dorim să auzim argumentele dumneavoastră înaintea.

Grupul 1:

Voi sunteți în favoarea asociației care dorește să creeze un centru pentru animale fără adăpost. Respectarea drepturilor tuturor ființelor este esențială. Pregătiți argumentele pe care le veți prezenta concetățenilor voștri la consiliul local, pentru a îi convinge pe aceștia să vă urmeze ideile.

Grupul 2:

Voi sunteți în favoarea asociației care dorește să amenajeze o stație de epurare. Poluarea aerului este ridicată în orașul vostru, iar sănătatea localnicilor este esențială. Pregătiți argumentele pe care le veți prezenta concetățenilor voștri la consiliul local pentru a îi convinge pe aceștia să vă urmeze ideile.

SITUAȚIA 2: Orașul vostru tocmai a schimbat toate marcajele pentru a promova bunurile culturale și atracțiile turistice. Cu toate acestea, marcajele sunt scrise doar în limba majorității, numită Yakal. Mulți cetățeni din oraș vorbesc altă limbă, numită Maliny. Aceștia din urmă sunt supărați și protestează pentru că vor ca marcajele să fie traduse și în limba lor. Primarul este enervat deoarece marcajele au fost deja plătite de municipalitate. Modificarea tuturor și plata acestora a doua oară ar putea fi periculoasă pentru sustenabilitatea financiară a orașului.

Grupul 1:

Voi sunteți în favoarea modificării marcajelor. Este esențial ca toate limbile vorbite în oraș să fie reprezentate. Pregătiți argumentele pe care vi le veți prezenta concetățenilor la consiliu local, pentru a-i convinge să vă urmeze ideile.

Grupul 2:

Voi vreți să păstrați marcajele așa cum sunt. Considerați că nu merită să fie pusă în pericol sustenabilitatea financiară a orașului vostru pentru o problemă de marcaje. Vă pregătiți argumentele pe care le veți prezenta concetățenilor la consiliu local, pentru a-i convinge să vă urmeze ideile.

Este indubitabil că adulții joacă un rol esențial în obținerea experienței de implicare și participare a elevului. Reliefând atitudinea adulților privind implicarea elevului în procesul de luare a deciziei, așa vrea să mă refer la cuvintele lui De Winter, care susține că de prea mult timp, adulții au “crescut copii *mari*, prin menținerea lor *mici*”. El face referire la ideile dominante și practicile părinților și profesorilor care își cresc copiii fără a le da posibilitatea să se exprime și fără să-i implice în propria lor educație, plecând de la ideea că ei sunt prea „mici” și fără experiență pentru a putea decide cu privire la propria viață. Aceasta își găsește explicația prin faptul că implicarea copilului într-o activitate, în care, pot fi solicitate unele abilități deja formate, presupune întotdeauna și un anumit risc⁹⁵. Este de menționat, că nu doar abilitatea elevului determină implicarea și participarea sa; înclinațiile și preferințele determină tipul de activități care îi voi reuși cel mai bine elevului, și nu va provoca eșecul.

Este de datoria adultului, să aprecieze dacă riscul poate fi manageriat de către copil și prin urmare să găsească momentul potrivit fiecărei experiențe de participare. Implicarea într-o activitate, pentru care copilul nu este încă pregătit și nu are înclinație poate avea efecte contrare celor așteptate. Imposibilitatea de a-și îndeplini sarcinile în mod adecvat, duce la neîncredere în sine și la sentimentul de incapacitate (“eu nu sunt în stare de nimic”), cauzează lipsa sentimentului de înputernicire, care poate determina un comportament de autoexcludere, neapartență la un grup sau o rețea socială⁹⁶.

Vă propunem, în continuare un exercițiu care va permite să identificați tipul de activități care pot fi preferate de unii elevi și respinse de alții (Figura 31).

Figura 31.**Exercițiul: *Succesul meu contează*²**

Scrieți sau imprimați câteva exemple de participare în societate, prezentate mai jos (Exemple de forme de participare). Aranjați-le pe podea sau fixați-le pe pereți în sală de clasă, cereți elevilor să se plimbe pe lângă fișe expuse și să a aleagă pe cea față de care simte cea mai mare atracție. Invitați-i să-și împărtășească ideile despre opțiunea selectată.

Exemple de forme de participare:

- Elaborarea și semnarea unei petiții importante pentru binele comun
- Participarea la o dezbatere în școală asupra unei probleme (ex. dreptul elevilor la o educație de calitate) etc. care ar trebui rezolvată
- Acționarea într-un grup de “teatru – forum/social”
- Organizarea și participarea alegerilor în cadrul școlii, comunității
- Participarea la ședințele Consiliului administrativ al școlii
- Activități de voluntariat în comunitate
- Organizarea unei campanii pentru combaterea violenței în școli
- Susținerea cauzelor sociale pe rețelele sociale
- Organizarea unei activități caritabile pentru un coleg bolnav
- Scrierea unei scrisori către autoritățile locale care vorbește despre o problemă care încalcă drepturile omului
- Organizarea și participarea la o manifestație publică pașnică

De Winter subliniază ideea că implicarea și participarea copilului trebuie să crească odată cu vârsta și dezvoltarea sa. În această ordine de idei, așa vrea să menționez faptul, că una din sarcinile ce stau în față Consiliului ca unei structuri de organizare a copiilor și adolescenților este învățarea și dobândirea *competențelor pentru viață*; elevii au posibilitatea de a lucra în echipă, de a gestiona un buget, de a organiza acțiuni de fundraising

⁹⁵ De Winter M. *Children as Co-citizens. Children's and Youth-Participation as a Social Perspective for Education*. Utrecht, De Tijdstroom, 1995.

⁹⁶ Ibidem

(colectare de fonduri), de a implementa proiecte propuse de către alți elevi, de a realiza acțiuni de consultare a opiniei, de a formula propuneri și de a le înainta. Prin Consiliul Elevilor, copiii și adolescenții formează capacități de luarea deciziilor responsabile și acest fapt contribuie enorm la formarea elevilor ca cetățeni activi, cu spirit de inițiativă. În acest context mă refer la cuvintele lui De Winter care susține că asumarea de responsabilități în cadrul structurilor asociative ajută la formarea încrederii în sine a elevului, respectului pentru propria persoană. Elevul nu mai este poziționat ca un consumator simplu al procesului educațional și a serviciilor oferite de școală, dar este văzut ca un actor activ care se implică și contribuie alături de adulți la prosperitatea școlii, comunității și societății.

În final aș vrea să redau ideea lui Clark care spune că *resursa naturală cea mai risipită și greșit folosită în lumea civilizată o reprezintă copiii și adolescenții*. Având atât de multe idei minunate, atât de multă energie și un idealism nelimitat, puterea lor de a-și impune punctul de vedere e nemărginită, ideile copiilor, opiniile și influența acestora sunt vrednice de a fi luate în considerare⁹⁷.

⁹⁷ Clark A. Listening to and involving young children: a review of search and practice. In: *Early Child Development and Care*, 156, Issue 6, London: Routledge, 2005.

III. PROIECTE EDUCAȚIONALE PRIVIND VALORIFICAREA DOMENIILOR DE PARTENERIAT DINTRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI COMUNITATE

Potrivit V. Goraș-Postică⁹⁸, componentele proiectului sunt: definirea, motivarea, proiectarea, implementarea și evaluarea. Un proiect educațional reușit include un caracter realist, complex, colectiv, unic, cuantificabil, multistadial și localizare bine determinată în timp și spațiu.

Proiectele educaționale au ca bază de pornire premisa că educația de calitate presupune aplicarea diversității prin abordarea diferențiată, prin inițierea unor proiecte în derularea cărora să fie implicați elevi, profesori de diferite specialități, alți parteneri educaționali, începând cu părinții, societatea civilă și comunitatea, inclusiv prin autoritățile publice și asociații, companii, ONG-uri, instituții publice etc. Scopul principal este implicarea cât mai activă a celor angrenați în activități specifice aceleiași tematici comune la nivel de parteneriat. Este important ca tematica să fie una motivantă și relevantă pentru toți partenerii implicați în proiect.

Activitățile din cadrul proiectelor sunt interdisciplinare, iar învățarea este abordată trans-disciplinar, contribuind formarea unor competențe durabile, de viață. În cazul proiectelor centrate pe elevi, este important ca aceștia să fie cooptați în toate etapele de realizare a proiectelor, începând de la planificarea acestora, până la evaluare și în final diseminarea rezultatelor.

Obiectivele proiectelor educaționale au în vedere:

- să faciliteze schimbul de bune practici între toți actorii sociali implicați în parteneriat;
- să ofere tuturor participanților din proiect posibilitatea extinderii cunoașterii;
- să extindă participarea școlilor precum și a celorlalți actori educaționali, în sectorul educației informale și non formale, a căror importanță este într-o continuă evoluție.

Implicarea activă trebuie să asigure:

- diferite perspective față de proiectele deja existente;
- mai puternică ancorare a proiectelor în realitatea comunității participante
- determinarea implicării cât mai multor actori relevanți ai societății în domeniul educației;
- obținerea unor rezultate sustenabile cu impact mai mare în comunitate.

În cadrul proiectelor educaționale pot fi organizate activități diverse, cum ar fi:

- întâlniri în cadrul proiectului;
- mobilități de cadre didactice;
- vizite de studiu ale partenerilor implicați în proiect;
- cercetări, studii specifice;
- activități cu scop de învățare și sesiuni de formare comune;
- seminare, conferințe, ateliere de lucru/work-shop-uri;
- școli de vară;
- tabere tematice;
- schimburi de experiență și de bune practici;
- săptămâna „școala altfel”;
- campanii de informare și conștientizare;
- publicații;
- participare la evenimente de mediu;
- schimburi de experiență cu alte instituții;
- activități cu scop evaluativ;
- activități de diseminare și valorificare a rezultatelor.

Diseminarea și valorificarea rezultatelor reprezintă o activitate importantă pentru fiecare dintre parteneri. Proiectele de responsabilitate socială vin în completarea activităților școlare cu educația din afara mediului școlar și educația familială.

Ca activitate intenționată cu o orientare fermă către a da conținut și sustenabilitate parteneriatului, dincolo de interesul imediat și conjunctural al activităților dintr-un proiect particular, oferă șansa dezvoltării competențelor elevilor și cultivarea interesului pentru anumite domenii. Ea permite exersarea unor experiențe pozitive, folosirea eficientă și atractivă a timpului liber al elevilor, dezvoltarea capacităților de lucru în echipă și de coope-

⁹⁸ Goraș-Postică V. *Teoria și metodologia proiectelor educaționale*. Chișinău, CEP USM, 2013, p. 9.

rare în rezolvarea unor sarcini de lucru mai complexe, asigură creșterea motivației intrinseci, a voinței precum și dezvoltarea unor trăsături pozitive de caracter. De asemenea, permite implicarea elevilor în activități opționale, în afara celor curriculare, antrenându-i pe aceștia în forme specifice de evaluare și apreciere a rezultatelor.

Proiectele educaționale, își aduc în mod marcant contribuția la formarea continuă a profesorilor implicați în educația școlară, cu scopul de a îmbunătăți calitatea educației școlare prin crearea de contexte practice-aplicative de învățare. În acest mod, fiecare participant este încurajat să-și perfecționeze cunoștințele și competențele de predare prin aprofundarea modului în care se realizează educația școlară, să-și valorizeze punctele tari prin asumarea conștientă a rolurilor.

În cadrul proiectelor comune, partenerii sunt într-o relație de tip „win – win”, fără câștigători, fiecare având același scop: să atingă obiectivele proiectului. Proiectele vizează obiective de interes social comun, fie local, regional sau național, proiecte putând fi inițiate de școală dar și de organizații publice, cât și private, non-profit sau comerciale.

În concluzie, proiectul, ca metodă de învățare facilitează educarea responsabilizării și a responsabilității sociale, componente ale comportamentului civic.

3.1. Componentele unui proiect educațional

Proiectul este o inițiativă în cadrul căreia resurse umane, materiale și financiare sunt organizate într-o nouă modalitate pentru a atinge un obiectiv având caracteristici bine determinate, în condițiile existenței unor constrângeri de timp și de cost; schimbarea așteptată este descrisă în termen cantitativi și calitativi.

Cinci caracteristici ale unui proiect:

1. Are un început și un sfârșit (termen limita), între aceste etape are loc o serie de activități, conform unui calendar bine stabilit;
2. Sunt folosite resurse umane, materiale, de timp, financiare, echipamente care au fost alocate special pentru proiect;
3. Rezultatele unui proiect trebuie să atingă anumite standarde de calitate și de performanță și să producă o schimbare vizibilă;
4. Proiectele urmează un plan pentru atingerea scopului și obiectivelor propuse;
5. Se creează un parteneriat în îndeplinirea obiectivelor proiectului.

Etapile unui proiect educațional:

- Identificarea nevoii de schimbare/formare/dezvoltare din cadrul instituției sau comunității;
- Planificarea scopului, obiectivelor, acțiunilor și resurselor necesare pentru rezolvarea problemei;
- Implementarea planului;
- Evaluarea intervenției și raportarea către finanțatori;
- Stabilirea modului de continuare a intervenției (dacă este necesar).

Actorii unui proiect sunt:

- Finanțatorul (Donatorul) – organizații/instituții naționale sau internaționale. Finanțatorul urmărește îmbunătățirea sau dezvoltarea anumitor elemente într-un sector sau domeniu (ex. educație, conștientizarea publicului larg asupra unei probleme de interes general, mediu, gender).
- Aplicatul / cel ce propune și dezvoltă proiectul. De regulă el este și executor, prezentând echipa ce va gestiona proiectul.
- Beneficiarul – toate categoriile implicate, care pot obține anumite beneficii. Beneficiarii sunt persoanele fizice sau juridice în folosul cărora se produce schimbarea urmărită prin proiect.
- Grupul-țintă reprezintă prin intermediul cărora proiectul își propune să producă o schimbare, obținând beneficii directe. Este grupul cărui i se adresează în mod special proiectul (elevi, profesori, vârstnici, administrația publică).
- Evaluatorul / Auditul – persoană sau organism extern care evaluează calitativ și cantitativ derularea și impactul proiectului.

Elementele unui proiect

- Scrisoarea de însoțire – cuprinde: o propoziție de început care să lege propunerea de finanțare de contacte anterioare; o descriere, pe scurt, a cererii de finanțare; o propoziție finală ce indică următorul pas ce trebuie făcut în procesul de solicitare de fonduri.
- Rezumatul reprezintă o prezentare sintetică a conținutului proiectului: etape de desfășurare, rezultate scontate, posibilități de continuare și dezvoltare a proiectului. Rezumatul da tonul proiectului

și atitudinea celui ce citește, oferă un cadru pentru detaliile care urmează în propunere. Rezumatul este, adesea, singura parte care se citește și poate reprezenta singurul criteriu în funcție de care este aprobat sau respins un proiect.

- Motivația sau cadrul general (background) descrie situația actuală într-un anumit loc și perioadă, precum și strategia prin care se ajunge de la această situație actuală nesatisfăcătoare la situația de dorit. Pentru aceasta se enunță și se justifică problema abordată de proiect: care este problema de rezolvat (nevoia care trebuie satisfăcută), cine o are (grup-țintă), unde și de când există (permanență sau periodică), cauze ale problemei, consecințele nerezolvării, de ce strategia aleasă de noi este capabilă să o rezolve (succese anterioare, resurse, atitudini) și cum o va rezolva. Pentru sprijinirea afirmațiilor se prezintă date concrete, ușor verificabile: studii, analize statistice, cercetări în domeniu, chestionare, articole de presă, aprecieri ale unor experți.

Scopul reprezintă ținta, ceea ce urmează a fi atinsă printr-o metodologie specifică; reprezintă o stare dorită care trebuie maximizată sau un efect nedorit care trebuie minimizat. Scopul trebuie să fie generic, clar exprimat, realist și în legătură cu prioritățile de finanțare pentru care se aplică. Scopul răspunde la întrebarea unde vrem să ajungem?

Recomandări: este recomandat să fie un singur scop, să fie concis, să fie realist, să facă apel la valori generale umane.

Obiectivul este un rezultat concret ce va fi obținut, măsurabil, limitat în timp și care marchează un progres în atingerea scopului. Pe măsură ce obiectivele sunt îndeplinite, distanța între stadiul actual și scop se micșorează. Fiecare obiectiv trebuie să fie SMART, adică trebuie să fie:

- Specific, direct legat de scop;
- Ușor de măsurat, evaluabil;
- Posibil de atins, realizabil, tangibil;
- Realist, să rezolve o problemă reală – legat de lumea reală, utilitate practică;
- Cu o determinare de timp clară, posibil de atins într-o perioadă de timp.

Fiecare obiectiv trebuie să fie clar definit, exprimat în termeni preciși, să se refere la un singur comportament specificat în termeni măsurabili, să fie formulat ca rezultat final, nu ca activitate (se evita folosirea prepoziției „prin” în formularea obiectivelor).

Exemple:

- Formarea a 15 profesori în perioada...;
- Creșterea cu 30% a elevilor beneficiari ai centrului de informare în perioada...;
- Stabilirea de contacte cu alte 3 organizații cu preocupări similare;
- Crearea unui centru educațional în localitate;
- Mediatizarea rezultatelor obținute în 4 zile. Obiectivele proiectului se cuantifică prin indicatori care măsoară performanțele.

Tipuri de indicatori:

- Indicatori de rezultate – măsoară gradul de îndeplinire a obiectivelor și se exprimă prin rezultatele obținute. Există o corelare între rezultate și obiective.
- Indicatori de eficiență – corelare între costuri și rezultatele așteptate.
- Indicatori de proces – indică dacă activitatea evoluează conform planului, dacă sunt respectate termenele limită, orarul, bugetul, nivelul de calitate. Exemple de indicatori: numărul participanților, cantitatea și calitatea bunurilor sau serviciilor oferite, banii folosiți pentru fiecare activitate, opiniile participanților și organizatorilor despre program, modificările de atitudine sau de comportament.

Activitățile (modalitățile de acțiune) – reprezintă pașii pentru realizarea obiectivelor ce conduc la îndeplinirea scopului. Fiecare activitate trebuie corelată cu cel puțin un obiectiv.

Dacă o activitate nu poate fi legată de atingerea nici unui obiectiv, trebuie reformulate obiectivele sau renunțat la activitatea respectivă. Pot exista mai multe mijloace de acțiune pentru atingerea aceluiași obiectiv.

Este preferabilă prezentarea planificării sub formă de tabel în care sunt cuprinse: enunțul activității (urmărindu-se secvența, conexiunea logică între activități, scală de timp), perioada, locul de desfășurare, persoana/persoanele responsabile și resursele necesare (de personal, de timp, financiare și materiale). Prin citirea acestui tabel se găsesc răspunsurile la următoarele întrebări: *ce? Cine? De ce? Cu ce? Cum? Unde? Când?* Atunci când numărul obiectivelor este mare (peste 4-5 obiective), acestea devin redundante, pot fi asimilate activităților, ceea ce creează confuzii și dovedește inconsistența proiectului.

Resursele necesare sunt reprezentate prin resursele umane, materiale, financiare și de timp estimate a fi utilizate pentru desfășurarea optimă a proiectului. Resursele disponibile sunt resursele proprii ale școlii/

organizației și cele care pot fi atrase din partea altor finanțatori sau a partenerilor. Acestea se regăsesc în buget și în capitolul referitor la partenerii la proiect. Cofinanțarea proiectului este un avantaj în obținerea de fonduri, datorită plusului de credibilitate adus.

Grupul-țintă reprezintă persoanele (altele decât echipa de proiect) prin intermediul cărora proiectul își propune să producă o schimbare. Audiența primară – persoanele asupra cărora se acționează pentru producerea schimbării dorite (de exemplu elevii din mediul rural); Audiența secundară – persoanele care exercită influență directă asupra audienței primare sau sunt în contact direct cu aceasta (de exemplu profesori, părinți, redactori mass-media, lucrători în administrația publică); Audiența terțiară – persoanele care influențează mediul în care se va produce schimbarea urmărită de proiect, dar care nu au contact direct cu audiența primară (factori de decizie educațională).

Beneficiarii sunt persoanele fizice sau juridice în folosul cărora se produce schimbarea urmărită prin proiect. Beneficiarii direcți reprezintă segmentul de populație care beneficiază în mod direct, nemijlocit de rezultatele/efectele proiectului. Beneficiarii indirecti reprezintă segmentul de populație care beneficiază în mod indirect de rezultatele/efectele proiectului, ținând cont de efectul multiplicativ. Persoanele implicate în implementarea proiectului sunt persoanele din echipa de conducere a proiectului, colaboratorii, evaluatorii, voluntarii etc.

Impactul se referă la modul în care proiectul va influența situația actuală a grupului-țintă, a beneficiarilor și a societății românești în ansamblul ei. De asemenea, se are în vedere contribuția proiectului la dezvoltarea și implementarea politicii finanțatorului, precum și posibilitatea de replicare și de extindere a rezultatelor.

Monitorizarea este procesul de colectare și analiză a datelor despre modul de derulare a proiectului. Diagnoza dă răspunsuri la întrebarea „care este starea la acest moment și oferire informații pentru corectarea mersului lucrurilor. Metode: observații, interviuri, discuții de grup, chestionare, statistici.

Evaluarea – reprezintă măsurarea, aprecierea și interpretarea datelor în scopul emiterii de judecăți de valoare privind progresul înregistrat în atingerea obiectivelor. Evaluarea răspunde la întrebarea „cum vi se pare că a mers?” și oferă feedback pentru proiectele viitoare. Evaluarea rezultatelor indică măsura în care proiectul a avut efectul scontat (dacă au fost îndeplinite sau nu obiectivele). Aceasta se bazează pe culegerea datelor înainte și după activitate și compararea lor pentru a vedea care sunt schimbările cauzate de proiect.

Evaluarea proiectului arată dacă activitățile planificate au urmat linia participanți – timp – buget – rezultate. Metode de măsurare: înregistrări (lista prezență, rapoarte zilnice, liste de control, chestionare, teste de verificare a cunoștințelor, discuții focalizate, interviuri individuale, sondaje de opinie pe eșantion de grup-țintă, observare sistematică a comportamentului. Exemplu de indicatori: numărul de persoane formate / participante la un curs, număr de manuale/publicații editate, tirajul, numărul de cereri de participare la un curs, numărul de cursuri nou create, cunoștințele/abilitățile dobândite de persoanele formate.

Continuarea și dezvoltarea proiectului oferă o imagine asupra perspectivelor proiectului după terminarea finanțării, referitoare la extinderea lui și la posibilitățile de autosusținere financiară.

Diseminarea rezultatelor reprezintă modalități de diseminare: conferință de presă, interviuri, reportaje, articole, mape de prezentare, afișe, fluturași, pliante, bannere, alte materiale promoționale.

Anexele cuprind orice informație suplimentară cerută de către finanțatori, alte elemente care ar veni în sprijinul proiectului: studii, cercetări, opinii, date statistice etc. Nu este recomandat să fie un material supradimensionat în anexe sau prea multe trimiteri la anexe, existând riscul derutării evaluatorului. Foarte utilă poate fi o schemă generală în care este prezentat contextul proiectului, legătura cu alte proiecte derulate sau ce vor fi propuse spre finanțare, rezultate scontate.

Evaluarea externă a unui proiect educațional – este realizată de persoane (firmă, asociație) ce nu participă la realizarea proiectului, pentru obiectivitate. Sunt luate în considerare următoarele elemente:

- Motivația proiectului – argumentată pe baza unei analize de nevoi;
- Obiectivele proiectului – dacă sunt clar precizate și corespund nevoilor;
- Descrierea activităților – concrete, reale, concordante cu obiectivele;
- Relevanța proiectului pentru dezvoltarea instituției (coerența proiectului cu filosofia Programului în care se integrează);
- Produsele finale – dacă sunt relevante pentru tema proiectului, au potențial de diseminare și transferabilitate în alte contexte educaționale;
- Diseminare – dacă există un plan de diseminare a rezultatelor proiectelor și a experienței pozitive în școală, în comunitatea educațională, în comunitate;
- Evaluare și monitorizare – dacă există un plan de evaluare/monitorizare a progresului proiectului, a impactului proiectului asupra elevilor, profesorilor;
- Descrierea impactului proiectului asupra diferitelor categorii de beneficiari cărora li se adresează proiectul: elevi, profesori, instituții, părinți, comunitate etc.;

- Dimensiunea europeană – evidențierea clară a acesteia la nivelul temei, parteneriatului, activităților propuse și produselor finale;
- Integrarea proiectului în curriculumul școlar – descrierea modului în care proiectul se integrează în curriculumul școlar;
- Parteneriatul – descrierea rolului fiecărui partener, a strategiei cooperare efective și a unei distribuiri echilibrate a sarcinilor de lucru între parteneri;
- Participarea elevilor în proiect – descrierea modului de participare a elevilor în toate etapele proiectului de la planificare până la implementare și evaluare;
- Utilizarea noilor tehnologii (descrierea tehnologiilor noi utilizate);
- Concordanța dintre programul de activități propus prin proiect și estimările bugetare corespunzătoare⁹⁹.

3.2. Proiect educațional: *Extinderea fondului forestier și crearea spațiilor verzi*

Obiectivul general al proiectului	Susținerea educației ecologice prin Amenajarea spațiilor verzi din curtea Liceului Teoretic „.....” cu specii dendrofloricole în interes educativ și recreativ.
Obiective specifice ale proiectului	<ul style="list-style-type: none"> • Obiectivele specifice ale proiectului: • Cunoașterea mediului prin stimularea curiozității pentru investigarea realității înconjurătoare. Formarea și exersarea unor abilități practice în scopul realizării unor obiecte funcționale. Crearea unei atitudini pozitive față de natură prin realizarea unor activități de educație ecologică; • Stabilirea/elaborarea unor repere teoretic-practice de integralizare a formării conștiinței ecologice la liceeni, formării conștiinței ecologice la liceeni; • Creșterea rolului școlii în formarea unei noi atitudini/conștiințe ecologice; • Formarea conștiinței ecologice ecocentrice, care determină co-evoluția favorabilă a omului/societății umane și a naturii; • Crearea unui catalizator pentru predarea Ecologiei; • Dezvoltarea unui model cultural prin care profesorii și liceenii să-și definească nevoile, să identifice modalități de rezolvare și să se implice în găsirea oportunităților de finanțare și realizare efectivă a acestora; • Depășirea unei rămăneri în urmă a Instituției în ceea ce privește accesul la un spațiu verde; • Cultivarea spiritului civic prin implicarea locuitorilor în acțiuni de voluntariat pentru înfrumusețarea Liceului și pentru crearea unui mediu sănătos de petrecere a timpului liber pentru toate vârstele; • Crearea unui cadru favorabil recreării fizice și psihice a cadrelor didactice și a liceenilor; • Educarea estetico-ecologică a liceenilor; • Asigurarea experienței practice a învățării, prin contactul direct cu componentele mediului, dezvoltarea abilității de culegere a datelor și de investigație pe teren, stimularea preocupării față de mediu; • Îmbunătățirea aspectului peisagistic al Liceului Teoretic „.....”.
Activități	<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea spațiilor verzi și popularizarea biodiversității biologice în cadrul Liceului Teoretic „.....”; • Parcul trebuie să fie îngrădit, folosind gard viu; • Vom sădi arbori și arbuști decorativi; • Vom semăna iarbă pentru gazon; • Suprafața va fi preconizată pentru fotbal, tenis de câmp și volei; • Terenul sportiv va fi înconjurat de scaune și material săditor; • Înființarea spațiilor verzi și popularizarea biodiversității biologice în cadrul Liceului Teoretic „...”; • Politica educațională actuală acordă o atenție deosebită educației ecologice; • Pentru atingerea acestui obiectiv trebuie să-i facem pe elevi să conștientizeze că omul, ca specie biologică, este dependent de natură și că nu poate trăi în afara ei.

⁹⁹ Andrașanu A., Lițoiu N., Palcu D.V., Piperca S.E. Școala și comunitatea locală. Implicarea școlii în dezvoltarea durabilă din zonele cu arii protejate. Ghidul profesorilor – Module educaționale. București. Editura: Amanda, 2010.

Beneficiarii	Elevii Liceului Teoretic "...", cadrele didactice și personalul tehnic al Liceului, părinții, locuitorii sectorului.
Durata proiectului (data începerii și încheierii)	Început: 01 septembrie 2018 Sfârșit: 30 decembrie 2019
Suma totală a Proiectului	000 000,00 lei
Suma solicitată de la Primărie	000 000,00 lei
Contribuția beneficiarului	00 000,00 lei
Categoria proiectului (mic/mare)	Se include numărul de semnături colectate – 200 de semnături.

Descrierea detaliată a proiectului

Rezumatul Proiectului

Într-un paragraf descrieți scopul, activitățile și rezultatele așteptate a acestui Proiect. Completați această secțiune după ce veți completa celelalte secțiuni ale prezentului formular.

Tipul proiectului

Finanțarea proiectelor pentru implementarea strategiilor, programelor și planurilor naționale de protecție a mediului, standardelor și a normativelor pentru construcția și participarea prin cote – părți la construcția obiectivelor de protecție a mediului (inclusiv finanțarea lucrărilor de proiectare și implementare a proiectelor în domeniul alimentării cu apă și canalizare, finanțarea lucrărilor de colectare și sortare a deșeurilor și susținerea îterprinderilor de prelucrare sau de neutralizare a lor, finanțarea lucrărilor de ameliorare a calității bazinului aerian).

Esența proiectului

Suprafața terenului preconizat pentru amenajare este de 1,2 ha, solurile sunt cernoziom tipic și carbonat cu proprietăți fizice bune. Terenul proiectului este plan fără semne de eroziune. Apele subterane se află la o adâncime de 20-25 m. Proiectul are ca scop crearea unui microclimat adecvat recreării fizice și psihice a elevilor și cadrelor didactice, îmbunătățirea aspectului peisagistic al instituției, precum și educarea estetică și ecologică a liceenilor.

Rezultatele reale și efectul ecologic

Ridicarea nivelului de cultură ecologică în rândul liceenilor prin implicarea lor în activitățile de amenajarea a spațiului preconizat (curățirea zonei înainte de amenajare, sădirea materialului săditor, îngrijirea plantelor). Încurajarea procesului de înverzire a liceului. Liceenii vor participa la activitatea de înverzire. Fiecare dintre ei având dreptul să scrie numele lui în dreptul arborelui din parc. Crearea și amenajarea unui teren sportiv, încurajând și educând elevii să ducă un mod de viață sănătos, prin jocurile de fotbal și volei, cât și asigurarea unui spațiu special pentru copii, asigurându-le securitatea. Promovarea implementării proiectului de mediu, în care spațiul verde va aduce un aport major în formarea educației ecologice a liceenilor și a populației, orientată spre problemele complexe ale mediului din Republica Moldova, dar și spre noile orientări din domeniul ecologiei din Europa. Îmbunătățirea aspectului peisagistic al Instituției; Înverzirea teritoriului Liceului. Atingerea obiectivului principal a proiectului prin îmbunătățirea aspectului estetic al teritoriului și încadrarea tuturor elementelor existente într-un peisaj unic ce va contribui la educația ecologică și crearea condițiilor favorabile pentru publicul larg, îngrijirea la nivel înalt a colecțiilor de plante nou create. Crearea unui sistem amplu și funcțional de lucru pe tot parcursul existenței spațiului verde. Adaptarea la noile standarde europene de calitate a produsului ecologic oferit. Încurajarea mobilității populației în scopul implicării în educația ecologică.

Rezultate reale și efectul de protecție a mediului

Ridicarea nivelului de cultură ecologică în rândul liceenilor, prin implicarea lor în activitățile de construcție/amenajarea a parcului (curățirea zonei înainte de amenajare, sădirea materialului săditor, organizarea unui program de curățire a parcului). Încurajarea procesului de înverzire a liceului. Liceenii vor participa la activitatea

de înverzire. Fiecare dintre ei având dreptul să scrie numele lui în dreptul arborelui din parc, va trebui să sădească un alt copac pe teritoriul liceului Promovarea implementării proiectului de mediu, în care spațiul verde va aduce un aport major în formarea educației ecologice a liceenilor și a populației, orientată spre problemele complexe ale mediului din Republica Moldova, dar și spre noile orientări din domeniul ecologiei din Europa. Valorificarea rezultatelor prin Excelență – promovată în toate domeniile; Tradiție – pentru valorile profesionale și culturale ale parcului; Inovare – în educație, pentru o societate bazată pe cunoaștere; Responsabilitate – pentru acțiunile individuale și cele în serviciul societății; Respect – față de natură și diversitatea culturală a Republicii Moldova. Valorificarea potențialului resurselor vegetale existente în scopul reproducerii și asigurării continuității. Creat un cadru adecvat recreării fizice și psihice a cadrelor didactice, elevilor și liceenilor. Educarea estetic-ecologică a liceenilor și elevilor. Protecția și conservarea biodiversității și asigurarea unui mediu sănătos pentru elevii, liceenii și cadrele didactice din cadrul Instituției Publice. Ca urmare a acestuia, atingerea obiectivului principal a proiectului prin îmbunătățirea aspectului estetic al teritoriului și încadrarea tuturor elementelor existente într-un peisaj unic ce va contribui la educația ecologică și crearea condițiilor favorabile pentru publicul larg. îngrijirea la nivel înalt a colecțiilor de plante nou create. Crearea unui sistem amplu și funcțional de lucru pe tot parcursul existenței spațiului verde. Adaptarea la noile standarde europene de calitate a produsului ecologic oferit. Încurajarea mobilității populației în scopul implicării în educația ecologică. Explorarea cadrului curricular al disciplinelor școlare Geografie, Chimie, Biologie, Limba și Literatura română pentru stabilirea valorilor aferente educației ecologice a liceenilor; Explorarea cadrului experimental al educației ecologice și stabilirea valorilor cadrelor didactice în formarea conștiinței ecologice a liceenilor; Modelizarea integralității componentelor teleologică, axiologică și metodologică a educației ecologice a liceenilor în cadrul celor patru discipline școlare; Integralizarea experimentală a formării conștiinței ecologice la liceeni; Promovarea ideii de identificare a conștiinței ecologice ca atitudine ecologică și cercetarea conștiinței ecologice prin manifestările concrete ale atitudinii; Stabilirea unui sistem de cunoștințe, capacități și atitudini/comportamente aferente educației ecologice a liceenilor.

Relevanța Proiectului

Care este cererea pentru acest proiect și ce nevoi locale vor fi abordate? Descrieți inițiativele relevante ale altor actori. De ce este importantă implementarea Proiectului (obiectiv și nu subiectiv).

În Liceul Teoretic „...” se promovează activ educația ecologică a elevilor. A devenit tradiție Lunarul Ecologic ce se desfășoară în fiecare an în luna aprilie. În cadrul acestui lunar se organizează diverse activități ecologice, cum ar fi: Concurs de postere, Concurs de erudiție, vizionare film, Atelier de lectură, Concurs „Desen pe asfalt”, ore la dirigenție, activități practice de curățenie și de înverzire a curții noastre. Elevii participă cu plăcere la aceste activități organizate de cadrele didactice în parteneriat cu părinții. De fiecare dată părinții se implică activ, oferă sprijin și sunt motivați în participarea la toate activitățile cu caracter ecologic ce se propun.

Din inițiativa unor profesoare s-au realizat mai multe proiecte ecologice împreună cu elevii și părinții.

Liceul Teoretic „...” își propune să amenajeze spațiul din curtea instituției de învățământ. Liceul își asumă responsabilitatea de a petrece de 2 ori pe an bilunarul ecologic pe suprafața amenajată. Astfel, vom educa în tânăra generație o cultură participativă în procesul de înverzire a liceului, cât și vom antrena responsabilitatea lor în procesul de ocrotire a mediului înconjurător. Anual, LT „...” va organiza un program de curățire a curții, prin stabilirea unui grafic fix de curățire a zonei, distribuind această responsabilitate pe clase. Liceul va asigura colectarea gunoiului din urne săptămânal. De asemenea, administrația liceului va angaja o persoană care se va ocupa de cosirea ierbii pe perioada de vegetație și îngrijirea plantelor plantate. Întreg teritoriul va fi îngrădit prin construcția unui gard verde.

În scopul creării unui cadru adecvat practicării unor activități recreative și sociale, pentru elevii, liceenii și cadrele didactice cât și pentru a îmbunătăți aspectul estetic al liceului e oportună crearea și amenajarea de spații verzi. Asortimentul de plante decorative utilizat în crearea de spații verzi cuprinde variate specii, forme, ceea ce va servi în calitate de suport didactic pentru desfășurarea lucrărilor practice la disciplinele biologie și botanică, ecologie, deasemenea va contribui la îmbogățirea cunoștințelor elevilor, precum și la educarea ecologico-estetică a acestora. Apărarea și îmbunătățirea calității mediului înconjurător, menținerea echilibrului ecologic, prin protecția, conservarea și dezvoltarea spațiilor verzi și a cadrului natural din cadrul Liceului, trebuie să constituie o preocupare permanentă a administrației Instituției. Prezentă reglementează administrarea spațiilor verzi, obiectiv de interes public, în vederea asigurării calității factorilor de mediu și stării de sănătate a elevilor, liceenilor și a populației. Pentru procurarea materialului săditor va fi organizat tender.

Obiectivul general al proiectului

Care este obiectivul pe termen lung al proiectului?

Susținerea educației ecologice prin amenajarea spațiului verde din curtea LT „...”.

Obiectivele specifice ale proiectului

- Descrieți obiectivele specifice (pași necesari pentru a realiza scopul) ale proiectului?
- Înființarea spațiilor verzi și popularizarea biodiversității biologice în cadrul Liceului Teoretic „...”;
- Parcul trebuie să fie îngrădit, folosind gard viu;
- Vom sădi arbori și arbuști decorativi;
- Vom semăna iarbă pentru gazon;
- Suprafața va fi preconizată pentru fotbal, tenis de câmp și volei;
- Terenul sportiv va fi înconjurat de scaune și material săditor;
- Înființarea spațiilor verzi și popularizarea biodiversității biologice în cadrul Liceului Teoretic „...”;
- Politica educațională actuală acordă o atenție deosebită educației ecologice;
- Pentru atingerea acestui obiectiv trebuie să-i facem pe elevi să conștientizeze că omul, ca specie biologică, este dependent de natură și că nu poate trăi în afara ei;
- Obiectivele cadru ale proiectului: Cunoașterea mediului prin stimularea curiozității pentru investigarea realității înconjurătoare. Formarea și exersarea unor abilități practice în scopul realizării unor obiecte funcționale. Crearea unei atitudini pozitive față de natură prin realizarea unor activități de educație ecologică;
- Stabilirea/elaborarea unor repere teoretic-practice de integrare a formării conștiinței ecologice la liceeni, formării conștiinței ecologice la liceeni;
- Creșterea rolului școlii în formarea unei noi atitudini/conștiințe ecologice;
- Formarea conștiinței ecologice ecocentrice, care determină co-evoluția favorabilă a omului/societății umane și a naturii;
- Crearea unui catalizator pentru predarea Ecologiei;
- Dezvoltarea unui model cultural prin care profesorii și liceenii să-și definească nevoile, să identifice modalități de rezolvare și să se implice în găsirea oportunităților de finanțare și realizare efectivă a acestora;
- Depășirea unei rămăneri în urmă a Instituției în ceea ce privește accesul la un spațiu verde;
- Cultivarea spiritului civic prin implicarea locuitorilor în acțiuni de voluntariat pentru înfrumusețarea Liceului și pentru crearea unui mediu sănătos de petrecere a timpului liber pentru toate vârstele;
- Crearea unui cadru favorabil recreării fizice și psihice a cadrelor didactice și a liceenilor;
- Educarea estetic-ecologică a liceenilor;
- Asigurarea experienței practice a învățării, prin contactul direct cu componentele mediului, dezvoltarea abilității de culegere a datelor și de investigație pe teren, stimularea preocupării față de mediu;
- Îmbunătățirea aspectului peisagistic al Liceului Teoretic „...”.

Activitățile Proiectului

Prezentați lista activităților cu detalii specifice pentru fiecare activitate, incluzând locul desfășurării, numărul participanților, metodologia, subiectele puse în discuție etc. Descrieți acțiunile relevante care au fost realizate de alți actori în acest domeniu. Asigurați-vă că femeii și bărbații, în egală măsură vor fi implicați și vor beneficia din activitățile proiectului.

Liceul Teoretic „...” își propune să amenajeze spațiul din curtea instituției de învățământ. Liceul își asumă responsabilitatea de a petrece de 2 ori pe an bilunarul ecologic pe suprafața amenajată. Astfel, vom educa la tânără generație o cultură participativă în procesul de înverzire a liceului, cât și vom antrena responsabilitatea lor în procesul de ocrotire a mediului înconjurător. Anual, LT „...” va organiza un program de curățire a curții, prin stabilirea unui grafic fix de curățire a zonei, distribuind această responsabilitate pe clase. Liceul va asigura colectarea gunoiului din urne săptămânal. De asemenea, administrația liceului va angaja o persoană care se va ocupa de cosirea ierbii pe perioada de vegetație și îngrijirea plantelor plantate. Întreg teritoriul va fi îngrădit prin construcția unui gard verde.

Nr d/o	Denumirea lucrărilor	Perioada de executare	Responsabil
1.	Pregătire plantelor pentru sezonul de vegetație, descoperirea plantelor. Afânarea solului și combaterea buruienilor.	martie; mai-septembrie	Personalul liceului, liceenii
2.	Plantarea plantelor	octombrie-martie	Personalul liceului, liceenii
3.	Pregătirea plantelor pentru perioada de iarnă	octombrie	Personalul liceului, liceenii
4.	Lucrări de tăiere și formare a plantelor	martie-aprilie	Personalul liceului, liceenii
5.	Pregătire plantelor pentru sezonul de vegetație, descoperirea	martie	Personalul liceului, liceenii
6.	Udarea plantelor	mai-septembrie	Personalul liceului, liceenii
7.	Pregătirea plantelor pentru repausul vegetativ, mușuroirea, acoperirea	octombrie	Personalul liceului, liceenii
8.	Curățarea terenului de resturi vegetale.	după necesitate	Personalul liceului, liceenii

Specialiștii implicați în realizarea proiectului:

În realizarea proiectului își vor aduce aportul personalul tehnic, cadrele didactice, elevii Liceului Teoretic "...", precum și colectivul de părinți.

Graficul de realizare a lucrărilor

Etape de implementare	Anul 2018-2019, lunile											
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Perioada de pregătire		*	*	*	*				*	*	*	
2. Asigurarea:				*	*	*	*	*	*	*	*	
organizatorică	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
tehnică												*
3. Realizarea		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Durabilitatea Proiectului

Cum va asigura proiectul durabilitatea rezultatelor?

După obținerea finanțării și implementarea proiectului se vor desfășura activități și lucrări de educare a elevilor în spiritul dezvoltării durabile a societății, prin metode de educație ecologică participativă și democrată; întreținerea spațiilor verzi amenajate pentru asigurarea durabilității proiectului, vor fi etichetate grupele de arbori și arbuști plantați, cu mențiunile, denumirea științifică, denumirea populară, zona de origine.

Buget

Bugetul va include toate taxele și impozitele.

Nr	Categoria de cheltuieli pentru	Prețul unei unități	Numărul total de unități necesare	Costul total	Contribuția instituției	Alte surse (se indică)	Suma solicitată de la Primărie
1	Lucrări (se specifică)						
	Colectarea și evacuarea deșeurilor de diferită origine	0,33	1,20 ha	4000,00	4000,00		
	Crearea expozițiilor	0,50	1,20 ha	6000,00	6000,00		
	Nivelarea solului săpat sau arat, teren fără curățire	27,31	200 m ²	5462,00	5462,00		
	Săparea manuală a gropilor poligonale pentru plantări izolate	22,05	30 m ³	663,00	663,00		

	Plantări cu balot de pământ, executate manual la arbori și arbuști, conifere și foioase	10,70	412 buc.	4000,00	4000,00		
	Udarea arborilor și arbuștilor plantați	8,63	695 buc.	6000,00	6000,00		
	Paza și protecția	360,00	24 luni	7200,00	7200,00		
	Total			33325,00	33325,00		
2	Tehnică (denumirea tehnicii, perioada de arendă, ore/km)						
	Total	-	-	-	-	-	-
3	Transport (tipul mijlocului de transport, ore/km)						
	Total	-	-	-	-	-	-
4	Utilaj, materiale (se specifică denumirea, cantitatea)						
	Buxus sempervirens Blauer Heinz	114	150	17100			17100
	Cotoneaster procumbens Streib's Findling	136	50	6800			6800
	Crataegus laevigata Paul's Scarlet	492	20	9840			9840
	Euonymus fortunei Emerald'n Gold	124	150	18600			18600
	Fraxinus excelsior Globosa	518	25	12950			12950
	Morus alba Globosa	569	20	11380			11380
	Sofora japonica Pendula	624	40	24960			24960
	Hosta var.	138	60	8280			8280
	Juniperus x media Old Gold	371	30	11130			11130
	Juniperus scopulorum Mo-onglow	439	40	17560			17560
	Picea pungens	528	10	5280			5280
	Thuja occidentalis Danica	479	40	19160			19160
	Thuja occidentalis Smaragd	641	60	38460			38460
	Total			234825,0	33325,00		201500,00
5	Servicii (se specifică)						
	Total						
6	Combustibil (marca, litri)						
	Total						
7	Deplasări						
	Total						
8	Alte cheltuieli (se specifică)						
	Total						
9	Total pe proiect	-	-	234825,0	33 325,00		201500,0

Datele de contact ale reprezentanților grupului de inițiativă

	Numele	Adresa de e-mail	Telefon mobil
Liderul grupului@Yahoo.Com	060 00000
Persoana alternativă@Gmail.Com	079 00000

3.3. Proiect educațional: *Părinți din nou la școală!*

Identificarea problemei

Având în vedere modificările survenite în ultimii ani în școală se constată că părinții întâmpină dificultăți în educarea copiilor.

Argument

Părinții trebuie să știe cum să-și educe și să-și ajute copiii, în orice situație. Au probleme, dar nu au curajul de a le spune, ori nu-și dau seama că au probleme.

Sedintele cu părinții au doar rol de informare, părinții nu știu să folosească informațiile în beneficiul copiilor. Când sunt chestionați, fie oral, fie scris, răspund cu teamă, nu sunt sinceri sau nu știu să răspundă. Există o colaborare excelentă cu părinții, dar unilaterală: feed-back-ul nu se realizează, sunt foarte buni executanți, vor să ajute, se implică, dar nu știu „cum” și „când” să facă ceea ce este potrivit unei situații. În prezent se pune din ce în ce mai mare accent pe conceptul de educație permanentă, care este chiar o necesitate astfel, educarea părinților după principii științifice de psihopedagogie devine o necesitate.

Familia este primul inițiator socio-cultural al copilului, iar școala constituie experiența de viață a acestuia în societate.

Părinții sunt preocupați în a-și clarifica și înțelege importanța educației în familie și a colaborării cu școala ca parteneri, conștientizând deopotrivă necesitatea coerenței influențelor educative ale tuturor factorilor care acționează asupra copiilor.

Noutatea acestui parteneriat este de a păstra cât mai eficient legătura părinte-profesor: întâlniri lunare, afișarea lucrărilor copiilor, evaluări periodice, participarea la activități demonstrative, procurare de material informațional necesar proiectelor tematice, activități opționale, activități extracurriculare, serbări, evenimente socio-culturale, email-uri cu materialele informative și educative trimise de profesoare.

Chestionarele aplicate și discuțiile periodice individuale/de grup au evidențiat diversitatea părerilor părinților legate de stabilirea unor reguli și limite în comportamentul propriilor copii. Acțiunile derulate ne-au întărit convingerea că fără stabilirea unui sistem unitar de cerințe în școală și în familie, colaborarea dintre cei doi factori educaționali ar rămâne fără rezultatele scontate.

Durata: 1 an școlar (septembrie – mai)

Grupul-țintă:

- Copiii;
- Părinții copiilor;
- Profesorii;
- Director.

Beneficiari:

- 1) Direcți: copiii.
- 2) Indirecți: părinții, școala, comunitatea locală.

Locul desfășurării: Liceul Teoretic, r-nul

Obiectiv general: Dezvoltarea la părinți a abilităților de a interacționa și empatiza cu cadrele didactice și proprii copii.

Obiective specifice:

- Conștientizarea progresului sau eșecului copilului, a schimbărilor survenite în evoluția lui, nevoile, încrederea în forțele proprii;
- mbunătățirea abilităților de consiliere și relaționare cu familia, îndeosebi cu familia în situații de criză;
- Promovarea unor schimbări în mentalitatea tradițională în raport cu poziția copilului în familie;
- Dezvoltarea unor atitudini stimulative și suportive în rândul părinților, bunicilor, cadrelor didactice, asistenți sociali;
- Promovarea principiilor democratice în relația părinte-copil;
- Implicarea unui număr mai mare de părinți, bunici sau alți membri ai comunității în educația copiilor;
- Dezvoltarea la părinți/bunici a unor abilități de bază de care au nevoie pentru a influența pozitiv comportamentul copiilor;
- Cunoașterea unor metode și procedee pentru a preveni agresivitatea copiilor;
- Descoperirea de către părinți a tipului de părinte pe care îl reprezintă, autocunoașterea părinților;

- Dialogul deschis între părinți despre subiecte tabu privind climatul familial;
- Să conștientizeze necesitatea derulării acestui proiect de parteneriat;
- Să stabilească reguli pentru activitatea zilnică a copilului ce vor fi respectate de ambele părți;
- Să se implice în atragerea de resurse (financiare și/sau materiale) necesare unei mai bune desfășurări a actului educațional;
- Realizarea schimbului de opinii în ceea ce privește necesitatea unui mediu educativ sănătos;
- Existența unui consens între părinți referitor la stabilirea, aplicarea și respectarea unor reguli de comportament ale copilului.

Parteneri:

- Profesori;
- Părinți;
- Asistent medical;
- Psiholog.

Resurse:

1) *Umane:*

- Părinții elevilor, care vor avea un rol hotărâtor în reușita proiectului;
- Elevii;
- Profesorii care predau la clasă;
- Director.

2) *Materiale:*

- Sala de clasă;
- Calculator;
- Proiector;
- Imprimantă;
- Materiale informative, pliante, chestionare;
- Aparat foto, camera video.

Activități propuse:

- Meseria de părinte;
- Cum îți educi copilul. Câteva idei de educație a copilului tău;
- Alături de școală;
- Trăim în lumea reală;
- Putem crește copii buni într-o lume negativă!

Etape de implementare a proiectului:

- Achiziția echipamentelor și instruirea personalului;
- Efectuarea sondajului;
- Anunțarea scopului invitației;
- Evidențierea necesității proiectului: motivația, argumentul;
- Anunțarea obiectivelor;
- Prezentarea ofertei, care poate fi îmbogățită sau transformată, în funcție de opțiunile, sugestiile părinților;
- Anunțarea titlului proiectului, ca o concluzie a activității;
- Desfășurarea acțiunii;
- Consilierea părinților;
- Chestionar adresat părinților;
- Oferirea spațiului pentru întruniri și discuții;
- Crearea de resurse;
- Colaborarea cu alte instituții și organizații;
- Concluzii. Măsuri de lucru în viitor.

Modalități de realizare a obiectivelor:

- Popularizarea evenimentelor din cadrul calendarului propus;
- Organizarea de: activități practice și aplicații pe teme specifice întâlnirilor dintre parteneri;
- Întâlniri cu reprezentanții comunității locale;
- Expoziții de pliante.

Modalități de monitorizare și evaluare a rezultatelor:

- Panou al activității cu părinții;
- Mapa părinților;
- Rapoarte de evaluare;
- Chestionare;
- Fișe de evaluare a activităților;
- Portofoliul proiectului;
- Inventar cu bune practici;
- CD-ul care să cuprindă întreaga activitate desfășurată în cadrul proiectului;
- Expoziții tematice.

Impactul implementării proiectului asupra grupului-țintă, asupra școlii și asupra comunității:

- Părinții vor ști „ce”, „cum”, „când” să facă cu ceea ce știu, în educarea copiilor;
- Va spori încrederea în ceea ce face școala;
- Va crește prestigiul școlii în comunitate.

Modalități de continuare după încheierea proiectului:

Activitatea va continua prin includerea acesteia în Planul managerial al școlii în anii școlari ce vor urma. Activitatea va continua prin organizarea de activități școlare și extrașcolare în care vor fi implicați părinți, bunici, alți membri ai comunității care vor fi incluse în Planul de activități extracurriculare al școlii.

Activități de promovare:

- Mediatizare, diseminare;
- În timpul proiectului și după încheierea acestuia: album cu fotografii.

Condiții contractuale:

- Programul de activități va fi stabilit în comun;
- Programul poate suferi modificări pe parcursul semestrului, dacă este în interesul unei mai bune funcționări;
- Fiecare parte poate să vină cu completări sau cu modificări, cu condiția să anunțe la timp;
- În organizarea activității la clasă, va fi acceptată și prezența părinților care doresc să participe sau să se implice;
- La sfârșitul semestrului, se va face evaluarea activității de proiect.

Activități de informare:

- Informarea părinților cu privire la documentele de reformă curriculară, obiectivele urmărite și politicile educaționale ale acestor unități de învățământ;
- Consultarea părinților în stabilirea „Curriculumului la decizia școlii”, disciplinele opționale, alcătuirea schemelor orare, a programului instructiv – educativ și a activităților extracurriculare;
- Activități interactive sub formă de dezbateri – mese rotunde;
- Activități pentru atragerea unor surse extrabugetare;
- Organizarea și desfășurarea unor programe artistice cu copiii;
- Activități extracurriculare organizate și desfășurate împreună cu părinții;
- Activități educative desfășurate cu părinții și specialiști.

Calendarul de activități

Nr crt.	Conținutul activității	Modalități de realizare	Participanți	Perioada
1	Necesitatea parteneriatului școala – familie	Referat: „Parteneriatul școală– familie”; chestionar părinți.	Părinți Copii Profesor Directorul școlii	Septembrie
2	Colaborarea părinților cu școala	Lectorat cu părinții; Întâlnire și dialog; Prezentare PowerPoint; Dezbateri.	Părinți Psiholog Profesor	Octombrie

3	Particularitățile de vârstă ale copiilor	Portofoliul familiei.	Părinți Copii Profesor	Noiembrie
4	Comunicarea în familie	Studiul de caz.	Părinți Profesor	Decembrie
5	Conflictul în familie și aplanarea lui	Prezentare PowerPoint; Dezbateri.	Părinți Copii Profesor	Ianuarie
6	Regimul sănătos de viață în familie	Studiul de caz. Prezentare PowerPoint.	Părinți Profesor	Februarie
7	Comportamente evazioniste ale copiilor	Lectorat cu părinții; Întâlnire și dialog; Prezentare PowerPoint; Dezbateri.	Părinți Copii Profesor	Martie
8	Percepția și acțiunea	Întâlnire și dialog; Filmulețul „Percepția”.	Părinți Copii Profesor	Aprilie
9	Protecția copilului	Lectorat cu părinții; Întâlnire și dialog; Prezentare PowerPoint; Dezbateri.	Părinți Profesor	Mai
10	Cum a fost împreună?	Chestionar; Întâlnire și dialog.	Părinți Copii Profesor	Iunie

3.4. Proiect educațional: *Parteneriate – calea spre dialog*

Provocările cu care se confruntă fiecare țară în prezent sunt dictate de necesitatea de a deveni o societate a cunoașterii și a asigura că cetățenii ei sunt înzestrați cu cunoștințe, competențe și calificări de care vor avea nevoie pe parcursul vieții. Marea provocare a educației și învățământului în ultimii ani este dacă el va putea oferi condițiile pentru realizarea personală și dezvoltarea de-a lungul vieții (*capital cultural*); potențarea unei cetățenii active și inclusive (*capital social*); „angajabilitate” (*capital uman*), capacitatea de a obține un loc decent pe piața muncii.

Transformările sociale din ultimii ani, inclusiv din cadrul sistemului de învățământ, din Republica Moldova au determinat modificări în abordarea și aplicarea conceptului de *educație*.

Direcțiile prioritare de politici, aprobate de către R. Moldova în acest sens vizează:

- proiectarea de strategii și acțiuni educative care să promoveze parteneriatul dintre sistemul educațional și reprezentanții pieței muncii menit să contribuie la generarea unei oferte educaționale care va corespunde cantitativ, calitativ și structural necesarului de forță de muncă (Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2012-2020);
- reconsiderarea Planului-cadru de învățământ din perspectivele: integrării disciplinelor școlare, introducerea noilor discipline actuale pentru dezvoltarea elevilor; promovarea curriculumului la decizia scolii; realizarea activităților de antreprenoriat în sistemul de învățământ;
- promovarea principiilor scolii prietenoase elevului: realizarea drepturilor copilului, participare democratică, securitate personală, implicarea comunității în guvernarea școlii.

Un rol deosebit în acest context revine consolidării parteneriatelor actuale din învățământ. Parteneriatele actuale din învățământ activează într-un cadru legal bazat mai mult pe premisa că doar statul este principalul beneficiar al educației. În consecință, rolul parteneriatelor existente deseori se reduce la efectuarea anumitor plăți, formale sau informale, fără ca beneficiarii direcți și indirecti ai educației, și anume – elevii, studenții, părinții, absolvenții, angajatorii, comunitățile etc. să poată influența în mod real și pozitiv starea lucrurilor din instituțiile de învățământ.

Este necesară instituționalizarea, prin stipulări explicite în cadrul normativ-juridic, a mecanismelor de consultare periodică a opiniei elevilor, studenților, părinților, patronatelor, referitor la toate aspectele vieții din

instituțiile de învățământ. Este necesară crearea unui cadru instituțional, care ar asigura participarea *de facto* a acestor beneficiari la gestionarea procesului educațional, implicarea lor în luarea deciziilor, evaluarea rezultate-
lor activității instituțiilor de învățământ.

O importanță deosebită revine și schimbării percepției școlii ca și „consumator” de resurse în contribuitor activ în comunitate prin susținerea inițiativelor de antreprenariat social; responsabilizarea financiară a elevului; formarea la elevi a unei culturi financiare; competențelor antreprenoriale; pregătirea subiecților educaționali pentru a adopta decizii care au consecințe financiare.

Scop: consolidarea și dezvoltarea parteneriatelor între structurile guvernamentale, autoritățile locale, societatea civilă, familie și copil, în vederea realizării unei educații de calitate relaționată cu cererea economică și asigurarea creșterea participării comunității la guvernarea școlii.

Obiectivul 1: Cadru instituțional al unităților școlare asigură participarea *de facto* a beneficiarilor direcți și indirecti ai educației elevi, studenți, părinții, absolvenți, angajatori, comunitățile etc. să poată influența în mod real starea lucrurilor din instituțiile de învățământ.

Acțiuni:

1. Sensibilizarea opiniei publice cu privire la rolul parteneriatelor în procesul de asigurare a unei educații de calitate;
2. Activități de pledoarie pentru implicarea actorilor comunitari în viața școlii;
3. Facilitarea procesului de creare a unor rețele locale de sprijin comunitar cu implicarea școlii;
4. Consolidarea capacităților de relaționare cu părinții în vederea implicării lor pozitive în viața școlii;
5. Organizarea de întruniri de diseminare și schimburi de experiență la nivel de raion privind promovarea parteneriatelor în educație;
6. Editarea revistei: Parteneriate locale.

Obiectivul 2: Dezvoltarea curriculumului la decizia școlii în baza principiilor școlii prietenoase elevului, și anume: realizarea drepturilor copilului, participare democratică, securitate personală, implicarea comunității în guvernarea școlii etc.

Acțiuni:

1. Suport metodologic pentru implementarea curriculumului la decizia școlii din perspectiva școlii prietenoase copilului;
2. Suport metodologic managerilor instituțiilor de învățământ în organizarea evenimentelor dedicate Educației sociale și financiare;
3. Suport cadrelor didactice în organizarea conferinței video cu copiii, tinerii care sărbătoresc *Ziua/săptămâna Internațională a Educației financiare* din alte țări;
4. Organizarea unei conferințe naționale cu participarea diferitor actori (șefi ai Organelor Locale de Specialitate în domeniul învățământului, directori de unități școlare, cadre didactice, diriginți, copiii, părinții elevilor), agenți economici, APL-uri, alte structuri privind promovarea parteneriatelor locale.

3.5. Proiect educațional: „Săptămâna Internațională a Educației Financiare”

Ce este Săptămâna Internațională a Educației Financiare?

Săptămâna Internațională a Educației Financiare este o inițiativă internațională civică, bazată pe parteneriate atât public-private, cât și de liberă asociere a societății civice și instituțiilor private responsabile social care înțeleg importanța Educației Financiare în societatea contemporană.

Ce evenimente pot fi organizate cu ocazia Săptămânii Internaționale a Educației Financiare?

În primul rând, în perioada premergătoare *Săptămânii Educației Financiare* partenerii care sunt interesați de dezvoltarea educației financiare în Republica Moldova au ocazia să se întâlnească atât cu grupul de inițiativă, cât și între ei, pentru a identifica ce aport pot oferi pentru o activitate sau alta, a identifica în ce proiecte de durată ar dori să participe și sub ce formă, ce parteneriate ar dori să creeze.

În aceeași perioadă, vor fi identificate resursele disponibile – atât resursele de expertiză, spațiu și timp, cât și resursele umane și financiare care pot fi alocate proiectelor și activităților. Intențiile părților vor fi stabilite în scrisori de intenție, care vor ajuta mult la conjugarea efortului partenerilor din diferite domenii.

Plan general de desfășurare „Câștigă mai mult, cheltuiește mai puțin”

Pregătirile organizatorice

Partenerii sociali ce și-au anunțat interesul, împreună cu grupul coordonator vor identifica proiectele și activitățile în care sunt interesate cât și resursele disponibile. Vorbind de resurse înțelegem atât resursele de expertiză, competență, spațiu, timp, cât și resursele umane și financiare ce pot fi alocate proiectelor și activităților alese.

Intențiile părților vor fi stipulate în planuri de activitate concrete și certe, care vor contribui mult în conjugarea eforturilor diferitor parteneri din diferite domenii în desfășurarea activităților.

I zi

Ziua Ușilor deschise a partenerilor sociali

Este stabilită organizarea Zilei Ușilor Deschise la Banca Națională, care va fi vizitată de elevi și părinți din diferite scoli. În această zi credem că este util ca și alți parteneri să facă cunoștință unii cu alții. Colaboratorii instituțiilor financiare să viziteze școlile, să facă cunoștință cu profesorii și elevii, să le povestească elevilor despre activitatea instituției, despre evenimentele ce se vor desfășura cu suportul instituției. Dacă este posibil, și acest lucru nu ar perturba activitatea instituției, copiii însoțiți de către diriginții de clasă pot face vizite în instituții.

Șase zile de educație financiară

Organizarea în instituțiile de învățământ preuniversitar a activităților interdisciplinare axate pe tematica Educației financiare. Activitățile au loc sub motoul: „Partenerul tău financiar”.

Scopurile activităților se propun a fi următoarele:

- Inițierea elevilor în crearea unei relații formalizate (documentară) cu o instituție financiară;
- Conștientizarea valorii monetare a contractului, documentului financiar, hârtiei de valoare;
- Familiarizarea elevilor cu serviciile și produsele financiare;
- Conștientizarea faptului că banca este un partener pentru activitățile sale în viață;
- Responsabilizarea socială și financiară a elevilor.

De asemenea este salutară organizarea în această perioadă în unitățile de învățământ a concursurilor, victorinelor, sesiunilor de alfabetizare pe tematica Educației financiare.

Activitățile care se propun pentru realizare în instituții de învățământ trebuie să fie însoțite și de un proiect didactic corespunzător. În anexa nr.2, poate fi găsită descrierea mai multor activități de acest gen, pentru care deja sunt elaborate proiecte didactice și este aprobată valoarea lor educativă.

Conferință video internațională

Participarea instituțiilor de învățământ general la conferința internațională video a copiilor din diferite țări care sărbătoresc Ziua Internațională a Educației Financiare.

Scopul activităților: responsabilizarea socială și financiară a copilului, formarea la elevi a unei culturi financiare, a competențelor antreprenoriale și de integrare incluziune socială.

Ziua Finală

Organizarea Conferinței dedicate Educației financiare. Conferința se va desfășura în două secțiuni. Prima secțiune, cea profesională, va fi destinată partenerilor sociali cu participarea persoanelor de răspundere din sistemul financiar și educațional, corpului de experți din domeniu, reprezentanți a societății civile și mass-media. În cadrul acestei secțiuni va fi realizată retrospectiva activităților precedente, și se vor stabili intențiile partenerilor sociali pentru perioada următoare.

A doua secțiune va fi secțiunea festiva, la care corpului profesional se vor alătura și copiii, care vor fi menționați și premiați pentru cele mai bune activități, idei, proiecte, realizări.

Lista mențiunilor și premiilor va fi stabilită în cadrul perioadei de pregătire în măsura intențiilor și resurselor identificate.

În aceeași zi în instituțiile de învățământ vor avea loc întruniri de totalizare a activităților precedente, cu mențiuni și premieri dacă este cazul.

Partenerul tău financiar

Activitățile de educație financiară a elevilor organizate în cadrul Săptămânii Internaționale de Educație financiară au ca scop formarea unei culturi financiare în rândul elevilor, astfel încât acestea să conștientizeze beneficiile unei educații financiare pentru activitățile de zi cu zi.

Proiectele didactice a acestor activități includ următoarele **scopuri educative**:

- Inițierea elevilor în crearea unei relații formalizate (documentară) cu o instituție financiară;
- Conștientizarea valorii monetare a contractului, documentului financiar, hârtiei de valoare;
- Familiarizarea elevilor cu serviciile și produsele financiare;
- Conștientizarea faptului că banca este un partener pentru activitățile sale în viață;
- Responsabilizarea socială și financiară a elevilor;
- Explicarea rolului banului ca măsura unui lucru util ce se câștigă prin autoorganizare, efort și inteligență.

Familiarizarea elevilor cu instrumentul bancar: cec de plată

Pe parcursul Săptămânii Internaționale a Educației Financiare, elevii vor acumula puncte, pentru acțiuni clar definite de personalul didactic cu acordul băncii. Profesorul le va acorda elevilor un punctaj care va fi structurat ierarhic. Primii 10-15 elevi din această ierarhie vor primi un „cec virtual” pe care Banca X îl va onora în prezența părinților copilului ori la sediul băncii, ori în colectivul școlar.

Scopul educativ realizat:

- Conștientizarea valorii monetare a documentului financiar, hârtiei de valoare;
- Conștientizarea faptului că banca este un partener pentru activitățile sale în viață;
- Responsabilizarea socială și financiară a elevilor;
- Explicarea rolului banului ca măsura unui lucru util ce se câștigă prin autoorganizare, efort și inteligență.

Concursul pentru cunoașterea termenilor financiari

Concursul pentru cunoașterea termenilor financiari se va desfășura la nivel de școală. Se va constitui o comisie de concurs formată din cadre didactice și reprezentanți ai instituției partener. Membrii comisiei de concurs vor formula o listă de întrebări axate pe terminologia financiară (de exemplu: ce înseamnă gaj, cambie, andosare etc. sau diferite produse financiare).

Ierarhia premiilor se va stabili în ordinea descrescătoare a punctelor obținute. Pentru primele locuri se vor acorda premii. La alegerea Băncii, învingătorului concursului i se va oferi un cec sau o carte de credit cu o imagine personalizată.

Scopul educativ realizat:

- Alfabetizarea elevilor în domeniul financiar.

Băncile și produsele financiare

În baza asaltului de idei, și a materialelor promoționale colectate, elevii vor elabora idei de produse financiare. Un juriu de experți financiari va aprecia aceste idei și va acorda premii pentru cea mai viabilă idee, pentru cea mai năstrușnică idee etc.

Forma de organizare și conținutul concursului poate varia, spre exemplu cel mai bun slogan de promovare a unui anumit produs financiar.

Scopul educativ:

- Alfabetizarea elevilor în domeniul financiar;
- Familiarizarea elevilor cu serviciile și produsele financiare.

Investighează Banca din localitate

Această activitate va conține trei etape:

1. La prima etapă, elevii vor avea sarcina să elaboreze un portofoliu care va conține produse financiare oferite de diferite bănci.
2. La etapa a doua, elevii vor avea sarcina să analizeze o fișă de lucru care va conține analiza diferitelor produse financiare. În baza informației colectate la prima etapă și a analizei produselor financiare din fișa de lucru, elevii vor avea sarcina să identifice cel mai potrivit produs pentru ei și să argumenteze de ce au ales acest produs.
3. La etapa a treia elevii vor elabora o reclamă publicitară pentru produsul selectat.

Scopul educativ:

- Alfabetizarea elevilor în domeniul financiar;
- Familiarizarea elevilor cu serviciile și produsele financiare.

Organizarea concursurilor și sesiunilor de alfabetizare financiară:

- Cele mai originale idei pentru dezvoltarea produselor financiare;
- Cea mai originală reclamă publicitară pentru o instituție financiară;
- Cel mai original Plan de Afaceri;
- Cel mai rațional buget pentru vacanță;
- Cea mai creativă pușculiță de economie etc.

3.6. Proiect educațional: A fi părinte e o artă

Scopul proiectului: Asigurarea coeziunii sociale și a unei educații de calitate prin parteneriatul școală-familie, ceea ce ar facilita dezvoltarea elevului și buna pregătire pentru viață și pentru succes în cadrul unei societăți în continuă schimbare.

Durata proiectului: anul de studii 2018-2019.

Finalitatea proiectului: elevi formați și bine pregătiți pentru viață și pentru succes, în cadrul unei societăți în continuă schimbare, prin implicarea părinților/ **partenerilor** în proiecte educaționale.

Cauze (puncte slabe):

- Implicarea slabă a părinților și a comunității în activitatea educațională;
- Incapacitatea scolii de a răspunde tuturor cerințelor actuale fără implicarea partenerilor;
- Nevoia de educare parentală.

Efecte (amenințări):

- Riscul de nerealizare a tuturor sarcinilor propuse de către școală;
- Riscul de eșuare a unor proiecte educaționale;
- Apariția unor conflicte nedorite între elev – părinte, elev – cadru didactic, cadru didactic – părinte etc.

Beneficiari: Elevii; cadrele didactice; personalul auxiliar; părinții; comunitatea locală.

Beneficiile proiectului:

- Sporirea numărului de părinți implicați în activități educaționale și în luarea deciziilor privind educarea copiilor lor;
- Îmbunătățirea practicilor de îngrijire și educație a copiilor la părinți;
- Un număr mai mare de proiecte educaționale în parteneriat cu familia și alți factori interesați de buna pregătire a elevilor pentru viață și pentru succes în cadrul unei societăți în continuă schimbare;
- Împărtășirea valorilor și bunelor practici educaționale.

I. Parenting

Scop	Dezvoltarea abilităților parentale în vederea susținerii dezvoltării fizice, emoționale, sociale și intelectuale ale copilului, oferindu-i o bună educație la diferite vârste.
Obiective specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Consilierea/informarea/consultarea părinților în vederea susținerii dezvoltării fizice, emoționale, sociale și intelectuale ale copilului; • Sensibilizarea părinților cu privire la nevoia de formare a abilităților parentale; • Analizarea problemelor legate de educarea copiilor la diferite vârste • Evaluarea celor mai eficiente strategii educaționale de asigurare a succesului școlar; • Promovarea modalităților de învățare pe parcursul vieții; • Valorificarea experiențelor pozitive în educația copilului; • Dobândirea de către părinți a unor abilități care să sprijine formarea de comportamente adecvate la copii, pentru relaționarea mai bună a acestora în cadrul grupurilor; • Informarea părinților cu privire la strategiile de cunoaștere a copilului.

Activități	Termeni	Resurse		Responsabil	Rezultate așteptate
		Umane	Materiale		
Diagnoza/analiza de nevoi la acest compartiment	Până la implementarea proiectului	Diriginții	Chestionare	Director adjunct pentru educație	Cadre didactice Părinți informați
Crearea grupului de lucru pentru proiectarea activităților de pedagogizare a părinților la nivel de școală/ clasă/ părinte	Pentru anul de studii	Cadre didactice și manageriale Părinți Elevi Experți	Computer Xerox Hârtie	Director adjunct pentru educație	Proiect de educare parentală/ pedagogizare a părinților
Dezvoltarea abilităților de lucru a cadrelor didactice cu adulții: părinții/partenerii	Lunar	Experți	Fișe Postere Lecturi	Director	Cadre didactice formate
Crearea atelierului/ centrului de consiliere a părinților	Lunar	Diriginții de clasă Psihologul Experți / specialiști din diferite domenii	Fișe Postere Mape Portofolii	Director Director adjunct	90% de părinți informați/ pedagogizați
Ateliere tematice	Lunar	Cadre didactice, Experți	Fișe Postere	Director adjunct pentru educație Diriginți	Documentarea, informarea părinților, diriginților

II. Comunicarea

Scop	Realizarea unei bune comunicări și fiabile cu toți părinții elevilor din școală
Obiective specifice	identificarea punctelor tari și a punctelor slabe în domeniul relațiilor și ale comunicării cu partenerii/familia; dezvoltarea cunoștințelor și abilităților cadrelor didactice în domeniul comunicării și relaționării interpersonale; informarea părinților referitor la programul școlar și progresele copiilor; diminuarea momentelor de tensiune în cadrul întâlnirilor cu părinți; crearea rețelelor de socializare on-line, grupurilor Chats; evaluare eficienței parteneriatului școală–familie.

Activități	Termeni	Resurse		Responsabil	Rezultate așteptate
		Umane	Materiale		
Crearea grupului de părinți în rețea de socializare	Septembrie 2018	Cadrele didactice Experți	Invitații Scrisori Rețele	Profesorul de informatică	Rețea de socializare
Ziua părintelui în școală	Săptămânal	Diriginții	Prospect Publicații Pliante	Echipele manageriale	Diminuarea conflictelor, rezolvarea de probleme
Crearea unei baze de date a părinților	Sem. I 2017-2018	Cadre didactice și manageriale	Mape Rețele	Director Profesorul de informatică	Baza de date
Identificarea temelor de interes comun al părinților	August 2018	Cadre didactice și manageriale,	Chestionare Discuții Dezbateri	Diriginte Director adjunct pentru educație	Diminuarea momentelor de tensiune în cadrul întâlnirilor cu părinți

III. Voluntariat					
Scop	Implicarea elevilor și familiilor în realizarea proiectelor comunitare și a acțiunilor de voluntariat				
Obiective specifice	Promovarea oportunităților de implicare în proiecte/activități de voluntariat; Implicarea părinților în activități extracurriculare/extrașcolare comune; Diseminarea către comunitatea școlară și către comunitatea locală a unor modele de bună practică în domeniul adaptării curriculumului școlii la contextul local și la realitate; Promovarea imaginii școlii.				
Activități	Termeni	Resurse		Responsabil	Rezultate așteptate
		Umane	Materiale		
Atelier de lucru „Rolul nostru în comunitate” (a determina ce proiecte comunitare se cer realizate)	August 2018	Cadre didactice și manageriale, părinți, elevi, experți	Chestionare Dezbateri	Diriginte Director adjunct pentru educație	Proiecte educaționale la nivel de comunitate Discuții
Șezătoare cu ocazia unei sărbători	Conform calendarului literar	Cadre didactice și manageriale, părinți, elevi,	Conform necesităților	Diriginte Director adjunct pentru educație Părinți	Valori culturale integrate
Excursie la muzeu	Conform calendarului Proiectării de lungă durată	Cadre didactice Specialiști Părinți	Conform necesităților	Diriginte Profesor	Valori culturale integrate
Inițierea proiectului comun „Un atelier tehnologic de nota 10”	August 2018	Profesorii de ed. tehnologică Maestri în artă Părinți	Lemn Hârtie Hârtie color	Profesorul de educație tehnologică Director adjunct pentru instruire	Atelier tehnologic amenajat

IV. Învățarea acasă					
Scop	Dezvoltarea abilităților parentale în vederea acordării sprijinului în realizarea temelor pentru acasă				
Obiective specifice	sensibilizarea părinților cu privire la nevoia de sprijin a copilului la realizarea temelor pentru acasă; identificarea problemelor cu care se confruntă copiii în realizarea temelor; optimizarea modalităților de lucru acasă; evaluarea celor mai eficiente strategii educaționale de lucru acasă; identificarea modalităților de promovare a creșterii motivației în realizarea temei de acasă.				
Activități	Termeni	Resurse		Responsabil	Rezultate așteptate
		Umane	Materiale		
Master class „A învăța să înveți”	Lunar	Cadre didactice Părinți Elevi	Spațiu Hârtie Carioci	Director adjunct	Tehnici de învățare
Proiect „Din experiența mea”	Octombrie	Cadre didactice și manageriale Părinți Specialiști	Conform necesităților	Conducătorul de proiect	Stiluri/modalități eficiente de învățare, experiențe

Dezbateri, „Dezvoltarea creativității elevilor”	Noiembrie	Cadre didactice și manageriale Părinți Specialiști	Proiector Laptop Film Fișe	Director adjuncț Diriginții	Prezentări
---	-----------	--	-------------------------------------	--------------------------------	------------

V. Luarea deciziilor

Scop	Implicarea părinților în luarea deciziilor privind procesul educațional pentru oferirea unei educații de calitate				
Obiective specifice	<ul style="list-style-type: none"> – Asigurarea unui mediu socio-afectiv favorabil pentru implicarea părinților în luarea deciziilor; – Dezvoltarea unui management activ-participativ; – Creșterea calității procesului decizional 				
Activități	Termeni Umane	Resurse		Responsabil	Rezultate așteptate
		Materiale			
Masă rotundă cu membrii Consiliului părintesc	Lunar	Membrii consiliului părintesc Cadre didactice și manageriale	Proiector Laptop Film	Președintele Consiliul părintesc Director	Decizii Prezentări
Ședință cu părinții	Septembrie Noiembrie Ianuarie Martie Mai	Cadre didactice și manageriale Părinți Specialiști	Flipchart Marchere Hârtie	Director Diriginții	Transparență în luarea deciziilor
Ședința Consiliului de Etică	La necesitate	Membrii Consiliului de etică Părinți Elevi Cadre didactice	După necesități	Președintele comisiei	Relații bune cadru didactic-părinte

VI. Colaborarea cu comunitatea

Scop	Consolidarea partenerilor în contextul asigurării coeziunii sociale				
Obiective specifice	<ul style="list-style-type: none"> – Antrenarea familiei în dezvoltarea parteneriatului școală și comunitatea locală pentru buna funcționare a instituției de învățământ; – Identificarea problemelor comunității care pot fi soluționate prin proiecte de parteneriat; – Implicarea structurilor asociative ale elevilor și ale părinților în elaborarea proiectelor educaționale; – Identificarea unor soluții care să contribuie la atragerea unor parteneri capabili să susțină activități centrate pe adaptarea la context a curriculumului la decizia școlii; – Valorificarea capacităților și culturii comunității. 				
Activități	Termeni	Resurse		Responsabil	Rezultate așteptate
		Umane	Materiale		
Dezbateri, „Oferte educaționale în școala contemporană”	August	Membri ai APL Cadre didactice Părinți Elevi Specialiști în domeniu	Flipchart Marchere Hârtie	Director	Moțiuni Soluții Acord de parteneriat

Atelier. Elaborarea proiectului de caritate în ajun de Paști. „Un zâmbet pentru fiecare Om ”	Martie	Cadre didactice Părinți Elevi	Calendar Hârtie	Diriginții claselor VII-VIII	10-12 familii vulnerabile ajutate
Masă rotundă. Promovarea unui mod sănătos de viață	Aprilie – Mai	Cadre didactice Specialist în domeniu	Flipchart Marchere Hârtie Film	Diriginții claselor liceale	Pliante Comunitate informată

Modalități de monitorizare și evaluare a rezultatelor proiectului:

- rapoarte semestriale;
- grilă de monitorizare;
- fișă de evaluare a activității;
- portofoliul proiectului;
- scenarii didactice;
- chestionare.

Impactul implementării proiectului asupra grupului-țintă (părinților), asupra elevilor, asupra școlii, asupra altor parteneri:

- copiii mai motivați spre învățare;
- copiii se vor mobiliza pentru a obține rezultate mai bune la învățătură;
- copiii se vor bucura de interesul părinților pentru activitatea lor la școală;
- copiii vor descoperi în părinți adevărați prieteni;
- copiii vor avea mai multe posibilități de implicare în viața comunității;
- interesele școlii promovate de părinți ca pe propriile lor interese;
- relații cadru didactic–părinte–elev mai bune;
- părinți mai receptivi la cerințele școlii;
- părinții vor acorda sprijinul necesar mai eficient copiilor;
- părinții se vor instrui și se vor educa alături de copiii lor;
- școala va avea în părinți sprijin în instruire și educare;
- școala va avea o mai bună imagine în comunitate;
- cadrele didactice vor fi, cel puțin, mulțumite de interesul părinților;
- partenerii implicați vor avea o viziune reală asupra eforturilor școlii în instruirea și educarea elevilor, părinților;
- cetățeni activi capabili să se integreze ușor în societate etc.

Popularizarea și diseminarea proiectului

- prin intermediul părinților;
- prin mass-media;
- plasare pe site-ul școlii, facebook;
- activități de publicitate;
- afișe, poster, pliante;
- activități extrașcolare.

IV. VALORIFICAREA VOLUNTARIATULUI ÎN INSTITUȚIILE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GENERAL

4.1. Aspecte conceptuale și normative ale voluntariatului

Voluntariatul este activitatea destinată să promoveze și să îmbunătățească calitatea umană a vieții. Acesta este considerat ca un serviciu în interesul societății prin renunțarea la interesele proprii și dedicarea aptitudinilor personale sau experienței câpătate, care în schimb, în locul banilor, redau un sentiment de auto-realizare și respect. Potrivit *Legii voluntariatului*, **voluntariatul** este participarea benevolă la oferirea de servicii, cunoștințe și abilități sau la prestarea unor activități în domenii de utilitate publică, din proprie inițiativă, a persoanei denumită voluntar. Voluntariatul poate fi desfășurat în baza contractului de voluntariat sau în afara acestuia.¹⁰⁰

Potrivit rezultatelor chestionării cadrelor didactice, voluntariatul este asociat în special cu activitate benevolă și neremunerată.

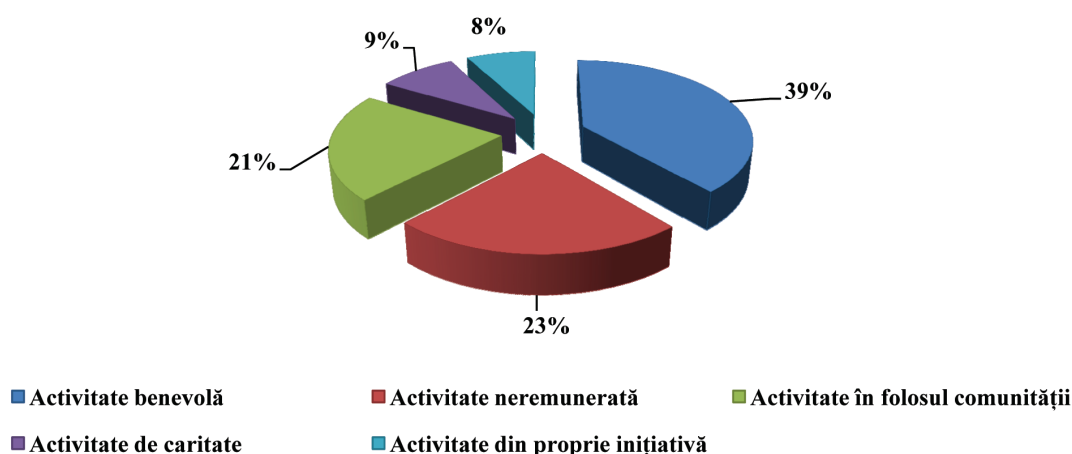

Figura 32: Ce înțelegeți prin activitatea de voluntariat?

Referindu-ne la beneficiile aduse de voluntariat tinerilor, menționăm următoarele:

- voluntariatul este un aspect-cheie al cetățeniei active și al democrației, precum și al dezvoltării personale, întruchipând valori ca solidaritatea și nediscriminarea, contribuind la dezvoltarea democrației participative și la promovarea drepturilor omului, la dezvoltarea dialogului intercultural și poate juca un rol major în combaterea prejudecăților și rasismului;
- voluntariatul este un factor esențial pentru emanciparea individuală și colectivă, pentru solidaritate, coeziune și incluziune socială;
- implicarea în activități de voluntariat poate reprezenta un mijloc important de a dobândi aptitudinile necesare pe piața forței de muncă, precum și șansa de a ocupa poziții sociale importante în cadrul comunității;
- abilitățile și competențele dobândite în timpul voluntariatului pot servi în calitate de experiență non-formală și informală, atât profesională, cât și educațională, reprezentă un avantaj suplimentar în CV-uri și în viața profesională, fiind importante pentru a-i motiva pe tineri să se implice în activități de voluntariat, pentru a genera capital social și pentru a stimula dezvoltarea societății.

În decembrie 2004, s-a decis instituirea unui cadru comunitar unic pentru transparența calificărilor și competențelor (**Europass**).¹⁰¹ Prin intermediul platformei (programului) **Europass**, orice persoană poate să-și creeze propriul *pașaport* online (Pașaportul European al Competențelor), prin intermediul căruia poate găsi un loc de muncă sau curs de formare, fie valida competențele deținute. Acest pașaport constă din cinci documente: CV Europass și Pașaportul lingvistic, create de fiecare individ și documente emise de autoritățile din domeniul educației și formării: Mobilitate Europass, Suplimentul la diplomă și Suplimentul la certificatul profesional. Toate aceste documente vizează acumularea competențelor, inclusiv în baza învățării informale și non-formale.

¹⁰⁰ *Legea voluntariatului*: Nr. 121 din 18.06.2010. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.09.2010, Nr. 179-181.

¹⁰¹ Decizia nr. 2241/2004/CE a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru comunitar unic pentru transparența calificărilor și competențelor (Europass). // JOL 390, 31.12.2004, pp. 6-20.

Recunoașterea **voluntariatului** ca formă de învățare a fost declarată o prioritate a acțiunii UE în domeniul educației și formării. Pe baza principiilor comune adoptate de către Consiliu în 2004, Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (Cedefop) a publicat „Orientările europene pentru validarea învățării non-formale și informale”, care oferă un instrument pentru dezvoltarea practicilor de certificare luând în considerare, de asemenea, sectorul voluntariatului.

La fel, la nivel european, în 2006 a fost lansat un program de acțiune în domeniul învățării continue *Programul de învățare pe tot parcursul vieții*, fiind definite competențele-cheie și strategiile de învățare pe tot parcursul vieții (Comunicarea în limba maternă; Comunicare în limbi străine; Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologie; Competențe informatice/digitale; Capacitatea de a învăța procesul de învățare / „A învăța să înveți”; Competențe sociale și civice; Spirit de inițiativă și antreprenoriat; Sensibilizare culturală și exprimare artistică).¹⁰²

Potrivit acestui program sunt recunoscute calificările și competențele dobândite prin voluntariat prin emiterea unui Certificat de competențe. Este un document emis unei persoane de către instituția gazdă, după încheierea unui stagiu de minim 120 de ore, în rezultatul prezentării portofoliului avizat de mentor.¹⁰³ Certificatul de competențe dobândite prin voluntariat asigură:

- recunoașterea neoficializată a competențelor cheie conform documentelor europene în vigoare dobândite în contexte de educație non-formală și informală prin intermediul implicării voluntare în activități din cadrul organizațiilor nonguvernamentale și organismelor instituționale sau private;
- valorizarea și valorificarea competențelor formate în contexte de voluntariat în alte contexte, simultan sau ulterior programului de voluntariat.

Menționăm că în Republica Moldova s-au înregistrat progrese semnificate, deși relativ tardive, în recunoașterea și afirmarea voluntariatului. Totodată, prevederile referitor la recunoașterea competențelor nu sunt aplicate integral, ne fiind implementate anumite mecanisme care să permită acest lucru. Astfel, **art. 6** al *Legii voluntariatului* prevede posibilitatea de a solicita de la instituția gazdă un certificat nominal și scrisori de recomandare în baza metodologiei aprobate de Guvern, prin care să se recunoască prestarea activității de voluntar și să se confirme experiența și abilitățile obținute conform prevederilor contractuale. Iar **art. 7** stipulează obligativitatea instituției gazdă de eliberare a carnetului de voluntar și a scrisorii de recomandare dacă voluntarul este implicat în activitatea de voluntariat mai mult de 20 de ore lunar.¹⁰⁴

Din februarie 2013, a fost lansată tipărirea carnetului de voluntar cu elemente de protecție „*guilloché*” de către Întreprinderea de Stat „Registru”. Din ianuarie 2015 și-a început activitatea Comisia de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat (CCIGAV). În 2017, ca urmare a modificărilor intervenite în Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova în cadrul grupului de bază 2423 „Specialiști în domeniul resurselor umane și de personal” a fost instituită ocupația de **Coordonator de voluntari**, cod 242312.¹⁰⁵

În ceea ce privește sistemul educațional propriu-zis, menționăm Rezoluția Parlamentului European referitoare la voluntariat și activitățile de voluntariat în Europa, care accentuează necesitatea promovării voluntariatului, în special în rândul elevilor, al studenților și al altor categorii de tineri, pentru a spori solidaritatea și sprijinul de care se bucură aceștia.¹⁰⁶

Implicându-se în activități de voluntariat formale (de la 14 ani), **elevii pot obține următoarele beneficii:**

- voluntariatul le oferă tinerilor care abandonează școala un mediu și activități favorabile incluziunii;
- voluntariatul este recunoscut ca fiind vectorul unor noi posibilități de învățare pentru copii cu CES;
- oferă stimulente de ordin educațional cum ar fi cursurile de instruire, trainingurile, seminarele și alte măsuri componente ale educației non formale;
- oferă șansa de a învăța cum se lucrează efectiv în proiecte;
- învață copiii să-și gestioneze timpul, să fie utili și demni de încredere;
- formează abilități de lider și capacitate mai bună de a lua decizii;
- oferă orientare în alegerea domeniului studiilor superioare;
- asigură pregătirea pentru angajare în câmpul muncii, setând obiective mai realiste în viață.

¹⁰² Decizia nr. 1720/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 noiembrie 2006 de stabilire a unui program de acțiune în domeniul învățării continue. // JOL 32, 24/11/2006, p. 0045 – 0068.

¹⁰³ Ghid pentru Recunoașterea Competențelor dobândite prin Voluntariat. <https://epale.ec.europa.eu/it/node/10611>

¹⁰⁴ Potrivit legislației, *Certificatul nominal de voluntariat* se eliberează, la cererea voluntarului, persoanelor care sunt implicate în activitatea de voluntariat mai puțin de 20 de ore lunar fără contract de voluntariat, în timp ce *Carnetul* – persoanelor implicate în baza contractului și cu activitate de peste 20 de ore lunar.

¹⁰⁵ Ghidul Coordonatorului de Voluntari din Republica Moldova. Chișinău, 2014, p. 19. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghidul_coordonatorului_de_voluntari_din_republica_moldova.pdf

¹⁰⁶ *Regulamentul de aplicare a Legii voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010*. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.03.2012, Nr. 49-52.

Cadrele didactice chestionate, consideră că pentru elevi rolul și semnificația voluntariatului ar

fi:¹⁰⁷

- Experiență/cunoștințe/abilități – 44 răspunsuri (34%);
- Empatie/receptivitate/solidaritate – 29 răspunsuri (23%);
- Comunicare/colaborare/noi prieteni – 25 răspunsuri (19%);
- Dezvoltare personală – 24 răspunsuri (18,5%);
- Spirit civic/spirit de echipă/responsabilizare – 22 răspunsuri (17%);
- Ghidare în carieră/alegerea profesiei – 9 răspunsuri (7%).

Dincolo de stimulentele menționate, practicarea voluntariatului oferă și o serie de **beneficii materiale**: Potrivit *Ghidului Coordonatorului de Voluntari din Republica Moldova*, coordonatorul de voluntari trebuie să posede instruire în următoarele domenii: managementului voluntarilor; managementului resurselor umane; comunicării; managementului de proiect; planificării strategice; formării de formatori; relațiilor cu mass-media și promovării activităților în media etc.¹⁰⁸ Astfel, această funcție sau ocupație nu implică în mod obligatoriu studii superioare, competențele fiind obținute în urma unor cursuri de formare, traininguri etc. Prin urmare, este accesibilă absolvenților de licee sau colegii, precum și poate fi atractivă pentru o serie de cadre didactice.

Regulamentul de aplicare a Legii voluntariatului asigură recunoașterea experienței obținute în cadrul activității de voluntariat ca experiență de muncă. Astfel, art. 127 stipulează: la angajarea în muncă a unui candidat sau la atestarea și promovarea unui angajat, voluntariatul prestat în sectorul public și în cel neguvernamental, confirmat prin certificatul nominal de voluntariat, scrisoarea de recomandare și carnetul de voluntar, va fi considerat de angajator ca experiență de muncă, în condițiile în care aceasta constituie criteriu de selecție.

Art. 128 prevede că în cazul în care voluntarul a activat în același domeniu cu specialitatea deținută, fapt confirmat prin carnetul de voluntar, certificatul nominal și contractul de voluntariat, perioada de prestare a voluntariatului se va include:

- a) în vechimea în muncă ce dă dreptul de a primi sporul pentru vechime în muncă;
- b) în vechimea în muncă ce dă dreptul la concediul de odihnă anual suplimentar plătit pentru vechime în muncă.

Prin urmare, elevul care și-a început cariera de voluntar la vârsta de 14 ani, la absolvirea liceului deja are un stagiu de 5 ani. La rândul său, absolvenții colegiilor sau instituțiilor superioare de învățământ cu profil pedagogic, care au prestat servicii de voluntariat în domeniul educației, vor beneficia de vechime în muncă.

Totodată menționăm că, în prezent, această prevedere nu este aplicată, deoarece nu sunt implementate anumite mecanisme care să permită acest lucru, inclusiv modificările în Codul Muncii.

Carnetul de voluntar și certificatul nominal de voluntariat, este luat în considerare la înmatricularea în instituțiile de învățământ superior, la oferirea de burse sau la cazarea în cămine studentești, în cazul acumulării punctajului egal de către doi sau mai mulți candidați și, respectiv, în cazul obținerii de către doi sau mai mulți studenți a rezultatelor de egalitate evaluate anual.

Voluntariatul prestat de studenți în scopul dezvoltării aptitudinilor și formării experienței profesionale, confirmat prin carnetul de voluntar, certificatul nominal și contractul de voluntariat este considerat practică de inițiere sau practică de licență dacă s-au confirmat cel puțin 40 de ore, 18 pentru obținerea celor 5 credite educaționale fiind necesare 150 de ore de voluntariat și îndeplinirea obiectivelor din programa stagiului de practică.

Contractul de voluntariat, certificatul nominal de voluntariat, carnetul de voluntar și scrisorile de recomandare pot fi foarte utile, în condițiile mobilității academice (în special peste hotare) sau la angajare, când experiența de muncă este un criteriu de selecție.

În ceea ce privește **motivarea profesorilor** în organizarea și desfășurarea activităților de voluntariat, situația este mai complicată, deoarece, în aspect normativ cadrele didactice nu sunt motivate să se implice în activități de voluntariat.

Potrivit **Nomenclatorului tipurilor de documentație școlară și rapoarte în învățământul general**, cadrele sunt obligate să elaboreze *Proiectări didactice ale activităților extrașcolare desfășurate conform Planului anual de activitate al instituției*. La fel, conform anexei 3, Portofoliul clasei trebuie să includă *Calendarul activităților extrașcolare la nivel de instituție/raion/municipiu cu participarea clasei pentru anul curent de studii*. Opțional, se prezintă documente ce reflectă participarea elevilor în proiecte educaționale la nivel de clasă/instituție/comunitate/naționale și internaționale ce reflectă implicarea elevilor, precum și performanțele în calitate de diriginți.

¹⁰⁷ * Situația este proprie și celor din domeniul medicinei, asistenței sociale, psihologiei etc.

¹⁰⁸ Ordinul ministrului tineretului și sportului Nr. 525 din 15.07.2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei de certificare și a modelului Certificatului de instituție gazdă a activității de voluntariat. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 15.08.2014, Nr. 238-246.

Potrivit **Regulamentului de atestare a cadrelor didactice din învățământul general**, profesional tehnic și din cadrul serviciilor de asistență psihopedagogică, se oferă două credite profesionale pentru: *Activități de voluntariat în comunitate*, sau *Activități de parteneriat cu ONG-uri de profil, activitate de voluntariat*. Aceste activități sunt opționale și nu influențează semnificativ acumularea punctajului necesar pentru atestare.

Indicatorul 2.2.5 al **Standardelor de calitate ale instituțiilor de învățământ general și instrumente de evaluare aferente acestora** stipulează: Administrația instituției de învățământ promovează participarea comunității (agenții economici, serviciile publice, ONG, voluntari etc.) la îmbunătățirea condițiilor de învățare, odihnă și relaxare și petrecere a timpului liber pentru copii.

Un document important îl reprezintă **Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general**. Astfel, **Domeniul de competență 5. Parteneriate educaționale** prevede: *Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, dezvoltând parteneriate*. El include următorii descriptori:

- 5.3.1. Implică copiii/elevii în proiecte sau acțiuni de voluntariat, organizate la nivel de clasă, instituție sau comunitate;
- 5.3.2. Încurajează, îndrumă și consultă subiecții educaționali în implementarea de proiecte și acțiuni de voluntariat, desfășurate în instituție și în comunitate;
- 5.3.3. Antrenează structurile asociative ale copiilor/elevilor și ale părinților, precum și instituțiile partenere din comunitate, în elaborarea proiectelor educaționale în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție.

Proiectul **Metodologiei de evaluare a cadrelor didactice din învățământul general** conține următoarele prevederi:

- Cadrul didactic implică elevii în activități de voluntariat la nivel de instituție, cu acordul părinților/tutorelui.
- Cadrul didactic promovează voluntariatul în rândul copiilor și, ca rezultat, există copii care participă la activități de voluntariat (din colectivul/colectivele de elevi la care predă), iar rezultatele acestor activități sunt diseminate în școală și comunitate
- Cadrul didactic sprijină, cu informații și expertiză, elevii care participă la proiecte de voluntariat desfășurate în instituție.
- Cadrul didactic sprijină, ca voluntar, cu informații și expertiză, copiii care participă la proiecte de voluntariat desfășurate în instituție.
- Cadrul didactic sprijină, ca voluntar, cu informații și expertiză, copiii și alți membri ai comunității care participă la proiecte de voluntariat desfășurate la nivel de comunitate.

Dincolo de carențele de ordin normativ, se constată și insuficiența suportului informațional și metodologic, atât în predarea, cât și practicarea voluntariatului.

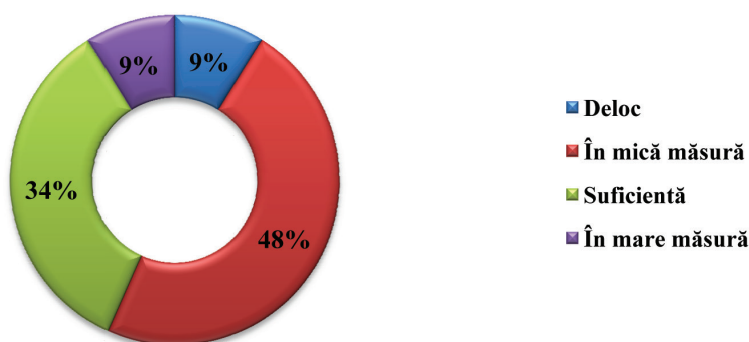

Figura 33: În ce măsură dispuneți de suficient suport informațional și metodologic pentru a organiza activități de voluntariat?

În pofida deficiențelor existente, constatăm că marea majoritate a instituțiilor din învățământul general practică și promovează activități de voluntariat, implicând activ elevii.

■ Deloc ■ În mică măsură ■ Suficientă ■ În mare măsură

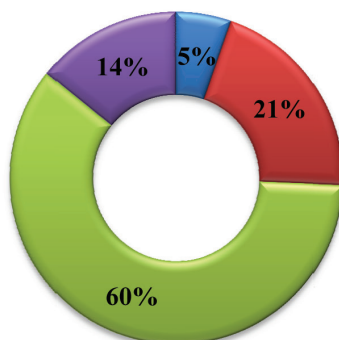

Figura 34: În ce măsură activitățile realizate în cadrul instituției încurajează implicarea elevilor în acțiuni de voluntariat?

Marea majoritate a cadrelor didactice se implică personal în activități de voluntariat.

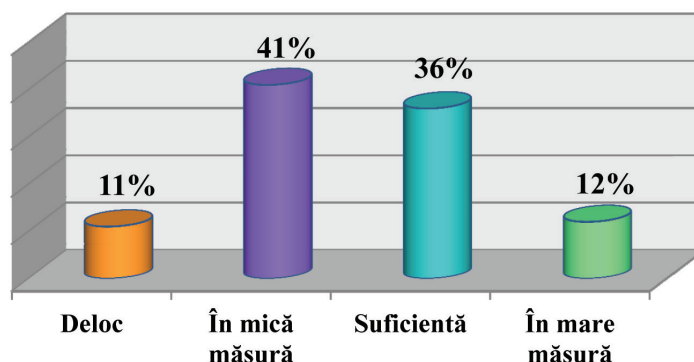

Figura 35: În ce măsură sunteți implicat personal în activități de voluntariat?

Deși, după cum am menționat, nu există mecanismul de motivare a profesorilor în vederea practicării acestui tip de activitate, deducem o serie de stimulente de altă natură, precum:

- Reconfigurarea relațiilor în cadrul colectivului pedagogic;
- Creșterea competitivității școlii și poziționarea pe piața serviciilor educaționale;
- Diversificarea relațiilor cu partenerii publici și dezvoltarea unor proiecte durabile.
- Eficientizarea activității didactice și educaționale;
- Formarea sau perfecționarea capacităților manageriale prin intermediul proiectelor.

Totodată activitățile de voluntariat se rezumă la acțiuni de salubritate, caritate, ecologice și culturale, fiind desfășurate de cele mai dese ori în cadrul instituției. Prin urmare, majoritatea au un caracter neformal și nu oferă beneficii nici elevilor, nici cadrelor didactice.

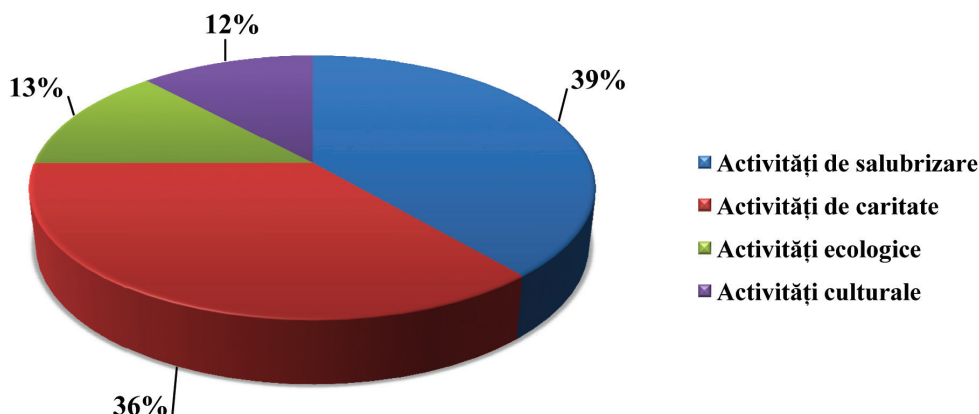

Figura 36: Care sunt cele mai frecvente activități de voluntariat în cadrul instituției Dvs.?

Cadrele manageriale, în colaborare cu cele didactice pot oficializa activitățile neformale de voluntariat, desfășurate atât în cadrul instituțiilor de învățământ, cât și cel al comunității, oferindu-le astfel elevilor noi perspective de dezvoltare și afirmare. Rolul colectivului didactic în promovarea voluntariatului formal este mai important în mediul rural, unde școala poate fi unica instituție de socializare și prestatoare de servicii cultural-informaționale.

Pentru aceasta este necesară obținerea statutului de instituție gazdă a activității de voluntariat. Acest statut oferă dreptul de a utiliza următoarele instrumente de lucru cu voluntarii: contractul de voluntariat, certificatul nominal de voluntariat, carnetul de voluntar și scrisoarea de recomandare. *Instituția gazdă a activității de voluntariat* este persoana juridică de drept public sau privat, fără scop lucrativ, care administrează activitatea de voluntariat și care încheie, în condițiile legii, contracte de voluntariat. Prin urmare, în calitate de instituție gazdă poate participa atât școala, cât și asociația de părinți.

Statutul este acordat de Comisia de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat, care este un organ colegial, activând pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Din acest organ fac parte 5 reprezentanți ai organelor administrației publice centrale cu atribuții în domeniu și 6 reprezentanți ai societății civile.

Persoanele juridice de drept public, care solicită statutul de instituție gazdă a activității de voluntariat sau prelungirea acestuia prezintă Comisiei de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat un dosar care conține următoarele documente:

- 1) cererea cu privire la recunoașterea statutului de instituție gazdă a activității de voluntariat;
- 2) programul anual de voluntariat al instituției;
- 3) regulament intern cu privire la implicarea voluntarilor;
- 4) confirmare privind pregătirea și experiență corespunzătoare a coordonatorului de voluntari din cadrul instituției;
- 5) raportul de activitate al programului de voluntariat precum și programul anual de voluntariat al instituției (în cazul în care s-a deținut statutul de instituție gazdă a activității de voluntariat), semnat de către conducătorul și contabilul organizației/instituției și autentificat prin ștampilă;

Persoanele juridice de drept privat, fără scop lucrativ, care solicită statutul de instituție gazdă a activității de voluntariat sau prelungirea acestuia, prezintă Comisiei de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat un dosar care conține următoarele documente:

- 1) cererea cu privire la recunoașterea statutului de instituție gazdă a activității de voluntariat;
- 2) copia certificatului de utilitate publică (în cazul în care este deținut);
- 3) copia certificatului de înregistrare ori decizia de înregistrare, confirmată prin aplicarea semnăturii și ștampilei solicitantului;
- 4) copia statutului organizației;
- 5) programul anual de voluntariat al instituției;
- 6) regulament intern cu privire la implicarea voluntarilor în organizație/instituție;
- 7) confirmare privind pregătirea și experiență corespunzătoare a coordonatorului de voluntari din cadrul instituției.

Comisia, în termen de 30 de zile calendaristice de la data depunerii dosarului, examinează solicitarea privind atribuirea sau prelungirea statutului de instituție gazdă a activității de voluntariat și adoptă decizia de acordare sau respingere. Certificatul de instituție gazdă a activității de voluntariat este un act oficial prin care se atestă dreptul de a folosi forța de muncă voluntară și care atestă îndeplinirea standardelor minime de calitate pentru activitatea de voluntariat. Le permite instituțiilor gazdă să achiziționeze și să folosească instrumentele de lucru cu voluntarii prevăzute în actele normative din domeniu, fiind eliberat pe un termen de 3 ani.

4.2. Aspecte reglatorii privind instituționalizarea voluntariatului în școli

REGULAMENT CADRU DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A ACTIVITĂȚII DE VOLUNTARIAT DIN CADRUL INSTITUȚIEI GAZDĂ LT „.....”

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE

- 1. Prezentul regulament prevede condițiile de recrutare și standarde de activitate a voluntarilor**, precum și metodele și instrumentele de monitorizare și evaluare a activității acestora;
- 2. Principiile de bază ale voluntariatului. Voluntariatul se fundamentează pe următoarele principii:**
 - 1) participarea ca voluntar, pe baza consimțământului liber exprimat;
 - 2) implicarea activă a voluntarului în viața comunității;
 - 3) desfășurarea voluntariatului excluzând orice remunerare financiară sau materială din partea beneficiarului voluntariatului sau a instituției gazdă, cu excepția acoperirii cheltuielilor legate de realizarea activității;
 - 4) recrutarea voluntarilor pe baza egalității șanselor, fără nici un fel de discriminare;
 - 5) cunoașterea de către voluntar a drepturilor și obligațiilor sale;
 - 6) cunoașterea activității relevante care implică contribuția voluntară;
 - 7) participarea la voluntariatul internațional.

Capitolul II. DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE PĂRȚILOR

- 3. Voluntarului i se garantează un minimum de drepturi:**
 - 1) participarea la elaborarea și derularea programelor pentru care a încheiat contractul;
 - 2) desfășurarea activității într-un anumit domeniu în funcție de posibilitățile proprii și conform regulilor existente în instituția gazdă;
 - 3) asigurarea medicală facultativă acordată de către instituția gazdă, în condițiile legii, împotriva riscurilor de accident, de boală sau a altor riscuri ce decurg din natura activității;
 - 4) rambursarea de către instituția gazdă, în condițiile convenite prin contract și potrivit legii, a cheltuielilor de transport, cazare, alimentare, în caz de necesitate – de deplasare, asigurare și a altor cheltuieli indispensabile pentru desfășurarea activității de voluntariat;
 - 5) posibilitatea de a solicita de la instituția gazdă un certificat nominal și scrisori de recomandare în baza metodologiei aprobate de Guvern, prin care să se recunoască prestarea activității de voluntar și să se confirme experiența și abilitățile obținute conform prevederilor contractuale;
 - 6) dreptul la timp de odihnă, astfel încât durata timpului de lucru, stabilită în condițiile legii, să nu afecteze sănătatea și resursele psihofizice ale voluntarului;
 - 7) informarea corectă și precisă cu privire la instituția gazdă, politica organizațională și programele acesteia;
 - 8) participarea la cursuri de instruire organizate, inițiate sau propuse de instituția gazdă pentru o mai bună desfășurare a voluntariatului.
- 4. Voluntarul are următoarele obligații:**
 - 1) să îndeplinească sarcinile primite din partea instituției gazdă;
 - 2) în exercitarea contractului de voluntariat, să se subordoneze conducerii instituției gazdă cu care a încheiat contractul;
 - 3) să ocrotească bunurile utilizate în cadrul activității de voluntariat;
 - 4) să păstreze confidențialitatea informațiilor la care are acces în cadrul activității de voluntariat;
 - 5) să nu admită transmiterea obligațiilor sale contractuale altor persoane fără acordul instituției gazdă;
 - 6) să respecte alte obligații care decurg din contractul de voluntariat.
- 5. Responsabilitățile instituției gazdă:**
 - 1) recrutarea voluntarilor numai pentru activitatea prevăzută în statutul/programul de voluntariat;
 - 2) efectuarea preselecției beneficiarilor voluntariatului cu care urmează să contacteze voluntarii;
 - 3) asigurarea prestării activității de voluntariat cu respectarea cerințelor de protecție și igienă a muncii;
 - 4) asigurarea protecției intimității beneficiarilor voluntariatului cu care contactează voluntarul;
 - 5) elaborarea programului de voluntariat;

- 6) instruirea și dezvoltarea profesională a voluntarilor, inclusiv privind modul de operare cu anumite echipamente tehnice și condițiile de securitate a muncii, pentru realizarea prevederilor contractului de voluntariat;
- 7) neadmiterea voluntarilor la prestarea unor munci periculoase sau care pot dăuna vieții și sănătății acestora;
- 8) asigurarea serviciilor medicale în caz de accident sau de boală care decurg din natura activității. În cazul în care voluntarul nu este asigurat, costul serviciilor medicale este suportat integral de către instituția gazdă;
- 9) rambursarea integrală sau parțială a cheltuielilor indispensabile pentru desfășurarea activității de voluntariat (transport, cazare, alimentare, asigurare medicală facultativă contra riscurilor ce decurg din natura activității, diurnă etc.), în cazul în care voluntarul își exprimă acordul;
- 10) oferirea, la cerere, la finele perioadei de activitate a voluntarului, a unui certificat nominal de voluntariat, care să confirme desfășurarea de către acesta a activității de voluntar, experiența și abilitățile dobândite și care va fi înregistrat într-un registru de evidență a certificatelor respective;
- 11) eliberarea carnetului de voluntar și a scrisorii de recomandare dacă voluntarul este implicat în activitatea de voluntariat mai mult de 20 de ore lunar;
- 12) ținerea unui registru de evidență a voluntarilor, care să includă datele personale ale fiecărui voluntar, numărul contractului de voluntariat, numărul orelor prestate în calitate de voluntar și persoana responsabilă de supervizarea voluntarului în cadrul instituției gazdă;
- 13) asigurarea accesului voluntarului la instrumentele de lucru și la resursele informaționale de care dispune;
- 14) informarea periodică a voluntarului asupra progreselor realizate și asupra noilor activități preconizate;
- 15) îndeplinirea altor responsabilități incluse în contractul de voluntariat, în temeiul legislației.

Capitolul III. CONDIȚIILE DE RECRUTARE A VOLUNTARILOR

Secțiunea 1. Recrutarea și selecția

16. Instituția gazdă asigură un proces de recrutare și selecție a voluntarilor echitabil, transparent, eficient și consecvent. Cerințe:
 - 1) coordonatorul de voluntari analizează și consultă cu personalul necesitatea implicării voluntarilor;
 - 2) mesajul de recrutare și selecție este clar și corespunde realității;
 - 3) instituția gazdă utilizează un formular de înscriere pentru potențialii voluntari;
 - 4) recrutarea și selecția voluntarilor este realizată în baza sarcinilor, fișei de post prestabilite.
17. Prima etapă de selecție demarează cu un concurs deschis propus pe pagina web / blog-ul organizației sau rețele de socializare cu scopul de a acumula și selecta cele mai potrivite formulare de aplicare prin care să se analizeze experiența, abilitățile, disponibilitatea și motivarea de implicare a potențialilor voluntari.
18. A doua etapă de selecție o reprezintă interviul, în care se poartă discuții între Coordonatorul de voluntari și potențialul voluntar. În cadrul acestui proces se vor solicita după caz scrisori de recomandare.

Capitolul IV. STANDARDE DE ACTIVITATE A VOLUNTARILOR

Secțiunea 1. Resurse umane

19. Voluntarii sunt bineveniți și tratați ca membri ai echipei instituției gazdă. Cerințe:
 - 1) contribuția voluntarilor este binevenită și solicitată la fiecare etapă a managementului programului de voluntariat;
 - 2) instituția gazdă este deschisă pentru implicarea voluntarilor aparținând diverselor medii și categorii sociale care reflectă necesitățile beneficiarilor săi;
 - 3) voluntarii nu reprezintă un substitut pentru angajați;
 - 4) calitatea muncii solicitată de la angajați și voluntari pentru același tip de activitate este aceeași.

Secțiunea 2. Misiune și valori

20. Instituția gazdă stabilește valorile privind implicarea voluntarilor, recunoaște și sprijină rolul voluntarilor în realizarea misiunii acesteia. Cerințe:
 - 1) programul de voluntariat dispune de o misiune formulată și de un cod de valori privind implicarea voluntarilor;

- 2) organul de conducere aprobă obiectivele generale privind implicarea voluntarilor și recunoaște rolul voluntarilor în realizarea misiunii instituției gazdă, prevederi care se regăsesc în statutul și în programul de voluntariat;
- 3) membrii echipei instituției gazdă cunosc misiunea și valorile programului de voluntariat.

Secțiunea 3. Politici și proceduri de voluntariat

21. Instituția gazdă posedă politici și proceduri scrise, bazate pe principii de nediscriminare, egalitate și diversitate, care definesc și sprijină implicarea voluntarilor. Cerințe:
 - 1) politicile și procedurile de voluntariat sânt comunicate întregului personal și voluntarilor;
 - 2) politicile și procedurile sânt urmate în mod constant și echitabil;
 - 3) politicile și procedurile de voluntariat sânt revizuite cu regularitate cu implicarea conducerii, personalului și a voluntarilor.
22. În momentul semnării Contractului, voluntarului i se comunică și prevederile Regulamentului intern de organizare și funcționare a activității de voluntariat din cadrul instituției gazdă, fapt pentru care voluntarul semnează.

Secțiunea 4. Planificarea și administrarea programului de voluntariat

23. Instituția gazdă desemnează o persoană, numită coordonator de voluntari, care este responsabilă de planificarea și administrarea programului de voluntariat. Cerințe:
 - 1) coordonatorul de voluntari deține pregătire și experiență corespunzătoare, își exercită atribuțiile în conformitate cu fișa de post elaborată și revizuită cu regularitate de conducerea instituției gazdă și este numit prin ordin/decizie/dispoziție/hotărâre de instituția gazdă;
 - 2) coordonatorul de voluntari este responsabil de realizarea planului de acțiuni anual al programului de voluntariat;
 - 3) scopul și obiectivele programului de voluntariat sânt cunoscute de către angajați și sânt revizuite anual;
 - 4) instituția gazdă identifică și planifică resurse financiare și materiale pentru a acoperi cheltuielile aferente programului de voluntariat necesare pentru desfășurarea activităților;
 - 5) în cadrul ședințelor interne ale instituției gazdă este alocat timp pentru a discuta despre programul de voluntariat.

Secțiunea 5. Sarcinile voluntarului

24. Coordonatorul de voluntari elaborează sarcini pentru voluntari în conformitate cu nevoile beneficiarilor, ale instituției gazdă și ale voluntarilor pentru a atinge scopul și obiectivele programului de voluntariat. Cerințe:
 - 1) în procesul de elaborare și revizuire a sarcinilor pentru voluntari este consultată întreaga echipă a instituției gazdă;
 - 2) coordonatorul de voluntari elaborează și actualizează fișele postului pentru voluntari în cadrul instituției gazdă;
 - 3) sarcinile din fișa de post sânt adaptate abilităților, pregătirii și intereselor individuale ale voluntarilor și sânt orientate spre obținerea de rezultate specifice.

Secțiunea 6. Orientarea și instruirea

25. Potențialilor voluntari li se asigură prezentarea instituției gazdă, iar în caz de necesitate, atât voluntarii, cât și personalul sânt instruiți pentru îndeplinirea sarcinilor. Cerințe:
 - 1) potențialii voluntari și voluntarii primesc informații despre istoria, misiunea, structura, politicile și procedurile organizatorice ale instituției gazdă;
 - 2) noii voluntari sânt prezentați personalului și voluntarilor cu care vor veni în contact;
 - 3) personalului i se acordă instruire și motivare pentru a lucra eficient cu voluntarii;
 - 4) coordonatorul de voluntari beneficiază cu regularitate de oportunități de dezvoltare profesională.
26. Pentru asigurarea instruirii voluntarilor, Coordonatorul de voluntari realizează un Program de formare continuă care poate fi intern și/sau extern, ce cuprinde training-uri, discuții, mese rotunde la tematicile potrivite și utile pentru activitatea ulterioară.

Secțiunea 7. Motivarea și recunoașterea

27. Instituția gazdă aplică metode de motivare și recunoaștere a meritelor voluntarilor ținând cont de motivația individuală a fiecăruia. Cerințe:
 - 1) contribuțiile și eforturile voluntarilor sânt recunoscute de instituția gazdă, în mod sistematic, adecvat și în timp util, prin aplicarea de diverse metode de motivare și recunoaștere;

- 2) aptitudinile și experiența dobândite în activitatea de voluntariat, precum și timpul alocat sânt recunoscute prin documente oficiale (scrisoare de recomandare, certificat nominal de voluntariat sau carnet de voluntar) eliberate de instituția gazdă conform legislației în vigoare.

Secțiunea 8. Termenii financiari

28. Activitatea de voluntariat nu presupune cheltuieli din bugetul personal.
29. Rambursarea cheltuielilor indispensabile pentru desfășurarea activității de voluntariat (transport, cazare, alimentare, asigurare medicală facultativă contra riscurilor ce decurg din natura activității, diurnă etc.) se va efectua conform legislației în vigoare.
30. Cheltuielile voluntarilor vor fi rambursate pe bază de documente justificative.
31. Decontările vor fi efectuate conform legislației în vigoare.

Capitolul V. INSTRUMENTE DE LUCRU OPȚIONALE FOLOSITE ÎN ACTIVITATEA DE VOLUNTARIAT

32. Principalele instrumente de lucru pentru care voluntarii pot opta sânt: contractul de voluntariat, certificatul nominal de voluntariat, carnetul de voluntar și scrisoarea de recomandare
33. Aceste instrumente de lucru se emit și se completează doar de instituția gazdă a activității de voluntariat după modelele și în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 158 din 12 martie 2012 cu privire la aprobarea Regulamentului de aplicare al Legii Voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010

Capitolul VI. METODELE ȘI INSTRUMENTELE DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A ACTIVITĂȚII VOLUNTARILOR

Secțiunea 1. Supervizarea

34. Instituția gazdă supervizează continuu activitatea voluntarilor în scopul îndeplinirii eficiente și în termenele stabilite a sarcinilor. Cerințe:
 - 1) voluntarii sânt sprijiniți în procesul de îndeplinire a sarcinilor și sânt încurajați de a oferi și primi feedback;
 - 2) complexitatea și riscul fiecărei sarcini determină nivelul de supervizare;
 - 3) supervizorul utilizează o fișă de supervizare.

Secțiunea 2. Evaluarea

35. Impactul și contribuția voluntarilor, a programului de voluntariat sânt evaluate continuu pentru a îndeplini nevoile instituției gazdă. Cerințe:
 - 1) instituția gazdă evaluează periodic, în baza fișei de post, implicarea și performanța fiecărui voluntar în parte;
 - 2) procedura de evaluare se comunică voluntarului în momentul semnării contractului și/sau a ordinului/deciziei/dispoziției/hotărârii în temeiul căreia persoana a fost acceptată ca voluntar;
 - 3) gradul de atingere a obiectivelor programului de voluntariat este evaluat cu regularitate de către instituția gazdă;
 - 4) voluntarii și personalul sânt implicați în procesul de evaluare a programului de voluntariat;
 - 5) instituția gazda aplică diverse instrumente de evaluare.
36. Procedura de evaluare se comunică voluntarului în momentul semnării contractului și / sau a ordinului/deciziei/dispoziției/hotărârii în temeiul căreia persoana a fost acceptată ca voluntar.
37. Voluntarii și personalul sunt implicați periodic în procesul de evaluare a gradului de atingere a obiectivelor programului de voluntariat.

Secțiunea 3. Evidența și păstrarea datelor

38. Pentru evidența și păstrarea datelor cu referire la activitatea voluntarului, instituția gazdă utilizează și păstrează la sediul său instrumentele standardizate din Regulamentul de aplicare al Legii Voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010, adoptat prin Hotărârea de guvern nr. 158 din 12 martie 2012:
 - 1) registrul de evidență a voluntarilor;
 - 2) registrul de evidență a contractelor de voluntariat și a certificatelor nominale de voluntariat;
 - 3) registrul de evidență a carnetelor de voluntar

39. Coordonatorul de voluntari ține evidența activității fiecărui voluntar în dosarul personal al voluntarului care trebuie să includă:
- 1) copia buletinului și / sau a pașaportului;
 - 2) formularul de înscriere/aplicare;
 - 3) CV (opțional);
 - 4) contractul de voluntariat și/sau ordinul/decizia/ dispoziția/hotărârea în temeiul căreia persoana a fost acceptată ca voluntar;
 - 5) actul(ele) adițional(e) de prelungire/renegociere a contractului de voluntariat, dacă este cazul;
 - 6) acordul de încetare a contractului de voluntariat, decizia de desfacere a contractului de voluntariat, dacă este cazul;
 - 7) documentul prin care se ține evidența lunară și / sau anuală a activității voluntarului;
 - 8) fișa(ele) de post;
 - 9) fișa(ele) de supervizare;
 - 10) fișa(ele) de evaluare;
 - 11) diverse cereri și plângeri etc.

Capitolul VII. ÎNCHEIEREA RAPORTURILOR DINTRE VOLUNTAR ȘI INSTITUȚIA GAZDĂ A ACTIVITĂȚII DE VOLUNTARIAT

40. Stagiul de voluntariat poate înceta:
- 1) urmare finalizării programului de voluntariat al instituției gazdă;
 - 2) încetării contractului de voluntariat;
 - 3) la inițiativa uneia dintre părți cu un preaviz de 15 zile;
 - 4) independent de voința părților, o situație de natură să îngreuneze executarea obligațiilor ce revin părților;
 - 5) neîndeplinirea sarcinilor de către voluntar;
 - 6) refuzul de a continua activitatea/colaborarea cu organizația;
 - 7) denigrarea și afectarea imaginii organizației;
 - 8) nerespectarea orarului de lucru / termenelor de implementare;
 - 9) răspândirea informației confidențiale
 - 10) situațiile când instituția pierde (sau i se suspendă) statutul de instituție gazdă a activității de voluntariat.
41. Încheierea activității se va realiza prin ordinul/decizia/dispoziția/ hotărârea instituției gazdă în care este specificat clar motivul încetării activității și care se confirmă prin semnătura voluntarului că i s-a adus la cunoștință.

PROGRAM ANUAL DE ACTIVITATE A CLUBULUI VOLUNTARILOR DIN LICEUL TEORETIC „...”, localitatea, a.s. 2019-2020

Misiune: Educarea și promovarea prin voluntariat a valorilor umane în Republica Moldova.

Valori:

- Inițiativă;
- Implicare;
- Orientare către beneficiari;
- Responsabilitate;
- Colaborare și lucru în echipă;
- Echitate și demnitate.

Obiective generale:

- Asigurarea procesului de formare, instruire, orientare și menținere a echipei de voluntari;
- Sensibilizarea societății privind importanța voluntariatului și a cetățeniei active;
- Evaluarea și elaborarea rapoartelor cu privire la implementarea programului de voluntariat.

Obiectivul general 1: Asigurarea procesului de formare, instruire, orientare și menținere a echipei de voluntari

Obiective specifice	Activități	Ațiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de progres
1.1 Formarea echipei de voluntari	1.1.1 Pregătirea instituției pentru implicarea voluntarilor	1.1.1.1 Analiza actelor normative și a Regulamentului de organizare a activității de voluntariat	septembrie-mai	Coordonatorul voluntarilor	Cunoașterea actelor normative
		1.1.1.2 Stabilirea pozițiilor, sarcinilor, fișelor de post a voluntarilor	septembrie	Coordonatorul voluntarilor	Sarcini repartizate; Fișe de post elaborate.
		1.1.1.3 Stabilirea strategiei de selectare a noilor membri	septembrie	Coordonatorul voluntarilor	Strategia de selectare
		1.1.1.4 Asigurarea/amenajarea spațiului pentru voluntari	august-septembrie	Coordonatorul voluntarilor	Spațiu amenajat
	1.1.2 Recrutarea și selectarea voluntarilor	1.1.2.1 Elaborarea și aplicarea mesajului de recrutare	trimestrial	Coordonatorul voluntarilor	Mesaj de recrutare elaborat
		1.1.2.2 Stabilirea calendarului de recrutare a voluntarilor	septembrie	Coordonatorul voluntarilor	Calendarul activităților de recrutare elaborat
		1.1.2.3 Analiza formularelor de aplicare primite	trimestrial	Coordonatorul voluntarilor	Numărul de formulare de aplicare recepționate și analizate
		1.1.2.4 Repartizarea voluntarilor pe arii de activitate	trimestrial	Coordonatorul voluntarilor	Fișa de post
		1.1.2.5 Familiarizarea voluntarului cu cadrul normativ care reglementează activitatea instituției vor fi realizate ore de voluntariat	septembrie	Coordonatorul voluntarilor	Regulament intern de activitate analizat; Clauza de confidențialitate; Acord de prelucrare a datelor cu caracter personal.
1.2 Creșterea capacităților și profesionalizarea voluntarilor instituției în vederea prestării unor servicii calitative	1.2.1 Organizarea de instruiți interne pentru voluntari	1.2.1.1 Identificarea necesităților de instruire a voluntarilor recrutați	trimestrial	Coordonatorul voluntarilor	Chestionarele de identificare a necesităților de instruire completate și analizate
		1.2.1.2 Stabilirea programului de instruire	septembrie	Coordonatorul voluntarilor	Program de instruire elaborat; Agenda instruirilor; Numărul de instruiți realizate; Numărul de voluntari instruiți; Numărul de voluntari instruiți pe post de formatori.
	1.2.2 Asigurarea instruirii voluntarilor	1.2.2.1 Organizarea periodică a sesiunilor de instruire	continuu	Coordonatorul voluntarilor	Numărul de participanți
	1.2.3 Asigurarea procesului de învățare continuă	1.2.3.1 Asigurarea accesului la evenimentele instituției	continuu	Coordonatorul voluntarilor	Numărul de voluntari implicați

		1.2.3.2 Asigurarea accesului la rețeaua de mentori și membri ai comunității	continuu	Coordonatorul voluntarilor	Întâlnirile cu mentorii din comunitate
1.3 Consolidarea echipei de voluntari	1.3.1 Supervizarea voluntarilor	1.3.1.1 Întâlniri și discuții individuale	lunar	Coordonatorul voluntarilor	Fișe de supervizare completate
		1.3.1.2. Organizarea de ședințe pentru a discuta metodele de lucru și rezultatele obținute	trimestrial	Coordonatorul voluntarilor	Numărul de ședințe organizate; Procese verbale.
	1.3.2 Organizarea activităților de consolidare a echipei de voluntari	1.3.2.1 Participarea la evenimente culturale	pe parcursul anului	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de evenimente culturale
		1.3.2.2 Organizarea sărbătorilor naționale și internaționale	pe parcursul anului	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de sărbători organizate
	1.3.3 Motivarea voluntarilor și recunoașterea meritelor	1.3.3.1 Motivarea voluntarilor în a se implica în activități de voluntariat în afara clubului de voluntariat din instituție	continuu	Coordonatorul voluntarilor	Frecvența interacțiunii dintre voluntari și comunitate
		1.3.3.2 Implementarea unui sistem de evaluare semestrială a activității de voluntariat	semestrial	Coordonatorul voluntarilor	Sistemul de evaluare
		1.3.3.3 Oferirea de diplome și certificate de participare	pe parcursul anului	Coordonatorul voluntarilor	Numărul diplomelor și certificatelor oferite
1.3.3.4 Organizarea concursului „Voluntarul anului”	anual	Coordonatorul voluntarilor	Desfășurarea concursului		

Obiectiv general 2: Sensibilizarea societății privind importanța voluntariatului și a cetățeniei active

2.1 Implicarea echipei de voluntari în organizarea și desfășurarea de evenimentelor, activităților cu caracter social	2.1.1 Organizarea de evenimente și campanii de sensibilizare a societății	2.1.1.1 Organizarea activităților în cadrul sărbătorilor internaționale (Ziua Mondială a Dezvoltării informaționale, Ziua Internațională a poeziei, Ziua Internațională a Voluntariatului, Ziua Recunoștinței, Ziua Internațională pentru Nonviolență în școală, Ziua Internațională a Copilului Bolnav de Cancer, Ziua Internațională a Muzeelor)	pe parcursul anului	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de activități organizate; Numărul de voluntari implicați.
		Organizarea activităților în cadrul Săptămânii Naționale a Voluntariatului etc.	octombrie	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de activități organizate; Numărul de voluntari implicați.
		2.1.1.2 Organizarea activităților în cadrul sărbătorilor „Hramul liceului”, Ziua profesorilor	octombrie	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de activități organizate; Numărul de voluntari implicați.

		2.1.1.3 Organizarea activității „La ceai cu o personalitate de succes”	lunar	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de activități organizate; Numărul de voluntari implicați; Numărul de persoane invitate.
	2.1.2 Desfășurarea de acțiuni de informare a societății civile privind problemele din comunitate	2.1.2.1 Organizarea de flashmob-uri	pe parcursul anului	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de evenimente organizate; Numărul de voluntari implicați.
		2.1.2.2 Organizarea sesiunilor de informare pentru elevi și părinți privind problemele din comunitate și identificarea modalităților de soluționare a acestora	pe parcursul anului	Coordonatorul voluntarilor; Voluntarii	Numărul de activități organizate
2.2 Sensibilizarea opiniei publice privind avantajele implicării în activități de voluntariat	2.2.1 Consolidarea imaginii pozitive a instituției	2.2.1.1 Elaborarea și distribuirea de materiale promoționale	pe parcursul anului	Coordonatorul voluntarilor	Numărul de materiale elaborate și distribuite
		2.2.1.2 Promovarea activității prin Internet	săptămânal	Coordonatorul voluntarilor	Numărul de postări

Obiectiv general 3: Evaluarea și elaborarea rapoartelor cu privire la implementarea programului de voluntariat

3.1 Evaluarea procesului de implementare a programului de voluntariat	3.1.1 Monitorizarea implementării programului de voluntariat	3.1.1.1 Asigurarea cunoașterii prevederilor programului de către toți actorii vizati	săptămânal	Coordonatorul voluntarilor	Accesul voluntarilor la program
		3.1.1.2 Revizuirea periodică a programului	trimestrial	Coordonatorul voluntarilor	Optimizările completate
	3.1.2 Evaluarea semestrială și anuală a programului	3.1.2.1 Efectuarea analizei semestriale și anuale a programului	după 6 luni/ după un an	Coordonatorul voluntarilor; Managerii instituției; Voluntarii	Rezultatele analizelor
3.2 Înregistrarea, monitorizarea și evaluarea activității de voluntariat	3.1.1 Stocarea datelor ce țin de implicarea voluntarilor	3.1.1.1 Acumularea datelor cu privire la implicarea voluntarilor pe arii de activitate	lunar	Managerii instituțiilor	Acte vizate
		3.1.1.2 Evidența orelor de voluntariat	lunar/anual	Coordonatorul voluntarilor;	Tabel cu ore de muncă a voluntarilor completat
		3.1.1.3 Completarea instrumentelor de lucru cu voluntarii	Conform legislației în vigoare	Coordonatorul voluntarilor	Instrumente de lucru completate
	3.1.2 Elaborarea rapoartelor semestriale și anuale	3.1.2.1 Menținerea registrului de acumulare a datelor	permanent	Coordonatorul voluntarilor	Acte vizate
		3.1.2.2 Evaluarea voluntarilor și a Coordonatorului de voluntari	trimestrial	Coordonatorul voluntarilor; Managerul	Rapoartele elaborate

4.3. Proiect educațional în domeniul voluntariatului

Proiect educațional: *Oamenii de lângă noi – niciodată singuri*

I. Argument

Odată cu înaintarea în vârstă, oamenii devin tot mai vulnerabili. Unii dintre ei sunt susținuți de familie, alții însă devin o povară pentru copiii lor sau o ușoară pradă pentru escroci. Neputința și bolile îi determină să se izoleze în spațiul locuințelor lor trăind doar cu amintirile și fiind uitați de comunitate și autoritățile locale. Singurătatea este cea mai mare spaimă a oamenilor ajunși la bătrânețe. Aceste persoane nu doresc altceva decât să comunice, să se socializeze, expunându-și poveștile de viață și împărtășindu-și experiențele trăite.

Se simt umiliți de o societate ocupată cu treburi „mai importante”, își înghit cu greu lacrimile când un vecin grăbit uită să le cumpere la timp o pâine. Protejarea persoanelor vârstnice ar trebui să reprezinte o prioritate, deoarece problemele cu care se confruntă această categorie îi afectează și pe copiii și nepoții acestora. Sensibilizarea comunității în fața fenomenului dramatic al singurătății persoanelor vârstnice, privite cu tot mai multă indiferență de o societate tot mai grăbită, mai rece și mai străină, este o problemă stringentă, care ar trebui să preocupe pe cât mai mulți oameni.

Ajutorarea bătrânilor este o problemă care trebuie să intereseze pe toată lumea: adulți și copii. Prin activitățile pe care ni le propunem, dorim să aducem un zâmbet pe fețele lor, să fim nepoții pe care-i așteaptă să le deschidă ușa.

II. Descrierea proiectului

Titlul proiectului: *Oamenii de lângă noi – niciodată singuri*

Tipul de educație: Proiectul se încadrează în indicatorul de competență **5.3 al Domeniului 5** al Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general: *Facilitează implicarea copiilor/elevilor în realizarea proiectelor comunitare și acțiunilor de voluntariat.*

Echipa de proiect: directorul liceului, directorul adjunct, profesorii de educație civică.

Parteneri: Consiliul raional, Primăria comunei, Fundația Caritas, Asociația de binefacere, Biserica, Agenții economici din localitate etc.

Grupul-țintă: persoanele în etate (seniorii) din localitatea N, rămași singuri; persoanele de la Azilul de bătrâni (Căminul pentru persoane vârstnice) din localitate.

Beneficiarii proiectului: 40 de persoane în etate din localitate, 25 de persoane de la Azilul de bătrâni, 5 foști profesori ai liceului.

Scopul proiectului: Dezvoltarea sentimentului de dragoste, prețuire și respect pentru persoanele în vârstă. Proiectul propune un model de soluție eficientă la problemele cu care se confruntă vârstnicii, își propune să răspundă nevoilor lor prin programe sociale menite să aline singurătatea, să combată izolarea socială, să reducă sentimentul de inutilitate și efectele aferente.

Obiectivele generale ale proiectului:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale vârstnicilor în risc de izolare socială, singurătate și sărăcie, prin stimularea solidarității intergeneraționale și prin susținere materială;
- acordarea sprijinului umanitar persoanelor de la Azilul de bătrâni;
- promovarea și încurajarea voluntariatului și sensibilizarea opiniei publice cu privire la problematica îmbătrânirii.

Obiectivele specifice:

- Educarea trăsăturilor pozitive și voinței de caracter, a unei atitudini pozitive față de sine și față de vârstnici.
- Cultivarea spiritului civic prin promovarea valorilor de solidaritate și generozitate.
- Dezvoltarea abilității de a intra în relație cu cei din jur și în deosebi cu persoanele în etate.
- Responsabilizarea elevilor și profesorilor prin activități de voluntariat.

Durata proiectului: septembrie 2018 – mai 2019 (opt luni).

Resurse umane: cadrele didactice, elevii claselor IX – XII, lucrătorii sociali, asistenții personali.

Rezultatele așteptate:

- Creșterea stimei de sine în rândul elevilor.
- Înțelegerea misiunii de voluntar.
- Copiii vor învăța să-i prețuiască mai mult pe vârstnici și vor participa în număr tot mai mare la acțiuni

de voluntariat.

- Îmbătrânirea activă a persoanelor din grupul-țintă.
- Creșterea satisfacției vârstnicilor, a optimismului lor și a dorinței de a fi utili comunității.
- Consolidarea parteneriatelor școală-comunitate.
- Prin diseminarea rezultatelor, comunitățile învecinate care vor prelua inițiativa voluntarilor din comunitatea proiectului și vor dori să implementeze un proiect după modelul acestuia.

Evaluare: fotografii, portofolii ale elevilor, procese verbale de donație etc.

Impactul:

- Formarea imaginii favorabile a școlii în comunitate.
- Crearea competențelor și abilităților de formulare și gestionare a unui proiect mai complex.

II. Calendarul activităților

Pe întreaga perioadă a proiectului sunt prevăzute activități (**de 2 ori pe săptămână**):

1. De socializare la domiciliul fie Centrul de azil al beneficiarilor – conversație și contact social – discuții pe teme de interes comun, citirea presei, sesiuni individuale de lectură la domiciliu (biblioterapie), împrumut carte la domiciliu, plimbări etc. În cadrul azilului va fi organizat un club de dezbateri și ateliere de creație, unde copii vor beneficia de experiența, abilitățile și cunoștințele vârstnicilor.
2. Suport practic la domiciliu – efectuarea de cumpărături, plata facturilor, ridicarea rețetei de la farmacie, facilitarea deplasării în exterior, însoțirea în mijloacele de transport, însoțirea în diverse locații (medic, poștă), munca în gospodărie (bricolaj și grădinărit), plimbări în parc etc.

Activități tematice

Nr.	Perioada	Denumirea activității	Conținutul activității	Locul de desfășurare
1.	Septembrie	<i>Dialogul generațiilor</i>	Invitarea la școală a foștilor profesori (deschiderea careului, lecție publică, amintiri din activitatea didactică); Stabilirea contactelor și comunicarea cu lucrătorii sociali din localitate; Identificarea persoanelor vârstnice care au venituri mici pentru ajutorarea lor; Sensibilizarea autorităților locale din teritoriu pentru acordarea sprijinului material și financiar în limitele legale pentru aceste categorii de persoane; Inițierea la Centrul Cultural (prin parteneriat) a unui club mixt (tineri și vârstnici) de dezbateri pe teme artistice, științifice, medicale, stil de viață sănătos și de orientare profesională).	Școala, azilul de bătrâni Căminul cultural din comună
2.	Octombrie	<i>Flori din suflet pentru suflet</i>	Sărbătorirea Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice (1 octombrie): oferirea de flori și felicitarea persoanelor în etate; distribuirea unor ajutoare materiale oferite de autoritățile publice locale, fundațiile de caritate, colete expediate de foștii elevi stabiliți peste hotare; activități artistice (concert, spectacol, expoziție de pictură)	Școala, sala de festivități
3.	Octombrie	<i>Enigmele TIC-ului</i>	Familiarizarea persoanelor vârstnice cu calculatorul și navigarea prin rețeaua Internet. Crearea conturilor facebook, odnoklasniki etc., pentru a-și găsi prietenii și comunica cu ei.	Școala, clasa calculatoare, Azilul de bătrâni
4.	Octombrie	<i>Galbenă gutuie</i>	Acordarea ajutorului în recoltarea fructelor și legumelor, strângerea frunzelor, săpatul grădinii, pregătirea lemnului etc. Organizarea șezătorilor tematice în azil, cu participarea celorlalți bătrâni	Gospodăriile persoanelor Azilul

5.	Noiembrie	<i>Plăcintele bunicilor</i>	Organizarea concursului <i>plăcintarul toamnei</i> , invitând vârstnicii la pregătirea plăcintelor. Cunoașterea vechilor secrete și rețete culinare. Organizarea unei mese comune etc.	Școala, cantina
6.	Noiembrie	<i>Dar din dar</i>	Colectarea și oferirea donațiilor alimentare (fructe legume, conserve), a lucrurilor personale (haine, obiecte de igienă etc.), a materialelor de informare (dotarea bibliotecii azilului și școlii cu literatură artistică, enciclopedii, reviste etc.).	Școala Azilul
7.	Decembrie/ Ianuarie	<i>Sărbătorile de iarnă / Primiți colindătorii</i>	Elevii, împreună cu lucrătorii sociali vor ajuta la dezapezirea căilor de acces și la tăiatul lemnului; Confecționarea împreună cu vârstnicii a jucăriilor pentru pomul de Crăciun, a unor jucării pentru copii defavorizați din localitate, a fularelor și mănușilor etc.; Elevii, însoțiți de cadrele didactice vor vizita persoanele în etate la domiciliu și azil pentru a le colinda și aduce daruri; Organizarea revelionului (concert) și a mesei de sărbătoare; Le aduc de la Biserică agheasma de Bobotează	Azilul, Școala sala de festivități, cantina
8.	Martie	<i>Vestitorii primăverii</i>	Elevii, îndrumați de cadrele didactice confecționează și dăruiesc măștișoare și felicitări; Organizează concert pentru doamnele în etate;	Căminul cultural din comună
9.	Martie/ Aprilie	<i>O zi de primăvară hrănește un an</i>	Elevii, împreună cu lucrătorii sociali îi ajută pe bătrâni să prelucreze terenul și să planteze legume; să curețe și văruiască copacii etc.	Gospodăriile persoanelor
10.	Aprilie/ Mai	<i>Sărbătorile pascale – datini și obiceiuri</i>	Elevii, împreună cu lucrătorii sociali contribuie la curățenia generală a locuințelor vârstnicilor și azilului (spălarea geamurilor, sorirea hainelor, vopsirea balustradelor etc.); Activitate practică de vopsire a ouălor de Paști împreună cu cei vârstnici; Elevii, împreună cu profesorii și preotul paroh merg pe la casele persoanelor în etate pentru a le duce produse sfințite, dar și produse pentru masa de Paști; Elevii, împreună cu lucrătorii sociali și persoanele în etate se deplasează la cimitir pentru a îngriji de morminte	Gospodăriile persoanelor Biserica

BIBLIOGRAFIE

Acte normative și reglatorii

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*: Nr. 152 din 17.07.2014. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 319-324, 634;
2. *Legea voluntariatului*: Nr. 121 din 18.06.2010. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.09.2010, Nr. 179-181;
3. *Nomenclatorul tipurilor de documentație școlară și rapoarte în învățământul general*. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_debirocratizare_modificari.pdf;
4. *Regulamentul de aplicare a Legii voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010*. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.03.2012, Nr. 49-52;
5. *Regulamentul de atestare a cadrelor didactice din învățământul general, profesional tehnic și din cadrul serviciilor de asistență psihopedagogică*. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/regulament_atestare.pdf;
6. *Standarde de calitate ale instituțiilor de învățământ general și instrumente de evaluare aferente acestora*. Coord. șt.: L. Pogolșa, N. Bucun. Chișinău, IȘE (Tipogr. „Cavaioli”) 2015;
7. *Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general*. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_didactice_din_Invatamantul_general.pdf;
8. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”* HG Nr. 944 din 14.11.2014. consultat: <http://lex.justice.md/>.

Surse bibliografice:

9. Abric, J.-Cl., *Psihologia comunicării*. Teorii și metode. Iași, Polirom, 2002;
10. Agabrian, M., *Școala, familia, comunitatea*. Iași, Editura Institutul European, 2006;
11. Andrașanu, A.; Lițoiu, N.; Palcu, D.V. et al. *Școala și comunitatea locală*. Implicarea școlii în dezvoltarea durabilă din zonele cu arii protejate. Ghidul profesorilor – Module educaționale. București, Editura Amanda, 2010;
12. Andrei, C.; Ciolompea, T.; Niculae, I. et al. *Manual pentru părinți*. Broșura organizației „Salvați Copiii”. București, 2002,;
13. Atkinson, R., *Povestea vieții. Interviu*. Iași, Editura Polirom, 2006;
14. Baci, S., *Paradigma managementului calității în instituțiile de învățământ superior*. Chișinău, Editura ASEM, 2014;
15. Backman, E.; Trafford, B., *Guvernanța democratică a școlilor*. București, Editura universitară, 2014;
16. Bârzea, C., *Educația pentru cetățenie democratică. Perspectiva învățării permanente*. Consiliul European, 2000;
17. Băran-Pescaru, A., *Parteneriat în educație*. București, Editura Aramis, 2004;
18. Boethel, M., *Diversity: School, family, community connections*. Austin, Texas: National Center for Family and Community Connections with Schools, 2003;
19. Bronfenbrenner, U.; Evans, G.W., *Developmental science in the 21st century: Emerging questions, theoretical models, research designs and empirical findings*. In: Social Development, 2000, Vol. 9, No. 1, pp. 115-125;
20. Bronfenbrenner, U.; Morris, P.A., *The ecology of developmental processes*. In: Damon, W.; Lerner, R.M. Handbook of child psychology. Vol. 1: Theoretical models of human development. New York, Wiley, 1998, pp. 993-1028;
21. Bryan, J.; Holcomb-McCoy, C., *An examination of school counselor involvement in school-family-community partnerships*. In: Professional School Counseling, 2007, No. 10, pp. 441-454;
22. Bunesco, G.; Alecu, G.; Badea, D., *Educația părinților. Strategii și programe*. București, E.D.P., 1997;
23. Butyka, M.; Borbe, L.; Pogăcean, S. et al. *Făcut și învățat! 36 activități de reflecție prin care îi ajuți pe elevi să extragă lecții din orice experiență*. Programul de cooperare elvețiano-român, Fundația Noi Orizonturi, 2017;
24. Cara, A.; Bulat, G.; Globu, N. et al. *Parteneriatul școală-familia-comunitate în asigurarea coeziunii sociale și calității în educație*: Studiu. Coord. șt.: A. Cara. Chișinău, IȘE (Tipogr. „Print Caro”), 2018;
25. Chapin, F.S.; Zavaleta, E.S.; Eviner, V. et al. *Consequences of changing biodiversity*. In: Nature, No. 405, 2000, pp. 234-242,;
26. Cheianu-Andrei, D.; Goraș-Postică, V.; Bezede, R., *Parteneriatul școală-familie: de la pasivitate la implicare*, Didactica Pro..., decembrie 2010, Nr. 6 (64), pp. 32-35;

27. Clark, A., *Listening to and involving young children: a review of search and practice*. In: *Early Child Development and Care*, No. 156, Issue 6, London, Routledge, 2005;
28. Cojocaru, Ș.; Cojocaru, D., *Educația parentală în România*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2011;
29. *Conceptualizing Inclusive Education and Contextualizing it within the UNICEF Mission*. Webinar 1 – Companion Technical Booklet, 2014;
30. *Creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației*, Studiu de politici educaționale, Institutul de Politici Publice. Resp. ed.: A. Grimalschi. Chișinău, S.n., (Tipogr. „Lexon-Prim”), 2017;
31. Cristea, S., *Dicționar de pedagogie*. Chișinău–București, Editura Litera Internațional, 2000;
32. Cucos, C., *Educația. Iubire, edificare, desăvârșire*. Iași, Editura Polirom, 2008;
33. Culiuc, E., *Mecanisme fiscale de stimulare a filantropiei*. Chișinău, Expert-Grup, 2011;
34. Cuznețov, L., *Parteneriatul și colaborarea școală–familie–comunitatea*. Educația de calitate a copiilor și părinților. UPS „Ion Creangă” din Chișinău; IȘE. Primex com SRL, 2018;
35. Cuznețov, L., *Tratat de educației pentru familie. Pedagogia familiei*. Chișinău, CEP USM, 2008;
36. De Winter, M., *Children as Co-citizens. Children’s and Youth-Participation as a Social Perspective for Education*. Utrecht, De Tijdstroom, 1995;
37. Duerr, K., *The School – a democratic learning community*. The All-European Study on Pupils’ Participation in School. Strasbourg: Council of Europe, 2005;
38. Dumitru, Al.I.; Iordache, M., *Educația la vârsta adultă și elemente de management și marketing aplicate în educația adulților*. Timișoara: Eurostampa, 2002;
39. Ghidul profesorilor. *Școala și comunitatea locală. Implicarea școlii în dezvoltarea durabilă din zonele cu arii protejate*. București, Geomedia, 2010;
40. Godfrey, C., *Parteneriatul școală–familie–comunitate*. Ed. a 2-a. București, Editura Didactică și Pedagogică, 2007;
41. Goraș-Postică, V., *Teoria și metodologia proiectelor educaționale*. Chișinău, CEP USM, 2013;
42. Goraș-Postică, V.; Botezatu, M., *Psihopedagogia comunicării*. Suport de curs. Chișinău, CEP USM, 2015;
43. Grimalschi, A.; Jigău, I.; Cantarji, V., *Etica și integritatea academic în învățământul general*. Plățile informale în școli: Studiu sociologic, lucrarea a fost elaborată în cadrul Proiectului „Consolidarea colectivităților școlare: creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației”. Chișinău, 2018;
44. Grimalschi, A.; Perciune, D.; Costachi, I., *Ghid pentru organizațiile obștești ale elevilor, părinților din învățământul primar, gimnazial, liceal*. Ghidul a fost elaborat în cadrul Proiectului „Școli transparente – comunități prospere”, implementat de Centrul de Analiză și Evaluare a Reformelor cu suportul financiar al Ambasadei Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord la Chișinău. Chișinău, 2016;
45. Gross, J.M.S.; Haines, S.J.; Hill, C. et al. *Strong School–Community Partnerships in Inclusive Schools Are „Part of the Fabric of the School. We Count on Them”*. *School Community Journal*. Vol. 25, 2015, No. 2, pp. 9-34;
46. Hattie, J., *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. Routledge, 2008;
47. Henderson, A.T.; Mapp, K.L., *A new wave of evidence: The impact of school, family and community connections on student achievement* (Research Synthesis). Austin, Texas: National Center for Family & Community Connections with Schools, 2002;
48. Henderson, A.T.; Mapp, K.L.; Johnson, V.R.; Davies, D., *Beyond the Bake Sale: The Essential Guide to Family–School Partnerships*. New York, The New Press, 2007;
49. Iosifescu, Ș. (coord.). *Management educațional pentru instituțiile de învățământ*. București, ISE – MEC, 2001;
50. Joiță, E., *Management educațional. Profesorul-manager: roluri și metodologie*, Iași: Editura Polirom, 2000;
51. Mândăcanu, V., *Pedagogia creștin-ortodoxă*. Ediția a II-a. Chișinău, Iulian, 2013;
52. Mucchielli, A., *Arta de a influența. Analiza tehnicilor de manipulare*. Iași, Polirom, 2002;
53. Mueller, S.; Toutain, Ol., *The outwards looking school and its ecosystem: Entrepreneurship thematic paper. Better policies for better lives*, OECD, 2015;
54. Neacu, G., *Șanse de acces la educație în societatea românească actuală*. Iași, Lumen, 2012;
55. *Open File on Inclusive Education*. UNESCO, 2001;
56. Orîndaș, L., *Educație parentală în contextul promovării parteneriatului școală–familie*. Ghid metodic. Coord. șt.: A. Cara. Chișinău, IȘE (Tipogr. „Print Caro”), 2018;
57. Ozturk, H.E., *The role of cluster types and firm size in designing the level of network relations: The experience of the Antalya tourism region*. *Tourism Management*, 2009, pp. 589-597;
58. *Parents, Family and Community Participation in Inclusive Education*. Companion Technical Booklet. Webinar 13. UNICEF, 2014;
59. *Parteneriatul școală–familie–comunitate*. Coord.: S. Țibu, D. Goia. București, Editura Universitară;
60. *Participarea copilului: Ghid pentru cadrele didactice*. Holtis, UNICEF. Iași, Expert Projects, 2015;

61. *Participarea elevilor și a studenților*. Un rezumat al legislației asupra luării deciziilor la nivel liceal și universitar. Strasbourg, Consiliul Europei, 1995;
62. Prodan, M., *Evoluția concepției despre clusterelor economice și avantajele clusterizării*. In: „Abordări clasice și inovatoare în gândirea economică contemporană”: Conferință științifică internațională. Chișinău: ASEM, 2015, pp. 107-118;
63. Prutian, Șt., *Manual de comunicare și negociere în afaceri*. Iași, Polirom, 2000;
64. Pushor, D.; Ruitenberg, C., *Parent engagement and leadership*. Research report, project No. 134, Dr. Stirling McDowell Foundation for Research into Teaching, Saskatoon, SK, 2005;
65. Rădulescu, E.; Tîrcă, A., *Școală și comunitate*. Ghid pentru profesori. Colecția educația 2000+. București: Humanitas Educațional, 2002;
66. Rădulescu, E.; Tîrcă, A., *Adaptarea curriculumului la contextul rural*. MEC. București, 2007;
67. Shefali, T., *Părintele conștient. Cum să ne transformăm pe noi pentru a avea copii puternici*. Trad.: Cătălina-Adriana Petria. București, Editura Trei, 2015;
68. Sagawa, S.; Segal, E., *Common Interest, Common Good: Creating Value through Business and Social Sector Partnerships*. Harvard Business School Press, 2000;
69. Solovei, R.; Boldirescu, S., *Educație moral-creștină: Ghid metodologic*. Chișinău, IȘE (Tipogr. „Print-Caro”), 2018;
70. Solovei, R.; Eșanu, R., *Școala și comunitatea*. Ghid metodologic. Chișinău, Editura Știința, 2007;
71. Solovei, R.; Strehie, M.; Orîndaș, L., *Implicarea familiei-școlii-comunității în asigurarea coeziunii sociale și oferire unei educații de calitate: Studiu analitic*. Coord. șt.: A. Cara. Chișinău, IȘE (Tipogr. „Print Caro”), 2017;
72. Sonder, P.; Taube, F., *Cluster life cycle and diaspora effects: Evidence from the Indian IT cluster in Bangalore*. In: Journal of International Management, 2010, pp. 383-397;
73. Stahl, P.H., *Familia și școala – contribuții la sociologia educației*. București, Editura Paideia, 2002;
74. Stăiculescu, C., *Managementul parteneriatului școală – organizații neguvernamentale*. In: „Schimbarea paradigmei în teoria și practica educațională”: Materialele Conferinței Științifice Internaționale, volumul II. Chișinău, CEP USM, 2008, pp. 252-257;;
75. Stăiculescu, C., *Școala și comunitatea locală*. Parteneriat pentru educație. București, Editura ASE, 2012;
76. *Strategia dezvoltării unui ONG*. Centrul de Tineret „Peligrim-Demo”. Tiraspol, 2002;
77. Taddei, F., *Training creative and collaborative knowledge-builders: a major challenge for 21st century education* (OECD), 2009;
78. Tanțău, A. (coord.). *Ghid de bună practică pentru cluster și rețele de firme*. București, Print Group, 2011;
79. Toderaș, N.; Ionescu, M., *Participarea elevilor în școală și în comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Coord.: L.-S. Velea. Centrul pentru Dezvoltare și Inovare în Educație. Botoșani, Agata, 2006;
80. Velea, L., *Participarea elevilor în școală și comunitate*. Ghid pentru profesori și elevi. Botoșani: Editura Agata, 2006;
81. Velsor, P.; Orozco, G.L., *Involving Low-Income Parents in the Schools: Community centric Strategies for School Counselors*. Professional School Counseling, October 2007, No. 1, pp. 17-24;
82. Vrășmaș, E., *Consilierea și educația părinților*. București, Editura Aramis, 2002;
83. Zlati, A.; Boghean, A.; Gaidos, A., *Ghid de facilitare pentru liderii*. Green IMPACT, Fundația „Noi Orizonturi”, Hunedoara, România, 2019.

Surse online:

84. *Carta Europeană revizuită privind Participarea tinerilor în viața locală și regională* (21 mai 2003). Disponibil: <https://rm.coe.int/16807038ec>;
85. Cristei, A.; Terzi-Barbaroșie, D., *Evaluarea blocajelor și barierelor de participare ale tinerilor și adolescenților din Moldova în procese de luare a deciziilor*. Chișinău, 2018. Disponibil: <http://ipp.md/wp-content/uploads/2018/11/Evaluare-participare-tineri.pdf>;
86. *Ecosystemic approach to the mobilization of local communities in aid of the development of children aged 0-5 years*. Disponibil: <http://avenirdenfants.org/nos-publications/>;
87. Ghid: *Participarea elevilor în școală*. Disponibil: <http://cntm.md/en/publication/ghid-participarea-elevilor>;
88. Kovacs, M.; Rentea, C.M., *Școli comunitare în România*. Practici promițătoare. Proiect Școli conectate la comunitate implementat de Fundația Noi Orizonturi cu sprijinul financiar al Fundației Charles Stewart Mott. Disponibil: www.noi-orizonturi.ro/resurse;
89. Negrea, G.O., *Contribuții la susținerea educației ingineresti prin dezvoltarea guvernantei școlare*. Teză de doctor. Proiect cofinanțat de Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru dezvoltarea resurselor umane. Disponibil: <http://doctorate.ulsibiu.ro/wp-content/uploads/>;
90. *Pachet educativ pentru profesori – Walk The Global Walk*. Disponibil: www.walktheglobalwalk.eu;
91. *Pregătirea managerilor din învățământul preuniversitar pentru utilizarea noilor sisteme de guvernare*. Proiect. Institutul de Științe ale Educației din București. Disponibil: www.Academia.edu/28231635/ISTITUTUL_DE_STIINTE_ALE_EDUCAȚIEI_Laboratorul_Management_educational;
92. *Școala, părinții și comunitatea*. Modulul 1. Implicarea părinților. Asociația CERC – Centrul European de Resurse Creative București, 2017. Disponibil: office@asociatiacerc.ro.

Modele și proiecte pedagogice privind dezvoltarea parteneriatului școală–familie–comunitate:
Ghid metodologic / Vasile Andrieș, Angela Cara, Ina Grigor [et al.] ; coord.: Vasile Andrieș, Lilian Orîndaș ; Inst. de Științe ale Educației. – Chișinău : IȘE, 2019 (Tipogr. „Print Caro”). – 100 p.

Referințe bibliogr.: p. 95-98 și în subsol. – 15 ex.

ISBN 978-9975-48-164-9.

37.018.1(072)

M 84